

Karl Kautsky

Kauppapolitiikka ja Sosialidemokratia

**Yleistajuinen esitys kauppa-
poliittisista riitakysymyksistä**

Suomentaneet

O. V. Kuusinen ja Rieti Iitonen

Suomen sos. dem. Nuorisoliiton kustannuksella.

KAUPPAPOLITIikka JA SOSIALIDEMOKRATIA

**Yleistajuinen esitys kauppa-
poliittisista riitakysymyksistä.**

Kirjoittanut
Karl Kautsky

Suomentaneet
O. W. Kuusinen ja Rietti Itkonen
sivut 1—84 sivulta 85 loppuun

Helsinki 1919, Työväen kirjapaino.

JOHDANTO.¹⁾

Kun Saksan valtakunnan tärkeimmät kauppasopimukset päättyivät vuonna 1917, on tulevilla Saksan valtiopäivillä tilaisuus muuttaa sitä tulli- ja kauppapolitiikan suuntaa, jonka Saksa alkoi vuonna 1879 ja jonka se, lyhyen keskeytyksen jälkeen, 1902 vahvisti kaksinkertaisella tarmolla. Sen tuleminen muutetuksi periaatteessa vapaakaupan suuntaan ei tosin ole odotettavissa nykyisten voimasuhteiden vallitessa. Sitävastoin sen huonontaminen suojelustullijärjestelmää vahvistamalla ja varsinkin maataloudellisia tulleja yhä korottamalla on mahdollinen, jos tulevissa vaaleissa mustansininen puolueliitto saa enemmistön, jolloin ei ole yhtään luottamista myöskään kansallisvapaamielisiin eikä hallitukseen.

Kauppapolitiikan muuttamisen puolesta ja sen muuttamista vastaan tullaan taistelemaan eduskunnissa ja kansan keskuudessa; mitä mahtavimmat valtiolliset ja taloudelliset voimat tulevat puoltamaan suojelusjärjestelmää, ja mitä tarmokkaimpia ponnistuksia tarvitaan kaikkien vapaan kaupankäynnin puolustajain puolelta, jotta tuo järjestelmä saataisiin murretuksi.

Mutta ainoa todellinen mahtivoima, joka voidaan asettaa suojelustullien ajajia vastaan, on sosialidemokratiseksi työväenliikkeeksi järjestynyt, päämäärästään tietoinen köyhälistö.

¹⁾ Johdanto on kirjoitettu v. 1911, jolloin tekijä julkaisi tästä kirjastaan sen uuden laitoksen, jota tässä suomennoksessa seurataan.

Pakostakin on sosialidemokratian agitatsioni tähän asti koskenut pääasiassa *elintarvetulleja*, jotka muodostavat nykyajan suojelustullijärjestelmän huipun, räikeimmin kuvaavat sen henkeä ja ovat kansan syville riveille vaarallisimmat.

Muut kauppapolitiikan kysymykset ovat tämän ohella jääneet taka-alalle, mutta ne saavat suurempaa merkitystä heti kun tullitariffin ja kauppasopimusten uudistus joutuu kourantuntuviissa muodoissa kysymykseen. Monet niistä ovat mutkallisempia ja riidanalaisempia kuin elintarvetullikysymys, mutta ne koskevat köyhälistöön yhtä paljon kuin sekini, ja kaikki ne ovat mitä lähemmin toistensa yhteydessä.

Yksityistutkimuksia monista näistä kysymyksistä on kyllä viljalta. Mutta työväellä ei ole aikaa tutkia erikoisesityksiä, eikä se tahdokaan asiaan tutustuessaan niin hukkuu yksityisseikkoihin, että niiden suuren yhteiskunnallisen yhteyden ymmärtäminen kävisi sille mahdottomaksi. Tarpeen on työväelle nykyisessä tilanteessa lyhyt yhteenvedetty esitys nykyaikaisesta kauppapolitiikasta, sen tehtävistä ja vaikutuksista kokonaisuudessaan ja yhteydessään koko yhteiskunnallisen kehityksen kanssa. Sellainen esitys ei ole helppo, varsinkin kun se täytyy supistaa lyhyeen tilaan. Mutta kun tämän vaikean tehtävän suorittaminen on välttämätöntä, niin olemme sen yrittänyt täyttää.

Se *kanta*, jolta tässä lähdemme, on sama, minkä Saksan sosialidemokratia Stuttgartin puoluekokouksessa 1898 yksimielisesti hyväksyi. Joskin tietysti tekijä yksinään on vastuussa esityksensä yksityiskohdista, tietää hän sentään ajamansa yleisen kannan suhteen olevansa samaa mieltä kuin puolueensa.

Mitä taas *esitystapaamme* tulee, pidämme kehityshistoriallista esitystapaa sinä, joka helpoimmin voi opastaa lukijaa asiaa ymmärtämään. Tarkastamalla kauppapolitiikan nykyisten pyrintöjen ja tunnussanain *syntyä* ja niiden yhteyttä aikaisemman kauppapolitiikan kanssa

sekä valaisemalla myös niiden ja aikaisemman kauppapolitiikan välisiä erotuksia, opimme parhaiten käsittämään niiden ominaislaadun ja niiden tarkoituksperät.

Meidän täytyy tällöin näköjään kaukaa vettä hakea, mutta pääsemme pikemmin nykyajan ilmiöistä perille, kuin jos rajoittuisimme esittelemään yksin viimemainituja.

I. Finanssitullit.

Ainoa laji kauppaa, josta tässä on kysymys, on *ulkomainen kauppa*, kauppa eri yhteisöjen välillä, ei saman yhteisön keskuudessa. Tämä laji kauppaa on ikivanha, kuuluen alkuvaiheiltaan esihistorialliseen aikaan; se on paljon vanhempi kuin sisämainen kauppa. Ulkomaista kauppaa on kehittynyt kaikkialla, missä on joutunut toistensa kanssa tekemisiin sellaiset yhteiskunnat, joista toinen valmistaa sellaisia tuotteita, joita toinen joko ei valmista ollenkaan tai ainoastaan riittämättömässä määrässä tai laadultaan epätydyttäviä; sellaisia tuotteita ovat esim. tina, kupari, suola, norsunluu, purpura, turkikset y.m.s.

Tämän kaupan perustana on eri seutujen *luonnonolojen erilaisuudesta* johtuva tuotteiden *erilaisuus*. Tällä kaupalla on varsin arvokas kulttuurimerkitys; se on yhteiskunnan kehitykselle välttämätön. Se on kestänyt läpi kaikkien yhteiskunnallisten muutosten ja on edelleen säilyvä niiden kaikkien läpi siihen etäiseen aikaan saakka, kunnes ihmiskunta koko maailmassa on yhteenliittyen kasvanut samaksi ainoaksi yhteiskuntaelimistöksi. Sosialistisenkin yhteiskunnan, joka luonnollisesti koettaisi lopettaa sisäisen tavarakaupan, täytyisi pyrkiä hoitamaan eri tuotantopaikkain luontaisista eroavaisuuksista johtuvaa ulkomaista kauppaa, vieläpä väestönsä hyvinvoinnin ja sivistyksen edistämiseksi laajentamaankin sitä. Mutta silloin tulevat kai yhteisöt itse olemaan tämän kaupan harjottajina.

Harjottivatko kauppaa alkuaan yhteisöt vaiko yksityiset yksilöt, siitä emme lausu muuta kuin arveluja, jotka meidän tarkotustamme varten tässä ovat jokseenkin yhdentekeviä. Aikaisin kuitenkin muodostui erityinen ihmisluokka, joka ei harjottanut kauppaa vain *tilapäisesti* muiden tointensa ohella, vaan *eli* siitä, *kauppiasluokka*.

Niin välttämätön kuin ulkomainen kauppa onkin korkeammalle kulttuurille, niin kauppiaat sitävästoin ovat ainoastaan määrättyjen yhteiskunnallisten olojen vallitessa välttämättömiä: Heidän toimintansa perustana on niiden tavarain yksityisomistus, joilla he kauppaa käyvät. Mitä enemmän yksityisomistus kehittyy, sitä enemmän kehittyy kauppiaiden harjoittama kauppa.

Sen liikkeellepanevana voimana taas on *voitto*, joka syntyy siitä, että kauppias ostaa tavarat sieltä, missä niiden valmistuskustannukset tai hinnat ovat alhaiset, ja myy ne siellä, missä kustannukset ja hinnat ovat korkeat, niin että hänelle jää kuljetuskustannusten lisäksi vielä ylijäämää. Tämä voitto on ensimmäinen laji sellaista tuloa, joka saadaan ilman työtä ja kiristämättä suoranaishalla väkivallalla; raha, jonka kauppias käyttää yritykseensä, on pääoman ensimmäinen muoto.

Hänen voittonsa ei riipu hänen personallisesta työvoimastaan, vaan sen määrää, mikäli muut olosuhteet ovat samallaiset, hänen pääomansa suuruus. Jos hän voi myydä tavaroita 10,000 markan edestä, niin on hänen voittonsa oleva, muuten samallaisten olojen vallitessa, kymmenen kertaa suurempi kuin jos hän möisi ainoastaan 1,000 markan edestä. Siitä johtuu pyrkimys kerätä rahaa kokoon voidakseen suurentaa voittoaan, ja siitä johtuu myös, että omaisuuden kasvaessa kasvaa voitto, joka taas tekee mahdolliseksi sijoittaa enemmän rahaa kauppaan.

Kauppiaiden kasvavat rikkaudet herättivät pian vallanpitäjän himoa. Varhain alkoivat he vaatia kauppiailta, että näiden piti *antaa osa* heille; ulkomaalla vaadittiin heiltä *veroa, tullia*, osaa heidän saaliistaan.

Niin syntyivät ensimmäiset tullit. Jo harmaassa muinaisuudessa vanhalla ajalla tapaamme niitä, vaikka emme huomauta tätä antikvarisen tutkimuksen tarkoituksessa, vaan valaistaksemme *nykyajan finanssitullien raakalaisuutta*.

Nämä tullit, näin alkeelliset valtion vallanpitäjien rikastumiskeinot, ovat vielä nykyään kaikissa sivistysvaltioissa tärkeimpiä keinoja, jollei kerrassaan kaikkein tärkein keino valtiohallinnon vaatimain varojen hankkimisessa. Tosin on finanssitullien luonne vanhan ajan jälkeen muuttunut, mutta ei kovinkaan ilahduttavalla tavalla.

Ennen vanhaan olivat tullit vero, joka pantiin kauppioiden maksettavaksi. Mitä voimakkaammaksi kauppa on tullut, sitä enemmän on se osannut siirtää taakaa pois omilta hartioiltaan, korottamalla tavarainsa hintoja tullin määrällä. Tullista on sillä tavoin tullut vero, joka on *väestön* maksettava.

Alkuaikoinaan ulkomaiden kauppa välitti etupäässä *rikkaiden* helposti kuljetettavia ylellisyystavaroita; nykyään tulevat maailmankaupassa yhä enemmän ensi sijalle *köyhäin* tärkeimmät elintarpeet. Niin muuttuvat finanssitullit entisestä muodostaan, rikkaiden maksettavasta verosta, yhä enemmän köyhäin maksettavaksi veroksi.

Kuten kaikkia välillisiä veroja, niin täydellä syyllä finanssitullejakin sosialidemokratia jyrkästi vastustaa.

Paitsi väestön köyhempää osaa kohtaava rasitus on myöskin tällaisten tullien valtiollinen vaikutus omansa välttämättä tekemään meidät niiden vastustajiksi. Finanssitulleissa on hallituksilla tulolähde, *joka tekee ne riippumattomiksi eduskunnasta*; tämä on myös sellainen tulolähde, joka vetää väestön taskusta rahat välillistä tietä, jonka kautta näiden tullien rahallinen painostus tulee verhotuksi, vaan ei pienemmäksi. Mitä runsaammin ja esteettömämmin finanssitullit virtaavat, sitä enemmän ne viettelevät hallituksia sellaisiin rahamenoihin, joita ne muuten karttaisivat.

Mutta jokainen tulli, myöskin suojelustulli, vaikuttaa tässä suhteessa samoin kuin finanssitulli.

Amerikassa tuli niistä runsaista ylijäämistä, joita korkeat tullit tuottivat ja antoivat vallassaolevain puolueiden käytettäväksi, yksi sen poliittisen turmeluksen pääsyytä, joka on häpeäksi Atlantin takaiselle tasavallalle.

Europassa taas ei Europan mannermaan hallitusten kilpavarustelu, jota on jatkunut 80-luvun lopulta asti, olisi voinut kehittyä niin mielettömän nopeasti kuin se sitten on kehittynyt, ilman niitä korotettujen tullien rikkaita lähteitä, joita ne ovat itselleen avanneet. Kulku olisi ollut paljon hitaampaa, jos hallitukset olisivat olleet pakotettuja hankkimaan varat kasvaviin sotalaitostannuksiin suoranaissilla veröillä ja taistelemaan niistä parlamenttien kanssa.

V. 1878—79 tekivät tullitulot Saksan valtakunnassa 101 miljoonaa markkaa,¹⁾ mutta v. 1898 jo 476 miljoonaa, ja viimeiseltä vuodelta, jolta tätä kirjoitettaessa on tietoja todellisista (eikä vain arvioiduista) tullituloista, v. 1909, 660 miljoonaa. Tämän, 560 miljoonan markan suuruisen tulojen lisäyksen 30 vuoden ajalla nieli kokonaan militarismi, sotalaitos, joka (mukaan luettuna merisotalaitos, eläkerahastot ja valtiovelkain korot) v. 1879—80 vaati 428 miljoonaa, 1899 sitävastoin 926 miljoonaa ja v. 1911 1,700 miljoonaa markkaa, siis 1,300 miljoonaa enemmän.

Saksan valtakunnan tullikannosta²⁾ lankeaa suuri pääosa *viljatullien* osalle, jotka v. 1910 tuottivat 242 miljoonaa markkaa, melkein kolmannen osan koko tullikannon määrästä, joka teki 716 miljoonaa, 3:72 Rmk. henkeä kohti, lähes 19 Rmk. viisihenkistä perhettä kohti. Mutta suuruudessa heti viljatullien jälkeen tulee kolme puh-

¹⁾ Tässä, kuten myöhemminkin koko suomennoksessa, mikäli ei toisin ilmoiteta, tarkoittaa markka alkutekstin mukaisesti saksalaista rahayksikköä, joka pari-kurssin mukaan on ollut lähes neljänneksen suurempi kuin Suomen markka (Smk. 1: 23.5).

²⁾ Tullikanto on suurempi kuin tullitulot, koska siihen sisältyy myös kantokustannukset. V. 1909 teki koko tullikanta 704, v. 1910 716 miljoonaa.

dasta finanssitullia, *petroleumitulli*, joka 1910 tuotti 78 miljoonaa, 10 prosenttia koko tullikannon määrästä, 1:20 Rmk. henkeä kohti, ja *kahvitulli*, joka tuotti 100 miljoonaa eli lähes 13 prosenttia koko tullikannon määrästä, 1:55 Rmk. henkeä kohti, sekä *tupakkatulli*, joka teki samoin 100 miljoonaa eli lähes 13 prosenttia koko tullikannosta ja 1:54 Rmk. henkeä kohti. Nämä kolme puhdasta finanssitullia yksinään rasittavat Saksassa yhteensä jokaista perhettä keskimäärin enemmän kuin 21 markalla joka vuosi. Petroleumi- ja kahvitullin puolustukseksi ei ole olemassa minkäänlaista tekosyytäkään. Ei mitään teollisuutta eikä mitään maataloutta niillä suojella — korkeintaan tulee petroleumitullin kautta hiiliylimysten ja viinanpolttajain kaikkivaltius vielä vähän korotetuksi. Nuo tullit johtuvat ainoastaan tarpeesta pusertaa militarismille rahaa. Sen taistelun ohella, jota käydään elintarvetulleja vastaan, älköön finanssitulleja unohdettako.

Koko bruttotulo tulleista teki 1910 Saksassa 11 Rmk. henkeä kohti, viisihenkistä perhettä kohti 55 Rmk.

II. Kauppapasapaino.

Olemme nähneet, miten ne rikkaudet, joita kauppa tuotti kauppiaalle, herättivät valtioiden vallanpitäjissä himoa ottaa heiltä osan itselleen. Mutta siihen he eivät voineet pysähtyä. Mitä suurempi oli heidän rahantarpeensa ja heidän rahanhimonsa — ja molemmatkin ne kasvoivat yhä enemmän, — sitä enemmän täytyi kaukonäköisten heistä varoa tappamasta sitä kanaa, joka muni kultamunia, vaan ryhtyä sitä oikein hoivaamaan ja suureksi kasvattamaan.

Toisaalta vaativat kauppiaat sitä suurempaa valtaa valtiossa, mitä rikkaammiksi he tulivat; varsinkin valtio-

lainat olivat keino, jolla he saattoivat valtiovallan, olipa se tasavalta tai yksinvalta, mitä suurimpaan riippuvaisuuteen itsestään.

Ei ollut ihme, että kaupan ja kauppavoiton edistäminen tuli yhdeksi valtion politiikan tärkeimmistä tehtävistä ja että siitä syntyi järjestelmällinen kauppapolitiikka, jonka tieteellinen perustelu, minkä esitti merkantiilijärjestelmä 17 vuosisadalla, merkitsi tieteellisen kasantaluuden alkua.

Kauppaa ulkomaiden kanssa piti edistettävän, mutta tietystikin vain voittoa tuottavaa kauppaa, sellaista, joka tuo maahan lisää rahaa. Mutta miten saadaan lisärahaa? Aivan yksinkertaisesti siten, että myydään paljon ja ostetaan vähän.

Tämä oli silloin yksityisenä liikeperiaatteena porvarilla, joka eli niin säästäväisesti kuin mahdollista, samalla keräten rikkauksia, päinvastoin kuin feodaaliaatelisto, joka mielettömästi nautinnoissa eläen osti enemmän kuin möi ja sen kautta velkaantui ja köyhtyi. Järkevä kauppapolitiikko saattoi vain järjestää periaatteensa porvarillisen mallin mukaan; sillekin tuli säännöksi pyrkimys: myydä enemmän kuin ostaa, siis enemmän viedä tavaroita maasta kuin tuoda. Mittäpuu, jolla kauppapolitiikan vaikutuksia mitattiin, oli *kauppatasapaino*, toisin sanoen, tuonnin ja viennin arvon välinen suhde. Jos tuonti oli suurempi kuin vienti, silloin pidettiin sitä *epäedullisena*, *passiivisena* kauppatasopainona, joka vei maan köyhtymistä kohti.

Tämä oppi muodostui, kuten jo on huomautettu, 17 vuosisadalla, mutta sillä on vielä nykyään kannattajia suojelustullia puolustavissa piireissä, jotka esim. pitävät kovin arveluttavana merkinä Saksan passiivista kauppatasapainoa, kun näet Saksaan v. 1910 tuotiin tavaroita 9,000 miljoonan markan edestä, mutta sieltä vietiin ainoastaan 7,000 miljoonan edestä, siis kauppatasapainon logiikan mukaan Saksa tuli kaksi miljoardia köyhemmäksi.

Yleensä on kuitenkin oppi kauppapasapainosta suu-
 resti menettänyt luottoaan, enemmän kuin meistä näyt-
 tää oikeudenmukaiselta. *Nykyään* se on tosiasia in edessä
 osottautunut järjettömäksi, mutta tämä ei suinkaan to-
 dista, ettei se syntymäaikanaan olisi ollut oikeutettu.
 Se vastasi aikakautta, jolloin eri valtiot olivat vielä tois-
 tensa suhteen riippumattomia tavaratuottajia, jolloin tois-
 ten kapitalistinen herruus oli vasta vähän kehittynyt toi-
 sia voimakkaammaksi, ja jolloin jokainen tavara, joka
 ulkomaalta saatiin, piti tulla myös *maksetuksi*. Kapitalis-
 tisen riistämisen olemus sitävastoin on siinä, että kapi-
 talisti pistää taskuunsa lisäarvoa, josta hän ei mitään
 maksa. Tämä koskee kapitalistin suhdetta työmieheen,
 mutta se pitää paikkansa myöskin kun on kysymyksessä
 valtioiden suhde toisiinsa, kun toinen valtio on toisen
 suhteen kapitalisti. Kapitalistinen valtio saa silloin toi-
 selta tavaroita, joita se ei maksa, joiden maksamiseksi
 sen niinmuodoin ei tarvitse myydä, viedä maasta pois,
 mitään tavaroita. Se ei tällöin sen kautta että tuonti
 on vientiä suurempi, tule köyhemmäksi, vaan rikkaam-
 maksi; niinsanottu epäedullinen, passiivinen kauppapasa-
 paino tulee tällöin mittapuuksi, joka osottaa, miten se
 riistää ulkomaata.

Jotta ei esityksemme kävisi liian monimutkaiseksi,
 jätämme tässä huomioon ottamatta rahtikulujen vaiku-
 tuksen, samoin kuin tilastotiedoissa olevat epätarkkuu-
 det, joilla myöskin on osansa kauppapasapainoa koske-
 vissa tiedoissa. Niiden maiden joukossa, jotka ovat ka-
 sanneet niin runsaat määrät pääomia, etteivät nämä voi
 tulla kokonaan käytetyiksi kotimaassa, jotka siis lähettä-
 vät yhä kasvavan määrän pääomia ulkomaille, on ensi-
 mäisellä sijalla *Englanti*. Äärettömät summat englantilaista
 pääomaa on sijoitettuna siirtomaiden ja vieraiden
 valtioiden valtiolainoihin sekä ulkomaisiin osakeyhtiöihin;
 sen ohella omistavat lukuisat yksityiset Englannin kapi-
 talistit ulkomailla teollisuus- ja kauppayrityksiä. Kaikki
 korot, osingot ja yrittäjävoitot, jotka niistä heruvat, vir-

taavat jalona metallina tai maksuosoituksina Englantiin ja käytetään siellä osaksi ulkomaisten tavarain ostoon. Sen kautta syntynyt tuonnin enemmitys viennin suhteen olisi vielä suurempi, jollei myös vuodesta vuoteen jälleen osa tuota kasattua uutta pääomaa virtaisi ulkomaille sijoitettuna valtiovelkapapereihin, osakkeisiin ja yksityisyrityksiin, sekin samoin enimmäkseen maksuosoituksina, joista taas osa käytetään englantilaisten tavarain ostamiseen ulkomaille. Ei Englannin tuonti eikä vienti voisi saavuttaa nykyistä korkeuttaan, jollei tapahtuisi alinomaista pääoman vientiä, jollei englantilainen pääoma yhä lisääntyvässä määrässä riistäisi ulkomaita.

Ei niin suuressa määrässä, mutta kyllä yhä lisääntyvässä määrässä koskee tämä muitakin vanhoja kapitalistisia maita. Juuri rikkaimmilla niistä on senvuoksi alati niinsanottu passiivinen kauppatasapaino.

Spezialikaupassa (lukuunottamatta jaloja metalleja) teki tuonti ja vienti miljoonissa markoissa:

	Tuonti	Vienti	Tuonnin enemmitys
Ison-Britannian 1910 . . .	11,723	8,784	2,939
Saksan 1910 . . .	9,000	7,000	2,000
Ranskan 1910 . . .	5,408	4,805	603
Belgian 1910 . . .	3,412	2,726	686
Hollannin 1909 . . .	5,284	4,163	1,121
Sveitsin 1910 . . .	1,371	957	414

Huomautettakoon lisäksi, että esim. Saksan kauppatasapaino kävi entistä passiivisemmaksi juuri viimeksi vallinneella taloudellisella nousukaudella, jolloin Saksa varmasti rikastui. Allamainittuina vuosina teki näet Saksan tuonti ja vienti (miljoonissa markoissa):

	Tuonti	Vienti	Tuonnin enem- myys
1902	5,631	4,678	953
1903	6,003	5,105	898
1904	6,354	5,223	1,131
1905	7,129	5,732	1,393
1906	8,022	6,359	1,663
1907	8,747	6,845	1,902
Lisäänt. % vv. 1902—1907	53.8	46.8	100

Vienti ei ole siis kasvanut niin nopeasti kuin tuonti, joka seikka on katsottava johtuneen pääasiassa siitä, että teollisuuden nousu pidätti Saksaan kaiken kasatun uuden pääoman, esti pääomain vientiä, samalla kuin se lisäsi ulkomaisten raaka-aineiden tarvetta.

Sitten mitalin nurja puoli: Muutamia valtioita, joilla on niinsanottu edullinen, aktiivinen kauppatasapaino:

	Tuonti	Vienti	Viennin enem- myys
<i>Miljoonia markkoja</i>			
Venäjä 1910	2,059	2,989	930
Serbia 1909	59	74	15
Brittil. Intia 1909	1,767	2,636	869
Egypti 1910	489	610	121
Brasilia 1909	757	1,300	543

Näemme, kuinka vähän merkitsee „edullinen“ kauppatasapaino. Senhän tapaamme aivan velkaantuneissa ja ulkomaiden riistämässä valtioissa.

Liian pitkälle kuitenkin mennään, kun useinkin väitetään, että juuri näköjään edullinen kauppatasapaino on kaikissa tapauksissa todella epäedullisin ja päinvastoin. Rikkaimpien ohella tapaamme myös köyhimpiä valtioita, joiden kauppatasapaino on passiivinen, kuten seuraavat luvut osoittavat:

	Tuonti	Vienti	Tuonnin enem- myys
	<i>Miljoonia markkoja</i>		
Portugali 1909	392	238	154
Kreikka 1909	109	81	28
Turkki 1906	577	362	215

Näiden maiden passiivinen kauppapasapaino on ilmeisesti selitettävä vanhan teorian mukaan — mikäli se ei perustu vain esim. huonoon tilastoon tai laivallikenteestä saatuihin suuriin tuloihin.

Toisaalta taas ei kukaan tahtone selittää Yhdysvaltain aktiivista kauppapasapainoa tosiasiaassa epäedulliseksi. Yhdysvaltain tuonti teki v. 1910 6,396 miljoonaa markkaa, mutta vienti 7,182 miljoonaa. Osaksi voidaan tätä kauppapasapainoa selittää sillä, että Yhdysvalloilta puutuu riittävä kauppalaivasto ja että sieltä virtaa paljon arvoja Eurooppaan korkoina ja osinkoina europalaisten hallussa oleville amerikkalaisille papereille, kuin myös amerikkalaisten huvimatkaileijain matkakustannuksina. Mutta se ei yksin riitä selittämään viennin enemmyyttä, joka kai osaksi johtunee siitä, että Amerikka rikastuu vanhan menetelmän mukaan: myymällä ulkomaille enemmän tavaroita kuin se niiltä ostaa. Tämän vanhan menetelmän ohella on se kyllä jo alkanut käyttää uuttakin ja sijoittaa pääomia ulkomaille. Sen johdosta sen kauppapasapaino „huononee“ ripeästi. V. 1898 vietiin Yhdysvalloista vielä 5,083 milj. markan edestä tavaroita ja tuotiin maahan ainoastaan 2,466 miljoonan edestä. Vienti oli kaksi kertaa suurempi tuontia. Nytemmin on tuonnin enemmyyks käynyt vähäpätöiseksi. Vienti on tämän ajan kuluessa kohonnut vähän enemmän kuin 2 miljardilla, tuonti lähes 4 miljardilla.

Sen verran on selvää: Pelkät kauppapasapainon luvut eivät sano meille mitään siitä, onko maan kauppapolitiikka oikeaa vai väärää. Suhteet ovat käyneet niin

monimutkaisiksi, ettei tästä tasapainosta saa luotettavaa mittapuuta niiden arvostelemiseksi. Vetoaminen yksin siihen on arvoa vailla.

III. Vanha suojelustullijärjestelmä.

„Edullisen“ kauppatasapainon saavuttaminen oli vuosisatoja kaiken kauppapolitiikan päämääränä, ja on usein vielä nykyaikanakin. Niinmuodoin kauppapoliittisena tehtävänä oli edistää mahdollisimmassa määrin vientiä ja estää tuontia.

Mutta kaikkien valtioiden noudattaessa tätä politiikkaa olisi sen lopulta täytynyt päätyä täydelliseen umpikujaan; sillä jos kaikilla tahoilla tuonti estetään, käy vienti mahdottomaksi.

Tästä umpikujasta pääsemiseksi oli keinona *siirtomaat*, alueet, joiden väestö oli suojaton europalaisia valtoja vastaan. Jokainen europalainen valtio, joka siihen kykeni, koetti valloittaa sellaisia alueita, alussa vain ryöstääkseen niitä, myöhemmin myös muodostaakseen niistä teollisuudelleen markkina-alueita. Siirtomaan teollisuus tukahutettiin väkivalloin ja hävitettiin, jotta sen olisi pakko tyydyttää kaikki tarpeensa rakkaan emämaan teollisuuden tuotteilla. Samalla saivat emämaan kauppiaat monopolikseen kaupankäynnin siirtomaan kanssa, vieraita ei sinne päästetty. Enimmäkseen annettiin monopoli yksityisille kauppayhtiöille.

Luonnollisena seurauksena voittoa tuottavain markkinain väkivaltaisesta sulkemisesta muilta valloilta oli niiden väkivaltainen vastarinta — siis *kauppasota*. Samoin kuin siirtomaapolitiikka julmuuksineen, johtui myös kauppasota välttämättä edullisen kauppatasapainon taistelusta. Se aika, josta tässä puhumme, oli täynnään sellaisia sotia, milloin yhtyneinä hallitsijasuku-sotiin,

milloin erikseen niiden ohella. Mutta jokainen näistä sodista päättyi *kauppasopimukseen*, joka kävi voittajalle usein tärkeämmäksi kuin uuden maa-alueen valloitus; sillä se avasi voittajalle, enemmän tai vähemmän edullisilla ehdoilla, voitettun maan markkinat ja takasi sille siellä etuoikeutetun aseman toisten kansain kaupankäynnin rinnalla.

Mutta harvoin sodat niinä aikoina rajoittuivat kahden valtion väliseksi. Europan valtioiden keskinäiset suhteet olivat käyneet niin läheisiksi ja kahden keskisten voimasuhteiden muutokset koskivat niin paljon toisiinkin, etteivät nämä voineet pysyä toimettomina katselijoina. Sodat muuttuivat liiankin helposti maailmansodiksi, joiden estämiseksi tai käymiseksi tai lopettamiseksi muodostui valtioliittoja.

Näistä valtioliitoistakin tuli kauppasopimusten aiheuttajia; ostettiin liittolaisen apua tekemällä myönnytyksiä kaupan alalla ja koetettiin vahvistaa valtiollisia sopuvälejä ystävällisillä taloussuhteilla. Kauppasopimuksista onkin sittemmin tullut tärkeä keino valtiollisten ystävyys-suhteiden solmimiseksi ja vahvistamiseksi. Toiselta puolen oli kauppavihollisuus varma keino herättämään valtiollista vihollisuutta. Ja niin on yhä nykyäänkin laita.

Ei mikään valtio onnistunut kokonaan sulkemaan ulkomailta sisäisiä markkinoitaan. Mutta niin pitkälle kuin mahdollista pyrki jokainen niin tekemään. Vaikka kansainvälinen kauppa perustui siihen, että kukin maa valmisti erikoistuotteitaan, joiden tuotanto sille oli erityisen sopivaa, mutta toisille mahdotonta tai voimain ja varojen tuhlausta, pyrki kunkin maan suojelusjärjestelmä nyt siihen, että kaikkea, mitä siihen asti oli tuotu ulkomailta, tuotettaisiin omassa maassa, olivatpa luonnon-ehdot sitä varten kuinka epäsuotuisat tahansa. Kun Fredrik II koetti kotiinnuttaa Preussiin silkkimatojen hoidon, ettei silkistä menisi rahaa ulkomaille, niin se tuntuu meistä nykyään naurettavalta; mutta se vastasi täydellisesti hänen aikansa talouspolitiikkaa.

Minkälaista oli nyt se teollisuus, jota tällä politiikalla edistettiin? Toisaalta oli olemassa teollisuudenhaaroja, jotka valmistivat tavaroita vientiä varten, toisaalta taas sellaisia, joita uhkasi toisista maista tuleva tuonti. Mutta tavarain valmistaminen vientiä varten merkitsee niiden valmistamista joukoittain yli sen määrän mitä omassa maassa kulutetaan. Vientiteollisuus on siis joukkoteollisuutta ja pyrkii muodostumaan suurteollisuudeksi. Tuotanto vientiä varten ei missään pysy ajan pitkään itsenäisten käsityöläisten käsissä; se joutuu kauppiasten käsiin, jotka saattavat käsityöläiset riippuvaisuuteen, muuttavat heidät kotiteollisuuden varassa eläviksi ja lopulta teollisuuden suurliikkeiden (manufaktuuriverstaiden ja tehtaiden) palkkatyöläisiksi. Toisin sanoen, tuotanto vientiä varten kehittyy tuotannonvälineiden yksityisomistuksen vallitessa välttämättömyyden pakosta *kapitalistiseksi tuotannoksi*.

Kapitalistista on myös se ulkomaan tuotanto, joka viennillä uhkaa kotimaan tuotantoa. Kun suojellaan kotimaan teollisuutta ulkomaan teollisuudelta, tapahtuu se siinä tarkoituksessa, että edellinen saataisiin yhtä voimakkaaksi kuin jälkimäinen. Kuten teollisuustuotteiden viennin edistäminen omasta maasta, merkitsee siis oman teollisuuden suojeleminenkin vierailta vain *kapitalistisen teollisuuden* edistämistä.

Tämä oli niinsanotun suojelus- eli proteksionijärjestelmän historiallinen tehtävä.

Mutta pääoman liikevoimana on *voitto*. Kapitalistisen teollisuuden edistäminen valtion puolesta ei siis merkitse mitään muuta kuin sen voiton lisäämistä valtion toimesta. Ja sitä on suojelujärjestelmän talouspolitiikka tehnytkin. Sille ei edes riittänyt voiton korottaminen suojelustulleilla. Se antoi kapitalisteille myös preemioiden (palkkioiden) muodossa suoranaisia voiton lisäyksiä. Ja päällepänteeksi se osasi myös käyttää mestarillisesti sitä menetelmää, joka suurentaa voittoa pienentämällä työpalkkaa. „Kansallisen työn“ suojeluksen aikakausi oli myös *työ-*

väenjärjestöjen kieltämisen ja julmimman vainoamisen aikakautta sekä palkkataksoin, s. t. s. laissa säädettyjen *ylimpäin luvallisten palkkain* aikakautta. Mutta miten alens palkat keinotekoisesti poljettiinkaan, niiden täytyi sentään riittää pitämään työntekijöitä hengissä ja työkykyisinä. Palkkain alin taso riippui niinollen elintarpeiden hinnoista. Siitä seurasi luonnollisesti pyrkimys saada halpoja elintarpeita.

Mutta kapitalistisen teollisuuden edistäminen vaatii, paitsi halpoja työvoimia, myös halpoja tuotannonvälineitä ylipäänsä, siis halpoja raaka-aineitakin.

Suurimman osan elintarpeita ja raaka-aineita saattoi siihen aikaan vielä kukin maa tuottaa itse ja yltäkyllin, ja omassa maassa ne pääasiassa tavallisesti tuotettiinkin. Tuotannonvälineiden säilyttäminen kotimaiselle teollisuudelle oli suojelujärjestelmällä tärkeänä murheena. Niiden viemistä ulkomaille pidettiin aivan samana kuin ampumavarojen toimittamista vastustajalle. Teollisuustuotteiden tuontitulleja ja tuontikieltoja oli vastaamassa raakatuotteiden ja elintarpeiden vientitullit ja vientikiellot.

Niillä aikaansaatu keinotekoinen maataloustuotteiden hintain alhaisuus painoi usein raskaasti talonpoikaa, samaan aikaan kuin ne rasitukset kasvoivat, joita talonpojan oli suoritettava valtiolle ja feodaliherroille. Se ei yhtään hyödyttänyt työmiestä, koska tämän kädet olivat sidotut. Se auttoi vain pääoman voiton keinotekoista korottamista ja lisäksi pääoman käytettävänä olevain työvoimain lukumäärää edistämällä talonpoikain maiden anastusta.

Tämä *sortopolitiikka* oman maan työväkeä ja talonpoikia vastaan, oli samoin kuin *siirtomaajärjestelmä* kauhuineen ja *kaappasodat* hävityksineen, välttämättömänä puolena suojelustullijärjestelmässä; näiden eri puolten yhteensattuminen ei ole satunnainen, vaan asiain luonnosta välttämättä johtuva ilmiö.

Mutta yhtäkaikki yksi seikka on tunnustettava. Suojelujärjestelmä — joka todellisuudessa ei ollut pelkäs-

tään oman maan kapitalistien suojelemista, vaan yhtä paljon ulkomaiden ryöstämistä sekä kotimaan työväen ja talonpoikain nylkemistä harjoittava järjestelmä — tämä järjestelmä täytti historiallisen tehtävänsä. Se synnytti suunnatonta kurjuutta ja suunnatonta voimain tuhlausta, mutta tästä korkeasta hinnasta se loi kapitalistisen tuotantotavan, sen tuotantotavan, joka sitten kehitti nopeasti yhteiskunnan tuotantovoimia ja teki köyhälistöstä sen mahdin, josta jonkun ajan päästä on tuleva voimakkain mahti valtiossa ja yhteiskunnassa ja siten tien avaaja uuteen, onnellisempaan yhteiskuntajärjestykseen.

Mutta ensimmäinen vaikutus suojeelusjärjestelmän suorittamasta kapitalistisen tuotantotavan luomisesta oli se, että suojeelusjärjestelmä sillä kaivoi itseltään pois maa-pohjan ja kehitti vapaakaupan aatteen.

IV. Vanha vapaakauppa.

1. Teollisuusvaltio ja maatalousvaltio.

Missä kapitalistinen teollisuus on tullut niin voimakkaaksi, että se muodostaa kansan koko taloustoiminnan perustuksen, käy teollisuustuotteiden viennin alinomainen kasvaminen silloin koko kansan taloudellisen menestymisen välttämättömäksi ehdoksi. Kapitalistinen teollisuus ottaa käsiinsä kaikki ne teollisuudenhaarat, jotka valmistavat tavaroita joukkokulutusta varten, suurten ihmisjoukkojen tarvetavaroita. Mutta se kehittää paljon nopeammin joukkotuotantoa kuin joukkokulutusta omassa maassa; ja lakkaamatta kasvavat yhä ripeämmin ja ripeämmin uudet kasatut pääomamäärät, jotka vaativat pääsyään teollisuustoimintaan; ne toisaalta laajentavat, mullistavat ja muuttuvat yhä tuottavammiksi vanhoja

teollisuushaaroja, ja toisaalta liittävät joukkotuotantoon uusia teollisuushaaroja. Siten kapitalistinen tuotantotapa, johonkin määrin kohonneelta kehitystasoltaan lähtien, valmistaa tuotteita yhä suurenevan ylimäärän, jota eivät kotimaan markkinat vedä ja joka pyrkii maasta ulos.

Teollisuuden viennin kasvamisella oli jo kehittymättömänkin kapitalistisen tuotantotavan aikana huomattavaa merkitystä rikkauten ja vallan lisääntymisen lähteenä. Kehittyneessä kapitalistisessa tuotannossa siitä tulee *koko yhteiskunnan elinkysymys*.

Mutta missä kapitalistinen tuotantotapa on niin pitkälle kehittynyt, siellä — ainakin vanhoissa kulttuuri- maissa, ja niistä tässä lähinnä puhumme, ei esim. Venäjältä tai Amerikasta, vaan Ranskasta, Saksasta ja tässä luvussa etupäässä Englannista — elintarpeiden ja raaka-aineiden kotimainen tuotanto ei pian enää riitä täyttämään joukkotuotannon tarpeita. Tämä tuotanto tarvitsee, sitä mukaa kuin kauppa ja tekniikka kehittyvät, yhä moninaisempia raaka-aineita ja yhä enemmän sellaisia, jotka menestyvät vain toisessa ilmanalassa, esim. puuvillaa ja silkkiä. Omasta maasta saatavain elintarpeiden ja raaka-aineiden määräkin käy liian niukaksi kasvavan teollisuustuotannon tarvitsemain teollisuustyöväen joukkojen elättämiseen ja tuotannon käynnissä pitämiseen. Maakorko kohoaa ja kallistuttaa maataloustuotantoa. Maalaisväestö virtaa teollisuuteen, maataloudessa alkaa tuntua työvoimain puute. Viljanviljelys ja karjanhoito eivät senvuoksi laajene niin nopeasti kuin teollisuusväestö; karjanhoidossa taas tulee lihan ja maidon tuotanto yhä enemmän vallitsevaksi, villan tuotanto esim. suorastaan vähenee teollisuusmaissa, vaikka villan kysyntä kasvaa.

Nykyisellä Saksan valtakunnan alueella laskettiin 60-luvun alulla olleen vielä 28 miljoonaa lammasta, v. 1907 enää vain 7,700,000.

Tämä yksi esimerkki, jollaisia voisi esittää lukemattomia, riittää osoittamaan, että vanha kulttuurimaa, missä

kapitalistinen tuotantotapa on pitkälle kehittynyt, voi yhtä vähän tulla toimeen ilman suurta elintarpeiden ja raaka-aineiden tuontia, kuin ilman teollisuustuotteiden vientiä.

Englannissa pudistettiin feodaaliset kahleet pois jo 16:nnessä sataluvulla. Mutta aateliset maanomistajat eivät silloin menettäneet valtiollista valtaansa, niinkuin myöhemmin Ranskan vallankumouksessa, vaan he säilyttivät sen uudessa, kapitalistiseen voitonkäärimiseen sopivassa muodossa. Tämä vei ensin eräänlaiseen merkantilismin muunnokseen. Teollisuustuotteiden suojelutullin rinnalle liitettiin nyt elintarvetulli. Jo 16:nnessä sataluvun jälkipuoliskolla saatettiin Englannissa voimaan viljatullit (1670) ja viljan vientipalkkiot (1689). Viimeksimainitut jonkun aikaa edistivät suuresti vientiä. Mutta jo 1700-luvun jälkipuoliskolla teollisuuden nopeasti kasvaessa pääsi viljan tuonti voitolle. Sen vastustamiseksi lopulta vuonna 1815 vehnän tuonti suorastaan kiellettiin, milloin vehnän hinta oli alle 80 shillingiä kvarteri (= 45 Smk. 100 kiloa). Ranskassa tuli teollisuuden suojelusjärjestelmä täydennetyksi elintarvetulleilla vasta Napoleonin sotien jälkeen. Mutta tämä suojelusjärjestelmän laajennus ennusti vain sen häviölle joutumista.

Englannissa, missä kapitalistinen teollisuus ensinnä pääsi valtaan, teollisuusluokista myös ensinnä tuntui suojelustulli kahleelta. Kun Englannin teollisuudella oli ylivalta maailmanmarkkinoilla, ei se tarvinnut enää mitään suojelusta; maatalouden suojelustullit taas ahdistivat sitä yhä enemmän ja enemmän. Ensiksi sen kautta, että ne pitivät työpalkat ja raaka-aineiden hinnat korkeampina kuin ne muuten olisivat olleet, ja toiseksi myös sen kautta, että ne niiltä mailta, joista vietiin ulos maataloustuotteita ja joihin tuotiin teollisuustuotteita, siis Englannin parhailta ostajilta, veivät sekä halun että myös varat ostaa Englannin tuotteita. Sillä eiväthän nämä voineet ostaa teollisuustuotteita, elleivät saaneet rahaa; mutta rahaa ne taas saattoivat saada ainoastaan,

jos saivat myydä raakatuotteitaan, samoja, joita Englannin teollisuus tarvitsi. Englannin markkinain avaaminen ulkomaiden raakatuotteille oli niinmuodoin kaikin puolin Englannin teollisuuden kehityksen elinehto. Ja se näytti edulliselta muillekin maille. Mitä enemmän ne veivät tavaroita ulos, mitä enemmän ne rikastuivat, sitä enemmän ne saattoivat ostaa Englannin tuotteita.

Siis kansainvälinen sopusointu, ei enää kauppakauteutta eikä kauppasotia, rauha ja sopu kansakuntain kesken kansainvälisen työnjaon perustalla!

Kuten viennistä ja tuonnista, tuli tästä läheisesti niiden yhteyteen kuuluvasta kansainvälisestä työnjaosta nyt koko kapitalistisen järjestelmän perusta, jota ilman se ei tule toimeen, sitten kun se kerran on päässyt niin korkealle asteelle kuin Englanti oli kiivennyt 19:nnen vuosisadan ensimmäisillä vuosikymmenillä.

Mutta tämä kansainvälinen työnjako on aivan toista laatua kuin se alkuperäinen muoto, johon tämän kirjan alussa viittasimme. Alkuperäinen kansainvälinen työnjako perustuu luonnonolojen erilaisuuteen, niihin eroavaisuuksiin, joita on olemassa maantieteellisessä asemassa, maan muodostuksessa, maapohjan rikkaudessa j. n. e. Sellainen työnjako ei katoa, se pysyy aina kansainvälisen kaupan pohjana. Uusi kansainvälinen työnjako, joka on kapitalistiselle tuotantotavalle ominainen, syntyy edellisen ohelle ja on luonteeltaan *yhteiskuntaolojen* eikä luonnonolojen mukaista. Se on maataloustoiminnan — sanan laajimmassa merkityksessä — ja teollisuustoiminnan välistä työnjakoa. Tämä työnjako on joka ilmanalassa mahdollinen, vuoristossa ja tasangolla, sisämaassa ja rannikolla, rikkaissa ja köyhissä maissa. Ensimmäisessä muodossaan esiintyy se jo vanhuudestaan *kaupungin* ja *maaseudun* välisenä työnjakona, joka nykyaikana on kaikille levinnyt. Kapitalistinen tuotantotapa uusii tämän työnjaon jättiläismittakaavassa kansainvälisellä pohjalla; se antaa muutamille valtioille kaupungin taloudelliset tehtävät ja toisille maaseudun tehtävät,

Kuten näkyy, on tällainen kansainvälinen työnjako kokonaan toista kuin alkuperäinen. Ne on kumpikin tarkasti erotettava toisistaan, jos tahdotaan selvästi käsitellä nykyajan kansainvälisen kaupan olemus, se kun perustuu kummankinlaiseen työnjakoon, mutta kummallakin niistä on erilainen kehityskulkunsa. Ennen kaikkea eroavat ne toisistaan siinä, että toinen laji työnjakoa ja kauppaa, perustuen luonnonsyihin, on katoamaton, niinkauvan kun on olemassa eri kansoja ja niiden välistä kanssakäymistä. Toinen sitävastoin perustuu häviävään yhteiskunnallisten suhteiden varaan, joiden mukana sen täytyy hävitä.

Mutta miten suuret kummankinlaisen maailmankaupan eroavaisuudet ovatkin, yksi seikka niille on yhteinen: ne menestyvät parhaiten *rauhan* ja *vapaakaupan* vallitessa.

Vapaakaupan kannattajain rauhankuvitteluja on usein pilkattu halpahintaisella ivalla. Sosialidemokratialle ei ole koskaan ollut salaisuus, ettei vapaakauppa riitä hävittämään taloudellisia vastakohtia kansojen väliltä. Tuemme vielä näkemään, kuinka kapitalistinen kehitys synnyttää yhäti uusia vastakohtia. Mutta myöntää täytyy, että ainakin tilapäisesti on vapaakauppa osoittautunut rauhan keinoksi. Niinä muutamina vuosikymmeninä, jolloin se vallitsi, näki Eurooppa lukuisia suuria sotia, mutta ne eivät olleet mitään kauppasotia, vaan kansallisuussotia, sotia sorrettujen ja hajoitettujen kansakuntain itsenäisyydestä ja yhtymisestä. Siirtomaiden laajennuspolitiikka kokonaan nukkui sen valtakaudella. Ja samaten on varmaa, että vapaakauppa antoi mahtavan syyksen taloudelliselle kehitykselle.

Englannin vienti oli kahdenkymmenen viiden vuoden aikana vv. 1821—1845 tehnyt yhteensä 25 miljardia markkaa, v. 1846 voitti vapaakauppa; kahtenäkymmenenä vuonna vv. 1855—1874 teki vienti 84 miljardia.

Brittiläisten tuotteiden viennin vuotuinen arvo teki keskimäärin (miljoonin markoin):

1811—1820	1,029
1841—1850	1,147
1854	1,941
1872	5,120

2. Vapaakauppa Englannissa. Työväen kanta.

Kuitenkin oli käytävä valtava kamppailu, ennenkuin vapaakauppa Englannissa pääsi voitolle. Taistelu siitä oli intohimoisimpia luokkataisteluja mitä historia tuntee, kamppailu, joka saattoi Englannin väkivaltaisen vallankumouksen partaalle.

Taistelevina puolueina olivat toisella puolen tehtailijat, jotka huusivat vapaakauppaa voittojensa korottamiseksi, ja toisella puolen maanomistajat, jotka tappelivat vimmatusti maataloudellisten suojelustullien puolesta pyytääkseen maakorkonsa korkeina.

Molemmat puolet taas vetosivat siihen uuteen mahtiin, joka oli esiintynyt tehdasteollisuuden mukana, teollisuustyöväkeen.

Mikä kanta oli työväen otettava?

Suojelustullien puolustaminen oli nyt maanomistajain etuoikeuksien puolustamista, elintarpeiden ja raaka-aineyden keinotekoisien kallistuttamisen kannattamista. Sitä ei työväki mitenkään voinut tehdä, asettuipa se sitten tuottaja- tai kuluttajakannalle. Teoreettisesti täytyi Englannin työväen asettua vapaakaupan kannalle; mutta tämä ei vielä läheskään merkinnyt sitä, että työväki olisi nyt innolla lähtenyt sen puolesta tuleen, Vapaakaupan puoltajathan olivat samoja tehtailijoita, joita vastaan työväki päivästä toiseen sai käydä mitä katkerimpia taisteluja palkasta ja työajasta, samoja tehtailijoita, jotka ponnistivat kaikin voimin polkeakseen työväenluokan kurjuuteen, jotka vaativat vapaakauppaa voidakseen painaa palkat yhä alemmas, ja jotka itsepintaisesti kielsivät työväeltä sen ainoan keinon, joka saattoi sen pelastaa fyysillisestä turmiosta: laissa säädettävän normaali-

työpäivän. Saman taloudellisen vapauden, saman „antaa mennä“-periaatteen nimessä kuin he vapaakauppaa vaativat, vastustivat tehtailijat työväensuojelulainsäädäntöä. Tämän valloittaminen oli työväen lähin, tärkein tehtävä; taistellessaan sen puolesta saivat pikimmin apua vapaakaupan vastustajilta, ainakin nuorimmilta ja uudenaikaisimmilta niistä.

Tämä työväen erikoinen asema ilmeni siinä, että juuri jyrkimmät köyhälistön esitaistelijat koettivat keskitää kaikki sen voimat taisteluun työväensuojeluksen puolesta ja kääntää ne pois vapaakauppa-taistelusta. Viimeksi mainittu, selittivät he, on porvariston sisäistä perheriitaa, kahden riistäjäluokan keskinäistä taistelua, joka ei työväen etuja koske ja jossa työväellä ei ole mitään voitettavaa.

Tosiasiaan logiikan pakko vei kuitenkin sekä vapaakauppaan että työväensuojelukseen. Vuosi 1846 näki edellisen voittavan, seuraava vuosi antoi, tappiostaan vimmaisten suojelustullilaisten avulla, kymmentuntisen työpäivän.

Näin oli tie avattu Englannin uudenaikaiselle kehitykselle.

Pian seurasi samaa jälkeä se valtio, joka lähinnä Englantia oli taloudellisesti pisimmälle kehittynyt, Ranska.

3. Vapaakauppa Ranskassa. Kauppasopimus v:ltä 1860 ja suosituimman asema.

Sama teollisuuden ja maatalouden välinen vastakohta kuin Englannissa, oli muodostunut 18:nella vuosisadalla Ranskassakin. Mutta Ranskassa päinvastoin maatalous kärsi suojelusjärjestelmästä, joka teollisuuden eduksi kielsi maataloustuotteiden viennin. Ensi sijassa Ranskan maataloutta ahdistavat feodaliset kahleet, mutta osaksi myös nuo vientikiellot. Merkantilijärjestelmää, valtion teollisuussuojeluksen järjestelmää vastaan esiintyi uusi

talousjärjestelmä, fysiokratinen, joka katsoi koko yhteiskuntaa maatalouden kannalta, selitti yksin maataloustyön muodostavan lisäarvoa ja luovan uutta rikkautta, ja vaati maatalouden etujen nimessä vapautusta feodalisista kahleista, taloudellista vapautta ja vapaakauppaa, samaan aikaan jolloin englantilaiset taloustieteilijät esittivät samallaisia vaatimuksia teollisuuden etujen nimessä.

Feodalistien aitojen kaatuminen Ranskan vallankumouksessa ja Napoleonin toimeenpanema teollisuuden suojeleminen, joka saavutti huippukohtansa mannermaan sulussa, kohottivat Ranskan teollisuuden sellaiselle kehitysteelle, että se tarvitsi alati kasvavaa elintarpeiden ja raaka-aineiden tuontia.

Tämä johti ensin maatalouden tullisuojeleukseen, joka vuodesta 1819 lähtien täydensi teollisuuden tullisuojeleusta. Mutta mitä enemmän Ranskan teollisuus voimistui, sitä epämukavammaksi kävivät sille elintarpeiden ja raaka-aineiden tuonnin esteet. Vapaakaupan asiaa ajava agitatsioni alkoi vaikutuksensa kolmekymmenluvulta lähtien ja voimistui vielä sitten kun tuli näkyviin vapaakaupan suotuisat seuraukset Englannin teollisuuden kehitykselle. Tätä virtausta tukivat vielä valtiolliset meningit, jotka saivat Englannin lähenemään Ranskaa. Niin johduttiin 1860 kuuluisaan, käänteentekevään Englannin ja Ranskan väliseen kauppasopimukseen, jossa Englanti luopui suojeleustullien jäännöksistä sekä huojensi väkijuomista kantamiaan finanssitullejaan, ja Ranska alensi tuntuvasti varsin korkeita suojeleustullejaan englantilaisista tuontitavaroista. Tämä kauppasopimus ei johtanut vielä täydelliseen vapaakauppaan, mutta sitä sangen lähellä olevalle alennetulle suojeleustullikannalle.

Paitsi tavattomasti huojennetuista tullimääristään oli tämä kauppasopimus huomattava vielä kahdesta merkillisyydestä. Kun englantilaiset myönsivät ne tullimäärät, jotka he antoivat Ranskalle, ilman muuta kaikille muillekin kansoille, pidätti Ranska kaikille niille kansoille, jotka eivät olleet tehneet kauppasopimusta sen kanssa,

voimassa vanhan tullitariffinsa. Tämä tariffi oli n. s. *yleistariffi*, jonka rinnalle nyt esiintyi yksityisiä kauppasopimusmaita varten huojennettuja *sopimustariffeja*, *konventionaltariffeja*. Sen kautta painostettiin kaikkia maita tekemään Ranskan kanssa kauppasopimuksia, joissa erikoisetuja myöntämällä ostivat itselleen tullihuojennuksia.

Sitäpaitsi sisälsi Ranskan ja Englannin välinen kauppasopimus kohdan, jossa kumpikin sopimuksen tekijä myönsi toiselle *suosituimman kansan* aseman, s. o. kumpikin sitoutui sillä ilman muuta päästämään toisen sopimuskumppanin osalliseksi kaikista erityisistä eduista, joita jompikumpi myöntäisi jollekin kolmannelle valtiolle. Jokainen uusi tullin huojennus, jonka Ranska jossain myöhemmässä sopimuksessa myönsi esim. Belgialle tai Saksalle, tuli sen kautta ilman muuta Englanninkin hyväksi.

Molemmat toimenpiteet, yleistariffin säilyttäminen niiden maiden suhteen, jotka eivät tahtoneet tehdä sopimusta, sekä määräys suosituimman kansan asemasta, ovat paljon vaikuttaneet siihen, että kauppasopimusjärjestelmä huojennettuine, yhä enemmän alenevine suojelustulleineen levisi nopeasti.

Kuten Englannin, niin myös Ranskan teollisuus sai siitä valtavan sysäyksen eteenpäin. Paitsi sitä että kävi helpommaksi raaka-aineiden ja elintarpeiden tuonti sekä uusien markkinain löytäminen maan teollisuustavarain ylimäärälle, vaikutti siihen varsinkin se vakaisuus, jonka kauppasopimukset toivat taloudellisiin suhteisiin.

Missä on vallalla *autonominen tullitariffi*, s. o. missä tullitariffia eivät sido minkäänlaiset sopimukset vieraiden kansain kanssa, on se alttiina alituisille horjumisille. Jokaiset uudet vaalit, jokainen ministerinvaihdos, jokainen uusi poliittinen oikku voi muuttaa tullitariffia ja sen kautta kääntää tuontisuhteet ylösalasin. Mutta vielä vähemmän varmuutta antavat maalle, jolla on autonominen tullitariffi, toisten maiden tulliolot, joihin se vie tavaroi- taan. Niidenkään tulleja eivät sido kauppasopimukset,

joten ne voivat milloin tahansa tulla mielin määrin muutetuiksi. Siinä ei paljoakaan panna huomiota sen maan teollisuuden etuihin, mistä tavaroita tuodaan. Niin saat-
taa autonominen tullitariffi sekä tuonnin että viennin alituisen epävarmuuden alaiseksi, josta koituu suorastaan sietämättömiä olosuhteita, jos tulliautonomia vie *tullisotaan*, toisin sanoen siinä tapauksessa että toinen maa yksipuolisesti ylenmäärin korottaa tullejaan toista vastaan vaikkeuttaakseen tuontia sieltä niin paljon kuin mahdollista ja sen kautta tuottaakseen sille niin suurta vahinkoa, että se taipuisi myönnytyksiin. Kun toinen maa vastaa ahdisteluun vastatoimenpiteillä, on siitä sodasta seurauksena, että niiden välinen kaupankäynti siksi aikaa supistuu, joskus kokonaan seisahtuukin, josta juuri suojeltava teollisuus enimmäen kärsii.

Miltä sitä ennen kaikkea olisi suojeltava, on arvaamattomilta selkkauksilta. Nykyaikainen teollisuus on hyvin sopeutuvainen, se on näyttänyt pystyvänsä kehittymään vielä jotakuinkin nurinkurisesta kauppapolitiikasta huolimatta. Mutta äkillisten häiriöiden suhteen se on tavattoman arka; sille on ennen kaikkea tarpeen olojen tasaisina jatkuminen. Ja juuri sen edun antavat sille pitkäaikaiset kauppasopimukset.

Sellaisten aikaansaaminen on käynyt teollisuuden elinehdoksi.

4. Vapaakauppa Saksassa, tulliliitto, sosiaalidemokratia ja Saksan työväestö.

Englannin ja Ranskan kauppapolitiikan loistavat tulokset painostivat pian muitakin Länsi-Europan maita, joiden teollisuus oli jo kyllin pitkällä voidakseen juuri ja juuri tulla toimeen ilman korkeaa tullisuojelusta, tekemään kauppasopimuksia. Tosin vielä sangen usein vastoin teollisuuskapitalistien tahtoa. Vapaakaupan pääajajina olivat Saksassa ja Itävallassa ideologiiden, aateoppineiden, ja kauppiaiden ohella elintarpeiden vientiä

harjoittavat maanomistajat — *Itävallassa* unkarilaiset ylimykset, jotka vuonna 1866 olivat päässeet kaksoismonarkian vallanpitäjiksi, Preussissa jo sitä ennen itäelbeläiset junkkarit (aateliset kartanonherrat).

Saksan kauppapolitiikka oli jo varhain joutunut korkeatullista eroon. Alueellinen hajanaisuus teki, niinpian kun teollisuus ja kauppa olivat kehittyneet, mahdottomaksi kunkin pikkumaan ympäröimisen tullirajalla. Ainoastaan Itävalta kykeni niin tekemään ja tekikin. Mutta sulkeutumalla korkeiden suojelustullien kautta muun Saksan yhteydestä, erotti se itsensä taloudellisesti Saksan valtakunnasta jo ennen kuin oli asevoimin tullut siitä ulossuljetuksi.

Lähinnä suurin Saksan valtio, Preussi, oli taas ennen vuotta 1866 hajonneena useampaan erilliseen osaan ja siihen kuului niin monta itsenäistä ruhtinaskuntaa, ettei se yksinään voinut kunnolla muodostaa omaa tullialuetta. Kun Itävallan tullipolitiikka sulki sen Saksasta eroon, täytyi Preussin tullipolitiikan luonnostaan pyrkiä yhdistämään muut saksalaiset maat — lähinnä ainakin viereissä olevat pohjois-saksalaiset maat — oman alueensa kanssa yhteiseen tulliliittoon, josta siten tuli se taloudellinen perusta, jolta pohjalta kasvaen oli vuosien 1866 ja 1870 jälkeen valtiollisesti syntyvä Saksan valtakunta.

Sen jälkeen kun ensin oli tehty tulliliittoja yhden ja toisen valtion kanssa (ensimmäinen v. 1819 Schwarzburg-Sondershausenin kanssa), olivat vihdoin v. 1833 tärkeimmät Itävallan ulkopuolella olevat Saksan liiton maat liitettyt preussiläis-saksalaiseen tulliliittoon. Siinä hallitsi Preussi ja Preussissa taas hallitsivat junkkarit, jotka 1870-luvulle asti veivät maasta viljaa ja karjaa ja joiden paras ostaja oli Englanti. Heistä oli sopusointu itäelbeläisen junkkariherruuden ja englantilaisen tehtailijaherruuden välillä varma kuin vannottu uskonkappale. Preussin hallituksellekin antoi yhä enemmän aihetta vapaa-kaupan suosimiseen poliittinen ristiriitansa Itävallan kanssa. Viimemainittu koetti, heti kun huomasi tulliliiton liittä-

vän pienet Saksan valtiot Preussiin, saada aikaan vielä suuremman tulliliiton, jonka piti käsittää koko Saksa ja Itävalta. Se merkitsi Saksan teollisuudenharjoittajille sangen houkuttelevia mahdollisuuksia. Mutta Itävalta olisi luonut sen liiton ainoastaan korkeasuojelustullin pohjalle. Mitä enemmän, tulliliitto kallistui vapaakaupan puolelle, sitä vaikeammaksi kävi sille yksimielisyyden saavuttaminen Itävallan kanssa. Ja siinä oli Preussin hallitukselle kylliksi aihetta esiintyä vapaakaupan harastajana.

Mutta Saksan porvaristossakin, joka vielä 1848 oli kovasti suojelustullien kannalla, alkoi 50-luvun kuluessa vapaakaupan aate päästä suosioon. Osa teollisuutta, varsinkin Saksissa, oli jo niin kehittynyt, että teollisuustavarain viennin alituinen laajentuminen kävi sille elinkysymykseksi ja suojelustulli alkoi tuntua siitä haitalliselta. Englannin teollisuuden nousu vapaakaupan voimaansaatettua houkutteli Saksassa seuraamaan esimerkkiä. Kauppavapauden oppi ei myöskään tullut yksinään Englannista Saksaan, vaan yhtenä osana yleisempää täyden taloudellisen esteettömyyden järjestelmää, niinsanottua Manchesterin-järjestelmää, joka vapaakaupan ohella vaati myös ammattivapautta ja muuttovapautta sekä kaiken feodalisen ja virkavaltaisen holhouksen poistamista, siis esitti juuri ne vaatimukset, joiden toteuttaminen oli käynyt pakottavan välttämättömäksi.

Enemmistö tehtailijoista kyllä, varsinkin Länsi- ja Etelä-Saksassa, pysyi suojelustullien kannattajana, mutta he eivät kyenneet estämään kasvavaa vapaakauppavirtausta.

Entä työntekijät? Heidän kantansa vapaakaupan ja suojelustullin välisessä taistelussa oli samallinen kun Englannin cartistien kanta 40-luvulla. Kuten enemmistö tehtailijoista olivat hekin suuressa määrin sitä mieltä, että Saksan teollisuus tarvitsi vielä suojelustullia. Mutta pitikö heidän lähteä sitä voimakkaasti puoltamaan? Samoista syistä, kuin Englannin työläiset eivät innostu-

neet vapaakauppaa puolustamaan, pysyivät Saksan työläiset suojelustullien suhteen jokseenkin välinpitämättöminä. Pitikö heidän panna kaikki voimansa liikkeelle auttaakseen riistäjiään, verenimijöitään korottamaan voittoa? Samojen miesten joukossa, jotka vaativat teollisuuden suojelusta, oli tavattavana työväensuojeluksen kiivaimmat vastustajat; kun sitävastoin, samoin kuin Englannissa, juuri vanhoillisten agraarien joukosta esiintyi työväenystäviä, kuten Rodbertus ja hänen oppilaansa Rudolf Meyer, jotka tunsivat lämmintä myötätuntoa työväkeä kohtaan ja vaativat valtion ryhtymistä toimenpiteisiin työväen hyväksi, vieläpä selittivät eräänlaista sosialismiakin.

Kuten jo tiedämme, olivat agraarit siihen aikaan Saksassa vapaakaupan harrastajia.

Tämän ristiriidan johdosta oli työläisten vaikea ratkaista kantaansa kummankaan taistelevan puolueen puolelle. He pääsivät pätkähästä aivan samoin kuin ennen Englannin työväki, pitäen koko taistelua vallassaolevain luokkain perheriitana, joka ei työväkeä paljoa koskenut. Se näkyi selvästi vielä Gothan sosialistikokouksen päätöksestä v:ltä 1876. Se kuului:

„Kokous selittää, että Saksan sosialistit pitivät omistavain luokkain keskuudessa puhjennutta taistelua suojelustullin ja vapaakaupan välillä *vieraana* asiana; että kysymys, onko suojelustulli tarpeen vai ei, on pelkkä käytännön kysymys, joka on kussakin yksityistapauksessa erikseen ratkaistava; että työväkeäin luokkain hädän juuret ovat yleisissä taloudellisissa oloissa; mutta että nykyiset valtakunnanhallituksen tekemät kauppasopimukset ovat epäedulliset Saksan teollisuudelle ja vaativat munttamista; lopuksi, että puolueen sanomalehtiä on kehoitettava varoittamaan työväkeä lähtemästä tuleen avustaakseen suojelustullivaatimuksillaan valtiopua tavoittelevaa porvaristoa.“

Tämä päätös välttää visusti kannan määräämistä suojelustullin tai vapaakaupan puolelle; se esiintyy kauppasopimuksia vastaan, ilmeisesti sentähden että ne näyttivät liiaksi vapaakauppaa kannattavilta, mutta varoittaa työväkeä yhtymästä suojelustulliaagitatsioniin. Sosialidemokratia pitää, sanottiin vapaakaupan ja suojelustullin välistä taistelua „*vieraana*“ asiana, mikä merkitsi kai, että se suhtautui siihen välinpitämättömästi.

Että niin olikin laita, sitä todisti myös asian käsittely mainitussa puoluekokouksessa, se kun ei aiheuttanut mitään keskustelua, eikä edes varsinaista äänestystä tapahtunut. Kokouksen pöytäkirjassa sanotaan tästä ja kahdesta muusta päätöslauselmasta ainoastaan: „Mast lukee seuraavat päätöslauselmat, jotka kokous *kannat- taen hyväksyy.*“

Tuo päätös ja sen hyväksyminen vastasi täysin silloisia olosuhteita. Mutta tehtäisiin väärin, jos vedettäisiin siitä johtopäätöksiä sosialidemokratian nykyiseen kantaan nähden. Olot ovat viime vuosikymmeninä kokonaan muuttuneet.

Ehdottomia suojelustullien kannattajia olivat Saksassa 50-luvulta 70-luvulle asti ainoastaan Rheinini-Westfalin rautateollisuuden harjoittajat ja Etelä-Saksan puuvilla-kehräämöjen omistajat. Heidän voimansa ei riittänyt vastustamaan vapaakaupan virtausta, joka kävi ylivoimaiseksi ranskalais-englantilaisen kauppasopimuksen solmittua v. 1860.

V. 1862 syntyi tulliliiton kauppasopimus Ranskan kanssa; se astui voimaan 1865 ja tuotti tuntuvia tullin alennuksia. Mutta siihen ei pysähdytty, nopeasti seurasi toinen tullin alennus toistaan.

Rautatulleista saadaan selvä kuva tulliyhdistyksen kauppapolitiikan kehittymisestä. Tulli teki 100 kilolta (Saksanmarkoissa):

Vuodesta	Raakarauta	Karkeat rautatavarat	Hienot rautatavarat
1839	vapaa	36	60—300
1845	2:—	36	60—300
1865	1:50	8—16	24—60
1868	1:—	8—16	24—60
1870	—:50	8	24—60
1873	vapaa	5	24—60
1877	vapaa	vapaa	24—60

Paitsi jo esitetty syyt, jotka olivat omansa edistämään vapaakauppaa Saksassa, vaikutti näihin jatkuviin tullien alennuksiin vielä sekin seikka, että niitä seurasi huomattava teollisuuden nousu, joka lopulta sai nekin teollisuudenharjoittajat hyväksymään vapaakaupan, jotka ensin olivat suojelustullien puolella.

„Saksan kauppapäivillä edustettuina olleet kauppakamarit“, sanoo Lotz (teoksessa: Saksan kauppapolitiikan aatteet), „saattoivat kyllin selvästi ilmi, ettei ainoastaan kauppiaspiireissä, vaan myöskin teollisuuspiireissä oli lisääntymässä tyytyväisyys tähänastisen vapaakaup-
paa harrastavan politiikan tuloksiin. Siihen aikaan (1866) lähetti sellainenkin rautateollisuuden keskus kuin Dortmund parlamenttiin vapaakauppamiehen.“

Rautateollisuus ei kärsinytkään ollenkaan tullimääräin alituisesta alenemisesta. Tulliliiton raakaraudan tuotanto teki v. 1864 905 miljoonaa kg.; se lisääntyi yhtämittaa v:een 1869 saakka nousten silloin 1413 miljoonaan kg.; aleni sitten sotavuonna 1870 1391 miljoonaan kg., mutta sen jälkeen riuskasti kohosi aina 2241 miljoonaan kg. v. 1873. Se lisääntyi vapaakaupan ensimmäisellä vuosikymmenellä yli kaksinkertaiseksi.

Että Saksan teollisuus, joka oli vielä verrattain nuorella kehitysasteellaan, kykeni vapaakaupan vallitessa ei ainoastaan säilyttämään voimansa, vaan vieläpä kohoamaan loistavaan kukoistukseen, se oli ennen kaikkea Saksan *työväestön* ansiota.

Työväki on se tuotannon tekijä, jonka uudemmat suojelustullien ajajat vähimmän ottavat huomioon teollisuuden kilpailukykyisyyttä arvosteltaessa, vaikka se juuri on tärkein tekijä. Runsaimmatkaan hiili- ja rauta-aarteet, suotuisinkaan maantieteellinen asema, mitkään sellaiset eivät paljoa hyödytä, ellei ole käytettävänä älykkäitä, aikaansaapia työntekijöitä, jotka pystyvät käsittelemään raaka-ainetta ja käytettävänä olevia tuotantovoimia.

Venäjällä on kaikki voimakkaan kapitalistisen teollisuuden luontaiset edellytykset: hiiliä, rautaa, puuta, halpoja elintarpeita ja runsaasti työvoimia; pääomienkaan puutetta ei siellä ole enää viime aikoina ollut, koska Englanti, Ranska, Belgia ja Saksa antavat liikoja pääomiaan Venäjän käytettäväksi. Tullisuojelusta ja muita hallituksen avustuksia on siellä käytetty mahdollisimman paljon, ja jonkun aikaa teollisuus kehittyikin ripeästi, mutta siitä tuli ainoastaan suuri, ei voimakasta; vain hitaasti, jos ollenkaan, se läheni sitä kilpailukykyisyyden tasoa, mikä tulee kysymykseen avoimilla markkinoilla.

Pääsyynä siihen lienee venäläisen työmiehen tietämättömyys ja vähäinen suorituskyky. Hallituksella ei ole rahoja kansansivistykseen, kun militarismi nielee kaikki sen varat; ja vielä enemmän kuin varoja; puuttuu hyvää tahtoa kansansivistyksen kohottamiseen; se ei ainoastaan laiminlyö sen edistämistä, se estää mitä häikäilemättömimmin kaikkia työläisten ja niiden ystävien järjestymis- ja sivistysyrityksiä; sillä itsevaltiusjärjestelmä voi säilyä ainoastaan kansanjoukkojen täydellisen tietämättömyyden pohjalla.

Huolimatta kaikesta näennäisestä huolenpidostaan teollisuuden suhteen on senvuoksi itsevaltius Venäjän teollisen voimistumisen pahin este, ja pääsyynä siihen on sen harjoittama työväenluokan sorto.

Toiselta puolen näemme Sveitsissä maan, jolla luonnon puolesta on niukasti etuja, ei rautaa, ei hiiliä eikä riittävää viljantuotantoa ja jonka, kuten Saksankin, oli

monesta eri syystä oltava ilman tehokasta suojelustullia. Kun se kumminkin kehitti varsin suorituskykyisen teollisuuden, niin sen on varmasti saanut aikaan Sveitsin työväenluokan kunto, maan valtiollinen vapaus ja sen kansakouluopetuksen taso, jonka se niin kauvan on säilyttänyt korkeampana idässä, lännessä ja etelässä olevien naapurimaiden oloja.

Samoin, kuin Sveitsillä oli Saksallakin 1870-luvulle saakka kilpailijainsa, Englannin ja Ranskan rinnalla se etu, että sillä oli parempi kansakoulu. Se takasi Saksan teollisuudenharjoittajille suuren edun, joka korvasi monia taloudellisen takapajuisuuden heikkoja puolia.

Mutta epäilemättä he pitivät pääetuna sitä, että palkat olivat Saksassa alemmat ja työaika pitempi.

Sen verran on perää, että sikäli kuin alemmat palkat johtuivat elintarpeiden halvemmista hinnoista, ei niiden tarvinnut samassa suhteessa painaa työntekijäin työkykyä alas. Halvemmista elintarpeista johtuikin, paremman kouluopetuksen ohella, niinkään suurta etua Saksan teollisuudelle Englannin ja Ranskan teollisuuden rinnalla.

Conradin mukaan olivat hinnat 1000 kilolta:

Vuosina	Vehnä				Ruis	
	Englannissa	Ranskassa	Vanhassa Preussissa	Englannissa kalliimpaa kuin Preussissa	Vanhassa Preussissa	Vehnä Englannissa kalliimpaa kuin ruis Preussissa
1816—20	364.0	265.5	206.2	— 157.8	151.8	— 212.2
1821—30	266.0	192.4	121.4	— 144.8	126.8	— 139.2
1831—40	254.0	199.2	138.4	— 115.8	100.8	— 153.4
1841—50	240.0	206.8	167.8	— 72.8	123.0	— 717.0
1851—60	250.0	231.4	211.4	— 38.8	165.4	— 84.8
1861—70	248.0	224.8	204.8	— 48.4	154.8	— 93.4
1871—75	246.4	248.8	235.2	— 11.2	179.2	— 67.2

Vehnän hinnat olivat siis 70-luvun ensi puoliškolle asti Englannissa ja Ranskassa korkeammat kuin Saksassa; erotus oli vielä Saksalle sitä enemmän eduksi, kun siellä ruis on paljon suurempana kansan ravinnon osana kuin Ranskassa ja Englannissa.

Mutta Saksan kapitalistit eivät tyytyneet käyttämään hyväkseen pelkkää oman maansa ja kilpailijamaiden elintarvehintain erotusta. He painoivat, kuten kaikkialla, työpalkan niin alas kuin taisivat ja venyttivät työpäivän niin pitkäksi kuin mahdollista; ei työväensuojelulait eikä vahvat työväenjärjestöt voineet estää heitä; vasta 1869 annettiin teollisuustyöväelle yhdistysoikeus; saksalaiset nälkäpalkat ja saksalaiset työajat olivat tulleet aivan sananparreksi; niillä Englannin tehtailijat tavallisesti pelottelivat työntekijöitään, kun nämä kävivät „vaativaisiksi“. Mutta tosiasiasa noista pitkistä työajoista ja niukoista palkoista ei ollut etua Saksan kapitalisteille; kokemus on osoittanut, että määrättyyn korkeusrajaan saakka, jota tuskin missään on vielä saavutettu, lyhyt työaika ja korkea palkka ovat kapitalistiluokalle itselleenkin voitoksi, koska ne ajan pitkään korottavat paljon enemmän työntekijän suorituskykyä, joten siis näköjään halvin työ on tosiasiasa kalleimpaa.

Siis se ei tosiasiasa ollut etu Saksan kapitalisteille, mutta elintarpeiden halpuus ja koulusivistyksen paremmuus kyllä oli etu.

Kansakoulun ohella vaikutti korkeampikin kansakoululaitos paljon Saksan teollisuuden kilpailukykyisyyteen; se tarjosi pääoman käytettäväksi paljon enemmän teellisesti sivistyneitä voimia, kuin muualla oli sen saatavissa. Yksi Saksan tärkeimpiä teollisuudenhaaroja; kemiallinen teollisuus, on lähtenyt yliopistojen luentosaleista ja laboratorioista.

Kaikkien näiden seikkain yhteisvaikutuksesta oli Saksan teollisuus nopeasti edistynyt niin pitkälle, että se saattoi menestyksellä ryhtyä taisteluun maailmanmarkkinoilla Ranskan ja Englannin teollisuutta vastaan.

Vapaakaupan valta näytti olevan ainiaaksi turvattu. Mutta juuri silloin kun Saksan valtakunta käytännössä saattoi voimaan täydellisen vapaakaupan poistamalla tullit miltei kaikilta rautatavaroilta, juuri silloin koko vapaakaupan ihanuus äkkiä kaatua romahti nurin.

Harvoin on minkään taloudellisen järjestelmän romahdus tullut niin nopeasti ja yllättämällä kuin tämä tuli.

Vuonna 1877 putosivat rautatullit niin ettei niistä jäänyt kuin rippeitä jällelle. Vuosi 1879 toi jo jälleen vuolaiden suojelustullien järjestelmän.

V. Siirtyminen vapaakaupasta suojelustulliin.

1. Bismarckin käännöksen poliittiset syyt.

Syyt, jotka saattoivat Saksan niin äkkiä tekemään kokokäännöksen vapaakaupasta suojelustulliin, olivat moninaiset.

Kateus Itävallan suhteen, joka Preussissä oli niin kovasti lykkinyt vapaakauppaa eteenpäin, oli vuoder 1866 sodan kautta menettänyt aiheensa. Vuoden 1870 sodasta taas oli, Elsass-Lothringin pakollisen luovutuksen johdosta Saksalle, saanut alkunsa alituisen ja yhä hurjenevan kilpavarustelun aika. Ranskan miljardit siinä pian oli hotkaistu ja uusia tulolähteitä tarvittiin. Mutta välittömäin verojen korotusta vastustivat entistä enemmän kapitalistit ja maanomistajat, joiden vallassa hallitus oli. Tämän oli niinmuodoin iskettävä silmänsä välillisten verojen korotukseen; toisaalta hautoi se monopolisuunnitelmia, toisaalta taas pyrki se korottamaan tulleja. Jos hallitus kerran voi verhota veronkorotuksen, niin verhoaa se sen. Jos se sai uudet tullit näyttämään

suojelustulleilta, „kansallisen työn suojaksi“ tarkotetuilta toimenpiteiltä, sitä parempi, silloin.

Rahantarpeet vetivät siis Saksan hallitusta kovasti suojelustullien puoleen — ja samoin oli kaikkien muidenkin hallitusten laita Europan mannermaalla.

Mutta suojelustullin puolesta vaikuttivat vielä mahtavammatkin tekijät.

2. Junkkarien käännös maataloustullien puolelle.

Saksan vapaakauppaliikkeen päävoimana olivat olleet Preussin junkkarit, jotka vielä 1876 olivat „Vero- ja talousreformien kannattajayhdistyksen“ kautta esiintyneet vapaakaupan puolesta. Mutta samoin kuin aikaisemmin Englannissa ja Ranskassa, aikaansai teollisuuden kehitys nyt Saksassakin sellaisen tilan, jossa maataloustuotteiden vienti lakkasi.

Miten olot Saksassa muuttuivat, näkyy seuraavasta taulusta :

Vuotui- nen keski- määrä	Vehnä			Ruista		
	Vienti Saksasta	Tuonti Saksaan	Viennin (+) tai tuonnin(-) enemmys	Vienti Saksasta	Tuonti Saksaan	Viennin (+) tai tuonnin (-) enem- mys
	Mtr. sent.	Mtr. sentr.	Mtr. sentr.	Mtr. sentr.	Mtr. sentr.	Mtr. sentr.
1861—70	5,225,000	4,375,000	+ 850,000	1,107,000	2,507,000	— 1,479,600
1871 . . .	5,360,000	4,390,000	+ 970,000	1,570,000	4,180,000	— 2,610,000
1872 . . .	4,060,000	3,060,000	+ 1,000,000	790,000	5,500,000	— 4,710,000
1873 . . .	3,420,000	3,660,000	— 240,000	1,590,000	7,800,000	— 6,210,000
1874 . . .	3,930,000	4,080,000	— 150,000	1,700,000	9,500,000	— 7,800,000
1875 . . .	5,700,000	4,990,000	+ 710,000	1,560,000	7,000,000	— 5,440,000
1876 . . .	3,880,000	6,850,000	— 2,970,000	1,000,000	11,000,000	— 10,000,000
1877 . . .	7,350,000	9,400,000	— 2,050,000	1,760,000	11,900,000	— 10,140,000
1878 . . .	7,850,000	10,060,000	— 2,750,000	1,960,000	9,450,000	— 7,490,000

Kuten näkyy, vanhastaan agraareille harmillinen ru-
kiin tuonti Itävallasta ja Venäjältä sai 1873:sta alkaen

pelottavan laajuuden, ja 1874:sta alkaen myös vehnävienti Englantiin jäi nopeasti lisääntyvästä vehnäntuonnista paljon jälkeen. Ja samaan aikaan laskivat viljan hinnat. Vehnän hinta Englannissa, joka vuodesta 1851—1875:een oli keskimäärin pysynyt suunnilleen samalla korkeudella lähellä 250 Rmk. tonni, laski vuosina 1876—1880 206 markkaan. Hitaammin laski rukiin hinta (vanhassa Preussissa 179:stä 166 markkaan. Conradin mukaan).

Sama kauppa ja sama kulkuneuvojen kehitys, joka oli näin suuresti laajentanut markkinoita Europan teollisuustuotteiden viennille, oli saattanut viljavia halvan viljan tuotantosentuja, eritoten Amerikan vehnänviljelyseutuja, läheiseen yhteyteen Europan teollisuusmaiden kanssa. Se oli kasvavan teollisuusviennin välttämätön seuraus.

Mutta yhtä välttämätön kuin ulkomaisten elintarpeiden tunkeutuminen Saksaan, oli sekin seuraus, että agraarit tarttuivat lähimpään keinoon tuon tunkeutumisen torjumiseksi, suojelustulliin. Samoin oli aikaisemmin Englannissakin käynyt.

Mutta mikä nyt pani kummeksumaan, oli teollisuuskapitalistien, viennin harjoittajain kanta. Englannissa olivat ne panneet maan ja taivaan liikkeelle päästäkseen viljatulleista irti, Saksassa ne itse äänestivät sen puolesta. Miten se oli mahdollista?

3. Siirtyminen talousvaltiosta teollisuusvaltioon.

Porvarillisen vapaakauppa-teorian kannalta oli mahdollon selittää Saksan teollisuudenharjoittajain kantaa 1870-luvun lopulla, mutta siinä teoriassa oli aukko. Sen mukaan vallitsi täydellinen etujen sopusointu kotimaan ja ulkomaisten välillä. Mitä rikkaampia jälkimäiset olivat, sitä enemmän tavaroita voitiin niistä saada omaan maahan; mitä halvemmalla toinen maa tuotti, sitä parempi

toisen kuluttajille. Se oli aivan oikein, mutta ainoastaan sillä edellytyksellä, että oli olemassa teollisuusvaltion ja maatalousvaltion keskinen kansainvälinen työnjako, että oli olemassa ainoastaan *yksi* teollisuusvaltio ja toiset tyytyivät pysymään maatalousvaltioina. Kun kaksi teollisuusvaltiota lähetti maailmanmarkkinoille samallaisia tavaroita, esiintyivät ne toistensa suhteen kilpailijoina eikä vaihtajina; kummallakaan niistä ei enää ollut etua toisen rikkaudesta ja toisen hintain halpuudesta.

Vapaakauppa teorian erehdys oli, että se piti teollisuusvaltion ja maatalousvaltion välistä työnjakoa luontaisena. Se työnjako oli, kuten jo olemme huomauttaneet, yhteiskunnallinen, ohimenevä, vieläpä nopeasti ohimenevä. Sillä jokaiselle valtiolle on mitä tärkeintä päästä teollisuusvaltioksi.

Sen jälkeen kun teollisuus oli irtaantunut maataloudesta ja saanut itsenäisen aseman, oli se taloudellisesti aina jälkimäistä etevämpi. Ja tämä etevämyys lisääntyi lakkaamatta. Kaupunkeihin kasaantui rikkautta, siellä kehittyi taide ja tiede, sinne vakiintui valtiollinen valta. Maalaisväestö tunnustaa itsekin kaupungin etevämyyden sillä, että irtaantuu turpeesta ja rientää kaupunkiin. Paiko maalta on yhtä vanha kuin kaupunkien olemassaolo, joskaan se ei, lukuunottamatta vanhanajan taantuvain yhteiskuntain aikoja, koskaan ole saavuttanut niin suurta laajuutta kuin nykyään. Maaseutu kehittyy taloudellisesti ja henkisesti ainoastaan hitaasti, kaupungin loistavaan edistykseen verrattuna se taantuu, jää karuksi ja autioksi; kaikkialla on kaupunki lopuksi laskenut maaseudun valtansa alle.

Viime vuosisadan alkupuolella esiintyi ensikerran valtio, Englanti, joka tahtoi toistaa kaupungin ja maaseudun välisen työnjaon kansainvälisellä alalla; siitä piti tulla maailman työpaja ja muista valtioista sen elintarpeiden ja raaka-aineiden hankkijia. Mitä se merkitsi muuta kuin toisten valtioiden painamista Englantiin nähdessä samalle asteelle, millä maaseutu on kaupungin suh-

teen. Muiden valtioiden maanviljelijöille oli tämä kehitys eduksi; sitä vastoin sekä teollisuudenharjoittajain että myöskin kaukonäköisten valtiomiesten täytyi niissä maissa olla toista mieltä.

Ei kansainvälinen työnjako maatalous- ja teollisuusvaltion kesken, vaan maatalousvaltion muuttaminen teollisuusvaltioksi oli heidän tunnussanansa. Vapaakaupan kannattajain virhe oli, että tämä jäi heiltä huomaamatta.

Tosin porvarillisen vapaakauppaopin ne vähälukuiset kannattajat, joita vielä nykyään on jäljellä, uskovat ettei kansainvälinen etujen sopusointu vallitse ainoastaan maatalousvaltion ja teollisuusvaltion välillä, vaan myös kahden teollisuusvaltion välillä.

Seuraaviin valtioihin on vienti Saksasta ollut suurin:

Valtio	Viennin arvo, milj. mk.		Prosentti koko viennistä	
	1902	1910	1902	1910
Iso-Britanniaan	966	1,102	20.1	14.7
Itävalta-Unkariin	533	822	11.1	11.0
Yhdysvaltoihin	449	633	9.3	8.5
Venäjälle.	344	547	7.1	7.3
Ranskaan	253	543	5.3	7.3
Hollantiin	394	499	8.2	6.7
Sveitsiin	285	452	5.9	6.0
Belgiaan	261	391	5.4	5.2

Saksan vienti sellaiseen teollisuusmaahan kuin Iso-Britanniaan on siis paljoo suurempi kuin mihinkään muuhun maahan. Saksan vienti pieneen Hollantiin on melkein yhtä suuri kuin jättiläismäiseen maatalousmaahan Venäjälle. Mutta verrattuna koko vientiin on vienti Hollantiin ja vielä enemmän Iso-Britanniaan suhteellisesti nopeasti vähentymässä.

Sitäpaitsi Saksan viennistä näihin molempiin maihin ainoastaan osa joutuu niiden kulutukseen, ja sama koskee vientiä sellaisiin muihinkin maihin kuin Sveitsiin ja

Itävaltaan. Saksan vienti niihin kuuluu suureksi osaksi *kauttakululiikenteeseen*, joka menee Etelä-Eurooppaan, Itä-Aasiaan, Etelä-Amerikkaan j. n. n. Englannin rahtiliike meren yli on paisunut suunnattoman laajaksi.

Jo 1897 sai Englanti siitä tuloa 1,400 milj. markkaa. Sen jälkeen on brittiläisten kauppalaivain tilavuus kasvanut 4 miljoonaa tonnia, yhteensä 11,170,000 tonniksi, kun taas Saksan kauppalaivat 1910 sisälsivät ainoastaan 2,350,000 tonnia. Ja Saksan kauppalaivasto on sentään brittiläisen jälkeen maailman suurin.

On selvää, että kahden teollisuusvaltion välille tulee jäämään se kansainvälinen työnjako, joka perustuu luontaisiin syihin. Se voi vielä lisääntyäkin. Mitä enemmän Sveitsin teollisuus kehittyy, sitä enemmän hankkii se Saksasta rautaa ja hiiliä. Saksan kivihiiilen vienti Sveitsiin teki 1895 750,000 tonnia ja 1907 1,585,000 tonnia. Saksan raakaraudan vienti sinne kasvoi tänä aikana 4,360:stä 20,254 tonniin.

Mutta tätä luontaista työnjakoa ei saa sekoittaa yhteiskunnalliseen, joka perustuu teollisuuden ja maatalouden joukkotuotteiden vaihtoon. Yhteiskunnallinen työnjako käy kapitalistisen tuotantotavan aikana paljon tärkeämmäksi kuin milloinkaan ennen. Edellisen säilymiseen perustuu vapaakauppaopin mukainen etujen sopusointu teollisuus- ja maatalousvaltion välillä, sen häviämisestä syntyy kahden kapitalistisen teollisuusvaltion etujen vastakohta.

Eikä ollut ainoastaan yksi valtio 1860- ja 70-luvuilla nousemassa Englannin rinnalle teollisten vientimaiden riviin. Ranskan ja Belgian lisäksi tuli Saksa ja Sveitsi, ja muut valtiot, kuten Yhdysvallat ja Itävalta, kehittivät teollisuuttaan niin pitkälle, että ne hyväksi osaksi pääsivät riippumattomiksi teollisuustuotteiden tuonnista.

4. Pula.

Missä vain kapitalistinen tuotantotapa on kehittynyt, on siinä syntynyt myös pyrkimys ajoittaiseen liikatuotantoon. Ryhtyä tätä pyrkimystä selittämään veisi liian pitkälle, riittää kun toteamme, että se on kieltämätön tosiasia. Se oli Englannissa jo 19. vuosisadan alusta lähtien aiheuttanut ajoittaisia pulia, joiden seuraukset tuntuivat kauas Englannin ulkopuolellekin. Nyt jälkeen 1870 sattui teollisuuden nousukausi samaan aikaan kuin niin moni valtio astui kapitalistisen teollisuusjärjestelmän piiriin, siirtyi liberalismiin ja ammattivapauteen, johon Saksassa tuli vielä lisäksi miljaardisato.¹ Se kaikki vahvisti tavattomasti sitä liikatuotannon pyrkimystä, jota voisimme sanoa normaaliksi, synnytti sellaisen määrän uusia teollisuusyrityksiä, joilta puuttui kaikki vakava pohja, että siitä täytyi seurata romahduksen, jollaista maailma ei vielä ennen ollut nähnyt.

Liikatuotanto oli suunnaton, on sanottu, että Saksan sulatot ja valssilaitokset, jotka 1873 olivat olemassa, olisivat kyenneet yksinään täyttämään koko maailmanmarkkinain tarpeen. (Lotz.)

Hinnat laskivat nopeasti. Westfalin peilirauta maksoi paikalla metritonnilta (Neumann-Spallartin mukaan):

	Mk.		Mk.
1871	108	1875	92
1872	210	1876	78
1873	234	1877	72
1874	99	1878	68

Se, minkä joka tapauksessa ennemmin tai myöhemmin olisi täytynyt tulla päivän valoon, nim. ettei vapaa-kauppa vienyt teollisuusvaltioiden eikä sellaisiksi pyrkivien kesken etujen sopusointuun, se selveni nyt salaman

¹ Sotakorvaus Ranskalta.

nopeudella ja kirkkaudella piintyneillekin vapaakaupan kannattajille.

Eri teollisuuskansat tarjosivat maailmanmarkkinoilla tavaroitaan toinen toistaan halvemmalla, koettaen epätoivoisesti päästä irti liioista tavaroistaan; toinen maatyönsi varastojaan toiselle todellisista polkuhinnoista, kansainvälinen lokakilpailu rehoitti.

Ei ollut ihme, että tällaisen vieraiden maiden teollisuustuotteiden tulvan johdosta teollisuudenharjoittajat tarttuivat samaan läheiseen keinoon, jota maataloudenharjoittajat vaativat ulkomaiden maataloustuotteiden tulvan vastustamiseksi: *suojelustullin*.

5. Porvariston kaksipuolinen kanta.

Teollisuudenharjoittajain asema on kuitenkin toinen kuin kartanonherrain. Heitä ei auta tuonnin ehkäiseminen sisäisten markkinain turvaamiseksi. Heidän täytyy viedä maasta tavaroitaan, vieläpä yhä lisääntyvässä määrässä, mitä enemmän taloudellinen ja teknillinen kehitys, pääomain kasaantuminen ja keskittyminen edistyy.

Viejinä he tarvitsevat vapaakauppaa maatalousmaiden kanssa, mutta sen he saavat ainoastaan myöntämällä puolestaan niiden maatalousteille vapaan pääsyn. Toisaalta yhä lisääntyvä muiden vientimaiden kilpailu ajaa heitä vaatimaan teollisuuden suojelustulleja, estääkseen niitä tunkeutumasta omaan maahan. Mutta näitä tulleja he nykyaikana voivat saavuttaa ainoastaan myöntämällä maataloudenharjoittajille suojelustulleja.

Täten sellaisissa maissa kuin Saksassa on teollisuusporvaristo edustajineen, joita sillä on sanomalehdistössä, parlamenteissa ja tieteessä, nykyään pahassa välikädessä, toisaalta vapaakaupan, toisaalta taas suojelustullin kannattajana, taikka ei oikeastaan koskaan täysin vapaakaupan eikä täysin suojelustullin kannattajana; se ei sido itseään enempää toiseen kuin toiseenkaan äärimäisyyteen, vaan ratkaisee kussakin eri tapauksessa, kumpaan

suuntaan on enemmän taiputtava, ja tällöin varsinkin liikeaseman vaihtelut määräävät sen tieteellisen vakauksen, Kykenemättä tai edes tahtomatta ryhtyä arvos-telemaan kapitalistista tuotantotapaa, alati pysyttäytyen pintapuolella, ainoastaan lähimpiä ilmiöitä silmällä pitäen, joutuu se joka pulassa heitetyksi tasapainostaan ja ajetuksi vastakkaiseen leiriin kuin missä se siihen asti on ollut. Vuoden 1873 pula tapasi sen vapaakaupan leirissä, se teki sen suojelustullin kannattajaksi; vuoden 1891 pula tapasi sen suojelustullin leirissä ja ajoi sen vapaakauppaan.

Tätä horjumista vapaakaupan ja suojelustullin välillä, joka 1870-luvun toiselta puoliskolta tähän asti ja kai tästä edeskinpäin pitkäksi aikaa on tullut tavallisen porvarin ja hänen tieteensä ja politiikkansa normaalitilaksi, — tätä horjumista tekee mieli verrata Englannin kartistien ja Saksan sosialidemokratian kantaan niiden alkuaikoina. Mutta molemmissa tapauksissa on suuri ero.

Sosialidemokratia kieltäytyi asettumasta puolelle tai toiselle, koska se tahtoi keskittää voimansa toisiin tehtäviin eikä kauppapolitiikka näyttänyt siitä miltään elinkysymykseltä. Teollisuusporvaristo sitävastoin on aina käsitellyt tätä kysymystä elinkysymyksenä; varman kannan määrääminen olisi sille välttämätön, ja se itse kärsii enimmänsä horjumisestaan.

Hyvänä kuvana sen epävarmasta kaksipuolisesta kannasta on Saksan kansallisvapaamielinen puolue, joka viususti karttoi määräämästä kantaansa niissä suurissa väitte-lyissä, joiden kautta Saksan valtiopäivillä tapahtui käänne vapaakaupasta suojelustulliin. Kysymys ei siitä ollut mikään puoluekysymys, se jätti jäsentensä asiaksi äänestää tässä elinkysymyksessä miten tahtoivat, ja sai tällä aikaan hajaannuksen ja romahduksen. Vielä 1877 sai se 1,604,000 ääntä ja valloitti 128 edustajapaikkaa; 1881 oli sillä jällellä enää 746,575 ääntä ja 46 edustajapaikkaa.

Aivan toisin agraarit. Heidän asemansa on ollut selvä ja yksinkertainen, heidän agitatsiooninsa sen vuoksi yhte-

näistä, päättävistä ja häikäilemätöntä. Ja sen takia ovat he yhä kerta toisensa perään osoittautuneet voimakkaamiksi, vaikka teollisuusvaltiossa heidän taloudellinen merkityksensä ja voimansa täytyy suhteellisesti yhä enemmän supistua.

Tosin heidän asemansa vahvuus ei perustu yksin heidän omaan voimaansa. Heillä on hallitusvalta puolellaan, joka, kuten olemme nähneet, jo pelkästään raha-asiallisista syistä suosii suojelustullitaloutta; mutta heillä on myös mahtavia liittolaisia itse teollisuudenharjoittajain keskuudessa.

6. Rengastuneet teollisuudet.

Olemme edellä kuvanneet porvariston uutta kauppapolitiikkaa yleensä. Mutta sen keskuudesta pistää esiin ryhmiä, jotka eivät kannata luokkansa epävarmaa ja horjuvaa politiikkaa, vaan päinvastoin asettavat itselleen määrätyn päämaalin ja sitä häikäilemättä tavoittelevat.

Vuoden 1873 jälkeinen pula ei merkinnyt ainoastaan sitä, että *vapaakauppa lakkasi* olemasta porvariston ihanteena. Koko *vapaa kilpailu*, josta vapaakauppa on ainoastaan yksi erityinen ilmenemismuoto, menetti luottonsa. Tosin vapaakilpailu jäi yhä edelleenkin tuotannonvälineiden yksityisomistuksen vallitessa olemaan parhaana keinona kysynnän ja tarjonnan, kulutuksen ja tuotannon saattamiseksi ainakin ohimenevästi sopusointuun keskenään ja kuluttajain etujen parhaiten valvomiseksi. Mutta nyt osoittautui porvarillisen talousopin kuvitteluksi sellainen, että kapitalisti tuottaisi tyydyttääkseen kuluttajain tarpeita. Hän tuottaa saadakseen voittoa. Jos hänen voittonsa liikeaseman ollessa edullisena menestyi parhaiten vapaan kilpailun vallitessa, niin kävi tämä hänelle turmiolliseksi pula-aikoina. Ja tällä kertaa tuli pula, joka ei tahtonutkaan väistyä niin nopeasti kuin entiset. Kun voiton puoltajat olivat vapaakaupan ja vapaan kilpailun puolustamiseksi ottaneet tekosyyksi kuluttajain edun,

niin tarvitsivat. he nyt päinvastaisen asian puolustamiseksi toisen tekosyyn, ja tällaiseksi tarjoutui nyt *tuottajain etu*, jossa kauniissa sanassa on kokonaan sotkettu yhteen kapitalistin ja palkkatyöläisen väliset vastakohtat, niin että näyttää kuin työnantaja riistäisi työntekijöitään ainoastaan niiden eduksi — tuottajain eduksi.

Samaan aikaan oli nopeasti edistynyt pääomien kasaantuminen ja keskittyminen harvain käsiin. Kun vapaan kilpailun moraalinen vararikko synnytti *toivomuksen* saattaa sen sijaan yksityinen monopoli eri ammattien työnantajille ja turvata heille poikkeusasema, jossa voivat suuremmalla voimallaan puristaa itselleen ylimääräisiä voittoja, niin pääomien edistyvä keskittyminen tarjosi *mahdollisuuden* siihen. Juuri silloin kun uusi suojelutullikausi alkoi, alkoivat Yhdysvalloissa kehittyä ne uudet muodostumat, jotka pian nousivat hallitsemaan koko taloudellista elämää, yrittäjäliitot osaksi löyhemmät, renkaat, osaksi ahtaammat, trustit.

Hyvää tarkoittavat ja rauhaa rakastavat ideologit ovat niissä nähneet alun tuotannon säännöstelyyn ja sen soveltamiseen yhteiskunnan tarpeiden mukaan, siis tavallaan sosialismin alkua. Tosiasiassa ne eivät ole muuta kun yksityisten pääomaylimysten yrityksiä tiukasti yhteenliittymällä valvoa erikoisetujaan yhteiskunnan kustannuksella tehokkaammin kuin muuten voisivat sitä tehdä. Vapaan kilpailun pohjana on ainakin aatteeltaan ostajain ja myyjäin, yrittäjäin ja työntekijäin vapaus ja tasa-arvoisuus. Renkaan aatteena on alunpitäen etuoi-keuden antaminen yksityisille yrittäjäryhmille, jotka mitä väkivaltaisimmin ja häikäilemättömimmin panevat markkinoilla kuten työpaikallakin ylivaltansa voimaan. Rengastalous ei merkitse sitä, että taloudellisen taistelun sijaan markkinoilla tulisi suunnitelmallisen talousjärjestyksen rauha, vaan se merkitsee, että yksityisten kapitalistien keskinäisten nyrkkitaistelujen sijaan tulee muutamain koottujen, komennusta noudattavain ja hyvin

aseistettujen pataljoonain taistelut toisiaan vastaan sekä järjestymättömäin nyrkkitaistelijain joukkoa vastaan.

Koko taloudellinen kehitys vetää kapitalisteja renkaiisiin ja trusteihin. Mutta mitenkään muuten ne eivät niin helposti ja hyvästi menesty, kuin suojelustullin valitessa; mitä korkeampi tämä on, sitä enemmän voivat ne mahtiaan kehittää ja hyödykseen käyttää. Ei ole mikään sattuma, että ne ensimmäiseksi syntyivät juuri sellaisessa korkeain suojetullien maassa kuin Yhdysvalloissa.

Ne teollisuusryhmät, joissa pääomain keskittyminen on edistynyt niin pitkälle, että ne voivat olla pohjana voimakkaalle rengastaloudelle, astuvat kehittyneessä teollisuusvaltiossa pikimmin suojelustullien puolelle.

7. Rautateollisuus.

Niiden eturivissä ovat *rautateollisuuden harjoittajat*. Tällä alalla on pääomien kehittyminen joutunut paljoa pitemmälle kuin esim. kutomateollisuudessa. Saksassa laskettiin 1907 olevan 644 raudan ja teräksen valmistuksessa toimivaa liikettä ja niissä 170,614 työntekijää, siis 265 työntekijää liikettä kohti. Sitävastoin puuvilla-kehräämöissä (ja kehruualalla on keskittyminen joutunut pitemmälle kuin esim. kutoma- tai neulomateollisuudessa) oli 1907 liikkeitä 1,061 ja niissä 98,746 henkilöä, siis 93 henkeä kutakin liikettä kohti.

Vuonna 1907 oli jokaisesta 100 liikkeestä näissä ryhmissä:

	Pienliikk.	Keskikok.	Suurliikk.
Rauta- ja terästehdastelussa	13.6	26.6	59.8
Puuvillankehrussa . . .	43.5	20.8	35.7
Puuvillankudonnassa . .	93.3	2.9	3.8

Käsikädessä pääomiensa keskityksen kanssa käy rautateollisuuden harjoittajain taloudellisen mahdin kasvami-

nen. Mutta samaan aikaan kasvaa myös niiden *valtiollinen mahti* ja niiden *valtiolliset edut*. Paljon enemmän kuin missään muussa teollisuudessa riippuu rautateollisuudessa yrittäjäin menestys valtion politiikasta: valtionrautatiet, armeija ja sotalaivasto tekevät suurimmat ja tärkeimmät tilaukset. Rautateollisuuden harjoittajilla on niinollen täysi syy koettaa vahvistaa valtion mahtia ja militarismia; he ovat valmiit kaikkiin väestön rasituksiin, siis myöskin finanssitulleihin, joiden tuotto joutuukin ensi tilassa heidän hyväkseen. Tältä kannalta saattavat he katsoa suopeasti yksinpä elintarvetullejakin, joilla on sama vaikutus kuin finanssitulleilla ja joiden tarkoituksena on tukea sitä luokkaa, joka, samoin kuin hekin, innokkaimmin kannattaa militarismia, nim. maa-aatelis-
toa. Täten ovat rautateollisuuden harjoittajain valtiolliset edustajat, jotka ovat esityksissään selvimmin kannattaneet renkaita talouselämässä, olleet myöskin sen valtiollisen renkaan esitaistelijoina, joka oli uuden suojelustullikauden airueena. Liitossa maa-aatelisten ja hallituksen lakeijain kanssa rakensivat he sen ihanan kolminaisuuden, jonka piti siitä lähtien hallita Saksaa: *finanssitullit, rautatullit ja leipätullit*.

8. Uusi väkivalta politiikka.

Väkivaltaisuus kuuluu rengastalouden luontoon; väkivaltaisoin keinoin koettavat renkaat kukistaa ja lamauttaa vastustajansa; ei heti pyssyillä eikä kanuunoilla, vaan taloudellisen taistelun väkivaltaisilla keinoilla. Tämä ei tietenkään koske ainoastaan niiden menettelyä kilpailijoihin ja kuluttajia kohtaan, vaan myös työntekijöitä kohtaan. Hiilisyndikaattien rinnalla, jotka tosin eivät nauti suojelustullia, mutta kyllä samalla tavoin vaikuttavan rautatietariffipolitiikan etuja, ovat rautateollisuuden harjoittajat kaikkein väkivaltaisimmin sortopolitiikan edustajia työväkeä vastaan. Ei ole mikään sattuma, että sama Saksan teollisuudenharjoittajain keskusliitto ja sen

sihteeri Bueck, joka kerran herätti merkillisillä suhteillaan hallitukseen niin vihattua huomiota, sama liitto, joka astui vaatimaan kuritushuone-esitystä, aikanaan myös voimakkaimmin hommasi vapaakaupan syrjäyttämistä suojelustulleilla. Ja yhtä vähän on sattuma, että kansallisen työn suojelus 1878 alettiin sosialistilain säätämällä.

Mutta väkivaltaisesti esiintyvät rengasmonopolistit ulkomaitakin vastaan. Ensin koettavat he siellä polkuhinnoilla lyödä kilpailijansa laudalta. He voivat ulkomailla tarjota tavaroitaan pitkän aikaa polkuhinnoilla, jos suojelustullit ovat niin korkeat ja rengastuminen niin pitkälle edistynyt, että teollisuudenharjoittajat sen kautta saavat kotimaassa hinnat kiskotuksi normaalitason yläpuolelle ja siten kallistuttamalla tavaroita saavat isänmaastaan ylimääräisiä voittoja korvaukseksi lokakilpailunsa kustannuksista maailmanmarkkinoilla. Mutta kun kilpailijatkin ryhtyvät käyttämään samaa jaloa manoveriä, niin käy se pian tehottomaksi.

Silloin mennään pitemmälle ja vaaditaan väkivallalla valloitettavaksi markkinoita, joilla voidaan saada etuoikeutettu asema, siis siirtomaa- ja laajennuspolitiikkaa. Tämä taas synnyttää ristiriitoja ja ristiriitain vaaroja kilpailevain teollisuusvaltain kanssa; taistelu väkivaltaisilla taloudellisilla keinoilla uhkaa muuttua taisteluksi ruudilla ja lyijyllä, dynamiitilla ja lyddiitillä. Seurauksena on uusia sotatarusteluja, joista rengastalous jälleen hyötyy, yhä uusia siirtomaaseikkailuja ja yhä suurempi sodan vaara.

Näin kasvaa teollisuusporvaristossa vapaakaupan hengen sijaan väkivaltaisuuden henki. Ennen se rauhaa rakastavana haaveili ikuista rauhaa, tuomitsi sodan keskiajan raakalaisjätteeksi, joka saattoi palvella vain feodalia ja hallitsijasukujen tarkoituksia; nyt se itse tulee yhä enemmän väkivallan henkeä täyteen huolimatta siitä miten tätä ehkä jotkut yksityiset porvarilliset ideologit valittelevat.

Suojelustulli on ainoastaan yksi nivel tässä uuden teollisuusjärjestelmän ketjussa, joka on kapitalistisen tuotantotavan uusimpana ja todennäköisesti myös viimeisenä ilmenemismuotona. Mutta joka tämän nivelen tunnustaa, hän on välttämättä pakotettu, jos tahtoo olla johdonmukainen tunnustamaan ne muutkin, jotka loogillisella välttämättömyydellä ovat sen yhteydessä.

Selvää on, ettei vapaakauppakaan ehdottomasti suojele siltä röyhkeyden ja väkivaltaisuuden hengeltä, joka perustuu yleensä suurten yhteiskunnallisten tuotanto- ja mahtivälineiden anastukseen pääomaylimysten kaartin monopooliksi ja etuoikeudeksi; sen osoittaa Englanti. Koko tässä kuvattu kehitys on vain sen hengen kärjistyistä ja raaistumista, joka vallitsee koko kapitalistisessa riistöjärjestelmässä. Mutta suojelustullin edistäminen merkitsee nykyään sen järjestelmän suoranaista edistämistä, jonka pyyteenä on saattaa kansan kaikki mahtikeinot pienen kapitalistiryhmän käytettäväksi, jotta tämä pystyisi jokaisen vastustajansa, omassa maassa kuten sen ulkopuolellakin, väkivallalla kukistamaan tai nälkään tappamaan.

Ken on sitä mieltä, että työväen ja pääoman edut ovat sovittamattomasti vastakkaiset, on jo etukäteen taipuvainen suhtautumaan vihamielisesti tähän kansallisen työn suojelujärjestelmään. Hän saa siihen myös sitä enemmän aihetta, mitä enemmän hän sitä tarkastaa.

VI. Uusi ja vanha suojelustulli.

1. Käsittelyselvittely ja todellisuus.

Kauppasodat, siirtomaajärjestelmä, markkinain alistaminen kapitalistiyhtiöiden monopooliksi ja työväen sorto väkivaltaisoin keinoin — kuten näemme, uusi suojelustullijärjestelmä osoittaa samat seuraukset kuin vanhakin.

Mutta historia ei kertaannu, ja uusi suojelustullijärjestelmä on sekin toista kuin vanha. Juuri siksi, että molemmilla on niin paljon yhteisiä piirteitä, täytyy sitä tarkemmin taisistaan eroittaa, sillä niiden sekottamiseen perustuvat suurimmat erehdykset, mitä suojelustullikysymyksessä tehdään. Useimmathan nykyajan suojelustullien edustajain todistuskappaleet ovat lainatut vanhasta suojelustullijärjestelmästä, joka sai uudenaikaisimman teoreettisen ilmaisunsa *Fr. Listin*, kautta; ja päinvastoin uskovat monet voitavan vastustaa nykyisiä suojelustullipyrintöjä 1850- ja 60-luvun vapaakaupan todistuskappaleilla. Toinen on yhtä väärin kuin toinenkin.

Ennenkuin ryhdyimme tutkimaan vanhan ja uuden suojelustullijärjestelmän erotusta, huomautettakoon seuraavaa: Todellisuudessa ei ole olemassa ilmiölajeja, vaan ainoastaan yksityisiä ilmiöitä; lajeiksi ne yhdistetään tieteellisiä tarkoituksia varten. Ilman tällaista yhdistämistä on kaikki tieteellinen työ mahdotonta. Mutta todellisuudessa on aina eri ilmiölajien välillä joukko väliasteita, jotka tieteen täytyy aluksi jättää huomioonottamatta, jos se tahtoo päästä tarkkoihin ja selväpiirteisiin käsitteisiin. Niin eivät myöskään vanha ja uusi suojelustullijärjestelmä todellisuudessa ole niin jyrkästi erotetut kuin seuraavasta näyttää; on vielä nykyäänkin monenlaisia teollisuudenhaaroja ja teollisuusmaita, joista ei vielä tahi ei ainakaan täydellisesti vielä pidä paikkaansa se, mitä uudesta suojelustullijärjestelmästä sanomme. Mutta ken kerran on päässyt selville molempain järjestelmän tyypillisten ilmiöiden eroavaisuuksista, käsittää sitten helposti välimuodotkin; ken sitävastoin ei aluksi pysty jättämään syrjään häiritseviä ja poikkeavia väliasteita, vaan yrittää yhdellä kertaa käsittää kaikki yksityisilmiöt, hän ei käsitä niistä ainoatakaan, ei koskaan näe metsää puilta. Tämä pitäisi olla itsestään selvää, mutta monen nykyaikaisen arvostelun ytimenä on se, että tahdotaan selittää mitättömiksi tieteelliskäsitteellisen yksinkertaistamisen tulokset sen vuoksi,

ettei niihin mahdu kaikki pintapuolen ilmiöt, ja oletetaan *huomaamatta jäämiseksi* se, mikä on tietoisesti ja tarkoituksella *syrjään jätetty*.

Jos meille vastattaisiin esim., ettei se mitä sanomme uudesta suojelustullijärjestelmästä pidä muuta kuin osaksi paikkaansa sellaiseen maahan kuin Venäjään nähden, niin huomautettakoon, ettei tämä ole jäänyt meiltä huomaamatta; mutta se todistaa ainoastaan sitä, ettei Venäjä ole vielä päässyt kohoamaan maatalousvaltion asteelta.

Uusi suojelustullijärjestelmä, jota tässä pidämme silmällä, on nykyaikaisen, teollisuustuotteita vievän ja elintarpeita tuovan valtion järjestelmä.

2. Kasvatustulli ja etuoikeustulli.

Jos vertaamme nykyajan teollisuusvaltion suojelustullia siihen mikä 16-vuosisadalla vallitsi ja siihenkin mitä vielä Fr. List vaati, niin huomaamme ennen kaikkea yhden silmiinpistävän erotuksen. Nykyajan suojelustullijärjestelmässä ovat *maataloustullit* pääasiana, sinä pisteenä, jonka ympäri kaikki pyörii, teollisuustullit ainoastaan enemmän tai vähemmän tärkeänä lisänä. Vanhassa suojelustullijärjestelmässä oli päinvastoin. Teollisuuden eduksi se koetti mahdollisimman paljon painaa alas elintarpeiden ja raaka-aineiden hintoja. Missä maanomistajat saivat hallituksen palvelemaan etujaan, saattoivat ne pakottaa sen myöntämään maataloustullejakin, mutta suojeluksen *teorian* vanhassa merkityksessä se hylkäsi, niinkuin vielä Fr. Listkin ehdottomasti teki.

Tämä erotus ei ole satunnainen, vaan välttämätön. Nykyajan suojelustullijärjestelmä johtuu kokonaan toiselta pohjalta kuin vanha. Vanha tahtoi edistää teollisuutta, toisin sanoen saattaa sen sellaiseen tilaan, että se kykenee tuottamaan yhtä halvalla kuin kapitalistisesti kehittyneet ulkomaat, ja kestävään vapaakauppaa. Tuotannon halpuus ja vapaakauppa olivat vanhan suo-

jelustullijärjestelmän päämäärät. Uusi suojelustullijärjestelmä ei tahdo auttaa *tuotannon takapajuisuutta*, vaan *liikatuotantoa*; se ei tarkoita teollisuuden saattamista ulkomaiden teollisuuden vertaiseksi, jollainen se jo on, vaan se tarkoittaa auttaa juuri sitä, että ulkomaiden teollisuus on oman teollisuutemme vertainen. Se ei koeta saada kotimaan teollisuutta tuottamaan omaa maata varten yhtä halvalla kuin ulkomaiden teollisuus, vaan koettaa tehdä sille mahdolliseksi myydä samoja tavaroita pysyväisesti kotimaassa kalliimpaan hintaan kuin ulkomailla. Ja kun ulkomailla alati kasvaa teollisuuksia, jotka ovat oman teollisuutemme veroisia, niin kasvaa siten myös „suojausjärjestelmän“ tarve niitä vastaan. Kun siis vanha suojelustullijärjestelmä tahtoi tehdä itsensä tarpeettomaksi, täytyy uuden suojelustullin yhä enemmän vaikuttaa omaksi vahvistamiseksi.

Yli kolmekymmentä vuotta on Saksa nyt ollut uuden tullijärjestelmän alaisena; sen sijaan että ajateltaisiin sen poistamista, puhutaan nyt sen laajentamisesta. Todella onkin niin, että kun kolmekymmentä vuotta sitten meillä oli maailmanmarkkinoilla Englanti ainoana kilpailijana, jota peljätä tarvitsi, niin nyt on sen ohella mahtavana myös Amerika.

Kun vanhassa suojelustullijärjestelmässä pidettiin tullia kasvatustullina jonka oli hoivattava nuorta teollisuutta, niin nykyajan järjestelmässä sillä on sama tehtävä kuin saamalla, jonka on tuettava iän painamaa miestä ja jota tämä tarvitsee sitä enemmän, mitä vanhemmaksi ja raihnaisemmaksi hän käy.

Mutta tämän ohella — ja se on jutun huvittava puoli — uusi suojelustulli jouduttaa juuri sitä vauriota, jota se tahtoo ehkäistä, kansainvälistä liikatuotantoa ja ulkomaisen kilpailun kasvua. Ja se on nykyajan suojelustullijärjestelmän huomattavin puoli.

3. Kulutusvälineiden ja tuotannonvälineiden vienti.

Vanha suojelusjärjestelmä pyrki kehittämään omaa teollisuutta, mutta ulkomaista ehkäisemään ja mikäli mahdollista hävittämään. Englanti kielsi siirtomailtaan kaiken mainitsemisen arvoisen teollisuuden. Vieläpä Irlannissakin se väkivaltaisesti sortii villamanufaktuuria. Jotta ei missään helpotettaisi vastustajan teollisuuden kehitystä, kiellettiin ankarasti suurteollisuutta varten tarpeellisten koneiden ja työkalujen vienti Englannista, niinpä 1781 kaikki villa- ja silkkiteollisuutta varten tarpeelliset koneet ja työkalut, jonka lisäksi tuli 1785 samanlainen kieltö rauta- ja terästehtaiden työvälineille. Sitävastoin koneiden ja työvälineiden valmistusta omaa teollisuutta varten edistettiin pitämällä raakaraudan tuonti tullivapaana.

Nykyaikainen suojelusjärjestelmä on paljon ystävällisempi ulkomaita kohtaan, joskin aivan vasten tahtoaan. Vanhan järjestelmän aikana oli tärkeimpänä vientiteollisuutena kutomateollisuus. Mutta sen rinnalla on rauta-teollisuus paisunut yhä mahtavammaksi; se on nykyään ensi sijalla, se hallitsee koko talouskoneistoa ja sen kukoistuksesta riippuu koko kapitalistisen talouden kukoistus. Mutta tämän aseman se saattoi saavuttaa ainoastaan sen kautta, että alati kasvava osa rautaa käyttäviä teollisuudenhaaroja laajeni siinä määrin, että niistä tuli vientiteollisuuksia. Se taas ei merkitse muuta kuin että kunkin teollisuusmaan viennin ja pääomavoittojen kasvaminen on tullut riippuvaiseksi siitä, miten nopeasti kilpailevat teollisuudet ulkomailla kehittyvät. Sillä raudan ja rautatavarain vienti on pääasiassa teollisuuden tuotannonvälineiden vientiä.

Samaan suuntaan vaikuttaa pääomain alituinen lisääntyminen vanhoissa teollisuusmaissa.

Jo tarkastaessamme kauppatasapainoa viittasimme siihen, että vanhain kapitalististen maiden pääomat ovat

saavuttaneet sellaisen laajuuden, joka panee ne tulvi-
maan yli uomansa, niin että liika virtaa ulkomaille.

Mutta pääomien ei tarvitse mennä ulkomaille jalojen
metallien muodossa; ne menevät maksuosoituksina, jotka
rahaa lainaava maa, esim. Turkki tai Kiina, mielellään
käyttää ostaakseen teollisuustuotteitakin lainanantaja-
maasta, esim. Englannista tai Saksasta. Samoin kuin
yhä kasvava osa vanhain teollisuusmaiden tuonnista ei
ole maksua myydyistä tavaroista, vaan velkain korkojen
maksua, niin myös kasvava osa niiden viennistä on ta-
varoita, jotka ne tosin myyvät ulkomaille, mutta jotka
ne itse maksavat, tai paremmin sanoen, joiden maksa-
miseen ne itse antavat rahat.

Muutamat esimerkit tämän selvittävät. Joukko Eng-
lannin kapitalisteja on pulassa, mihin sijoittaisivat liiat
pääomansa. Tarjoutuu mahdollisuus edullisesti perustaa
kehruulaitos tai rautavalimo Venäjälle. He perustavat
osakeyhtiön liikkeen harjoittamista varten, antavat siihen
tarvittavat rahat ja näillä rahoilla ostetaan Englannista
koneita kehrutehtaan tai valimon perustamiseksi Venä-
jälle. Nämä koneet ovat englantilaiset maksaneet edis-
tääkseen niillä venäläistä teollisuutta. Mutta tilastossa
esiintyvät ne koneet Venäjälle menneinä vientitavaroina,
jotka näyttävät kuin olisivat muka ostetut venäläisten
rahoilla.

Toisaalta saattaa Venäjän hallitus ottaa länsi-Euro-
pasta lainoja, osaksi maksaakseen langenneita velkainsa
korkoja, osaksi ostaakseen sotalaivoja ja kanuunia, mutta
osaksi myös rakennuttaakseen rautateitä, veistämöitä ja
lokomotiivitehtaita ja avatakseen hiilikaivoksia, siis ke-
hittääkseen maansa tuotantovoimia. Rahat tähän saa
Venäjä Belgiasta, Ranskasta, Saksasta, ja niin ostaa se
näillä rahoilla laivoja, kiskoja, koneita y. m. s. mainittu-
jen maiden teollisuudelta. Niiden teollisuus rupeaa ku-
koistamaan, mutta se on itse maksanut kukoistuksensa.

Tämä pääomien vienti merkitsee pohjaltaan ulkoi-
den teollisuuden edistämistä kotimaan kustannuksella,

mutta samalla myös voittojen edistämistä kotimaassa. Pääoma on kansainvälinen, sille on samantekevää, riistääkö se englantilaisia vai venäläisiä tai kiinalaisia. Se kehittää halulla ulkomaiden tuotantovoimia, kunhan ne vaan jäävät sen käsiin. Ulkomaisen teollisuuden edistäminen merkitsee täten sen riistopiirin laajennusta.

Rahaylimystöllä, samoin kuin niillä kapitalisteilla, jotka tuottavat tuotannonvälineitä, on siis molemmilla etua tuotannonvälineiden viennin edistämisestä; näiden vienti sen vuoksi lisääntyy vanhoissa teollisuusmaissa: sitävastoin tuotteiden vienti persoonallista kulutusta varten tulee juuri ulkomailla aikaansaadun teollisuuden nousun johdosta ehkäistyksi, voipa ajoittain suorastaan vähentyäkin. Mitä enemmän kehruu- ja kutomatehtaita rakennetaan itä-Intiassa ja Japanissa, sitä enemmän on työtä Englannin koneitehtailta, mutta sitä vähemmän lan-kaa ja kankaita saavat Englannin kehruu- ja kutomatehtailijat myytyä itä-Intiaan ja Japaniin.

Niinpä esim. seuraavain Englannista vietyjen tavarain arvo teki miljoonin markoin:

	1880	1897	1908
Puuvillatavarat (lukuunottamatta lankoja)	1,273	1,080	1,644
Villatavarat	345	320	378
Silkkitavarat	41	27	27
Pellavatavarat	107	95	105
Yhteensä	1,766	1,522	2,164

Sitävastoin seuraavien tavarain vienti:

	1880	1897	1908
Työkalut	8	27	40
Koneet	185	325	602
Kivihillet.	167	388	882
Yhteensä	360	685	1,474

Vuodesta 1880 vuoteen 1897 väheni siis mainittujen kutomateollisuustuotteiden vienti 244 miljoonan markan verran, kun taas mainittujen tuotannonvälineiden vienti kasvoi 325 miljoonalla. Vuodesta 1897 vuoteen 1908 sitten kyllä jälleen lisääntyi teollisuustuotteiden vienti, mutta se oli 1908 vain 400 miljoonaa korkeampi kuin 1880. Sitävastoin mainittujen tuotannonvälineiden vienti on vuodesta 1880 vuoteen 1908 lisääntynyt yli 1,100 miljoonalla markalla.

Kokonaisvienti oli vuodesta 1880 vuoteen 1897 noussut 4,461 miljoonasta 4,684 miljoonaan, siis 223 miljoonalla. Se olisi vähentynyt, ellei tuotannonvälineiden vienti olisi lisääntynyt. Sen jälkeen kokonaisvienti huomattavasti lisääntyi, 3,000 miljoonalla, mutta paljon enemmän tuotannonvälineiden kuin kulutusvälineiden viennin lisääntymisen johdosta.

Sama ilmiö on nähty Saksassa, varsinkin pulavuosina. Siellä väheni v:sta 1890 vuoteen 1899 kutomateollisuustuotteiden vienti 500 miljoonasta 410 miljoonaan, siis 99 miljoonalla, kun taas koneiden vienti lisääntyi 79:stä 181 miljoonaan, siis 110 miljoonalla, ja hiilten vienti 45:stä 75 miljoonaan. Vuosien 1907 ja 1910 välisenä aikana väheni villa- ja puuvillatavarain viennin arvo 718 miljoonasta markasta 628 miljoonaan, siis 90 miljoonalla. Samaan aikaan kasvoi koneiden vienti 412 miljoonasta 500 miljoonaan, siis 88 miljoonalla, ja kivihiilten vienti 280 miljoonasta 323 miljoonaan, siis 43 miljoonalla.

Vanhain teollisuusmaiden teollisuuden kukoistus johtuu siis siitä, että ne toimittavat vastustajilleen aseita ja taistelutarpeita, ei ainoastaan niiden sotilaallisia, vaan myöskin niiden taloudellista taistelua varten juuri noita tavaroita toimittavia maita vastaan.

Tämä on nyt yksi kapitalistisen tuotantotavan ihannuuksia, joka ei ole muutettavissa niin kauan kuin se pystyssä pysyy.

Mutta mikä meille on tässä mielenkiintoista, on se

tapa miten nykyajan suojelujärjestelmä tähän prosessiin vaikuttaa.

Toiselta puolelta se auttaa renkaita, jotka koroittavat hintoja kotimaassa työntääkseen tuotteitaan polkuhinnosta ulkomaille. Tässä suhteessa vaikuttaa tullisuojaus välillisten vientipalkkioiden tavoin. Vanhakin suojelujärjestelmä tunsu sellaisia. Mutta niiden piti sen käsissä olla aseena ulkomaiden teollisuuden ehkäisemiseksi tai kerrassaan hävittämiseksi. Nykyään, jolloin teollisuusvaltiot suhteellisesti yhä vähemmän vievät maasta persoonallisen kulutuksen tuotteita ja yhä enemmän tuotannonvälineitä, tulee välittömistä tai välillisistä vientipalkkioista kotimaan verotus, ulkomaiden teollisuuden edistämiseksi.

Tästä voisi esittää lukemattomia esimerkkejä. Riittäköön yksi lainaus, joka on otettu prof. H. Sievekingin opettavaisesta kirjasta „Ulkomainen kauppapolitiikka“:

„Saksan rautateollisuus vaati Saksan kuluttajilta 125 mk. 1,000 kg kankirautaa, kun se ulkomaille mõi sitä 100 markalla. Läkkipellistä oli saksalaisten maksettava 150 mk., ulkomaalaisten ainoastaan 102:50. Eräs rautalankanaularengas on antanut kertomuksen kaupoistaan vuoden 1900 jälkipuoliskolta. Se mõi ulkomaille 20 miljoonaa kiloa, kotimaahan 22 miljoonaa. Se oli siis suurta vientiteollisuutta; mutta hämmästyimme: sen ulkomainen kauppa tuotti 860,000 mk. tappiota. Täytyikö siis renkaan ajatella vararikkoa? Eipä suinkaan! Se saattoi jakaa osinkojakin. Kuinka se oli mahdollista? Siten että kotimaan ostajilta otettiin 25 mk. sadalta kilolta, kun taas ulkomaiden oli maksettava ainoastaan 14 mk. Saksan koneteollisuuden on täytynyt kärsiä raudan kallistumisesta. Tuon polkuviennin johdosta saa ulkomainen, esim. englantilainen tehtailija kotimaisen rinnalla edullisen aseman, koska hän voi käyttää halvempaa raaka-ainetta.“

Suurten rautatehtailijain kirjalliset palkkasoturit ovat kylliksi häpeämättömät kehuakseen tätä järjestelmää „kansallisen työn suojelukseksi“. Se on muutamien

monopolistien voittojen suojelusta työväen ja koko kansan kustannuksella.

Vasten tahtoaan vaikuttaa suojelujärjestelmä vielä muullakin tavoin ulkomaiden eduksi. Jos se siihen rajoittuisi mitä edellä on sanottu, olisikin sillä varsin mieleiset puolensa suojellun valtion teollisuudenharjoittajille. Mutta kuten tunnettua niin ei ole laita. Suojelustulli toisessa synnyttää saman toisessakin. Mitä korkeammaksi rakennan oman tullimuurini, sitä korkeamman rakentaa naapurinikin. Sen kautta edistetään suojelustullijärjestelmää valtioissa, joiden teollisuus on vielä heikko ja joissa tulli voi vielä kasvatustullina vaikuttaa suotuisasti. Yksin sen kautta jo tulee vientiteollisuusmaiden suojelustullijärjestelmästä viime kädessä ulkomaisen teollisuuden edistämiskeino. Englannin teollisuudenharjoittajat vapaakauppakaudella olivat sentään viekkaampia; he tiesivät että paras keino saada ulkomaiden suojelustulleja alennetuksi on se, että itse käy vapaakaupan etunenässä. Mutta niin pitkälle ei nykyajan teollisuusporvari ajattele. Hän näkee vain hetkellisen hintain korotuksen, jonka suojelustulli hänelle tuottaa, eikä ensinkään huomaa, että hänen olisi mitä tarkimmin kartettava kaikkea, mikä voisi antaa virikettä suojelustullia kannattavalle agitaationille ulkomailla.

Mutta totta kyllä, hänellä onkin ulkomaiden suojelustullien kautta vähemmän menettämistä kuin työväellä. Jos niiden kautta hänen tavarainsa vienti käy kovin vaikeaksi, niin perustaa hän itse samanlaatuisen yrityksen suojelluksen alaiseen vieraaseen maahan. Näin on suojelustullijärjestelmä jälkivaikutustensa kautta huomattavasti lisännyt vanhoissa kapitalistisissa maissa vallitsevaa pyrkimystä pääomain muuttamiseen muihin maihin ja senkin kautta johtanut ulkomaille niitä tuotantovoimia, jotka muuten olisivat virranneet kotimaahan, avustanut ulkomaiden teollisuutta oman maan teollisuuden kustannuksella.

4. Teollisuuden kehityksen ehkäiseminen suojelustulleilla.

Ulkomaiden teollisuuden kehittäminen kotimaan teollisuuden kustannuksella, se on uuden suojelustullin merkki vastakohtana merkantiilikaudelle. Kuitenkin saa pääomavientiä tilapäisesti edistämällä tuotannonvälineiden vientiä, ainakin muutamille kotimaan teollisuuden osille aikaan ohimenevän kukoistuksen, joka sitten voi taapain vaikuttaen synnyttää yleisen menestyskauden, mikä tosin ei koskaan kestä kauan.

Mutta suojelustulli voi tämän ohella saada aikaan seurauksia, jotka kykenevät tämänkin ohimenevän kukoistuksen jo alkuunsa tukehduuttamaan. Näin tapahtuu siellä, missä se kiristää tuotannonvälineiden hinnat kotimaassa niin korkeiksi, että sen kautta koko teollisuuden kilpailukyky tulee painetuksi äärimmäisen ahtaalle ja luoduksi ahdinkotila kaikille teollisuudenhaaroille, lukuunottamatta muutamia rengastuneita raakatotteiden valmistajia.

Räikeän esimerkin tuollaisesta teollisuuden kuristamisesta renkaiden toimesta, jotka häikäilemättä käyttävät tullisuojausta hyväkseen, tarjoaa meille Itävalta.

Eräässä tutkimuksessa, jonka Itävalta-Unkarin vienti-yhdistys toimitti huhtikuussa 1898, valittivat teollisuudenharjottajat yhteen ääneen niitä tavattomia hintoja, joita renkaat tullisuojauksen turvissa saattoivat saada. Luonnollisesti oli jokainen heistä harmissaan ainoastaan toisten renkaasta ja suojeluksesta.

Prof. Philippovich, joka tässä tiedustelussa puhui korkeammalta kannalta, pilkkasi teollisuudenharjottajia lievästi tästä epäjohdonmukaisuudesta, mutta piti heidän valituksiaan täysin oikeutettuina. Hän osoitti muutamien esimerkein, miten varsinkin rautarengas vahingoittaa Itävallan teollisuutta:

„Kankiraudasta on tehtaanhinta Saksassa 10 1/2 mk. (se oli v. 1898), meillä 17 mk. Traversit maksavat siellä

95—100 mk. tonni, meillä 180 mk. Viikateteräs mak-saa Saksassa 15 mk. meillä 24 mk. Tämä raaka-aineen kallistuminen on Itävallan rautarenkaalle mahdollinen sen kautta, että se saa nauttia kaksinkertaista suojelusta, sekä rahti- että tullisuojelusta, joka yhteensä usein tekee 80—100 pros. Saksan tehtaanhinnasta. Ei voi olla epäilystäkään siitä, että on olemassa koko joukko renkaita, jotka käyttävät hyväkseen renkaan hankkimaa monopolia äärimmäiseen rajaan saakka ja sen kautta saattavat turvata itselleen etuja, joiden täytyy saada aikaan joukko-tuotteiden kulutuksen supistusta ja sen kautta lopulta myös *tuotannon* supistusta. Katsokaamme *raudan* kulutustamme. Se teki viimeisten saatavissani olevain tietojen mukaan vuodelta 1890 25 kg henkeä kohti, kun sitä vastoin Saksassa se oli 99 kiloa. Ettei tällaisissa oloissa kulutuksemme kasva nopeasti, on helposti selitettävissä. Vuodesta 1880 vuoteen 1884 kulutimme me 20 kiloa henkeä kohti. Saksa oli silloin meistä kolminkerroin edellä, 1890 jo nelinkerroin.“

Korkeat raudanhinnat Itävallassa eivät ole johtuneet korkeista tuotantokustannuksista, vaan ainoastaan suojelustullista ja rautarenkaan toiminnasta. Kun Saksassa tuli 100 kilolta kankirautaa tekee 1 markan, niin Itävallassa v:stä 1892 lähtien sopimustaksan mukaan lähes 5 markkaa. Välttämättömänä seurauksena on rautaa käyttävään teollisuudenhaarain kärsiminen. Itävallassa on rautatehtaita, esim. Witkowitzin, jotka voivat valmistaa rautaa lähes yhtä halvalla kuin Ilседен sulatto, joka Saksassa valmistaa halvinta raakarautaa. Mutta kansallisen työn suojeluksen johdosta, joka Itävallassa on kehitetty vielä pitemmälle kuin Saksassa, voivat Itävallan rautatehtailijat paremmin nylkeä kuluttajiaan, s. o. toisia tuottajia.

Toinen maa, missä rautatullit ovat korkeammat kuin Saksassa, on Ranska. Ne ovat siellä jökseenkin samalla tasolla kuin Itävallassa. Minkä vertainen raudan kulu-

tus siellä on verrattuna Saksan oloihin, näkyy seuraavista luvuista.

Raakaraudan kulutus oli:

	Saksassa	Ranskassa
1878.. . . .	2,185,000	1,673,000
1907.	13,044,000	3,500,000

Siis kulutus Ranskassa nousi kolmenkymmenen vuoden ajalla kaksinkertaiseksi. Samaan aikaan se nousi Saksassa kuusinkertaiseksi. Tämä ei juuri puhu sen puolesta, että Saksan valtakunnalla olisi syytä ryhtyä jäljittelemään Ranskan korkeaa suojelustullia!

Miten sellaisessakin valtiossa, jonka teollisuus on vielä sängen takapajulla, niin ettei se ilman tullisuoje- lusta voisi pystyssä pysyä, yletön suojelus voi estää ta- loudellista kehitystä, osoittaa Venäjä. Sen rautatullit ovat korkeimmat Euroopassa; kankiraudasta esim. on tullia tehty yli 7 mk. ja 1904:stä lähtien yli 9 mk. 100 kilolta. Näin mielettömän korkeiden rautatullien takia „hallitus 12 vuonna 1884—95 sai maksaa 1.8 miljoonalta kiskolta noin 200 miljoonaa markkaa enemmän kuin sen olisi täytynyt maksaa jos kiskot olisi ostettu ulkomailta. *On huomautettu, että näillä summilla olisi voitu rakentaa noin 2,000 kilometr. rautateitä.*» (C. Ballod.)

Suojelustullien kannalla oleva Englanti 18-vuosisä- dällä piti raakaraudan tullivapaana kehittääkseen teolli- suuttaan. Nykyään on suojelustullia kannattavain halli- tusten päämurheena raudan keinotekoinen kallistuttami- nen. Raudan tuottajista on tullut mahtavia herroja, hallitukset ovat niiden asiamiehiä, eikä tullisuojaus enää tarkoita teollisuuden kohoittamista, vaan muutamain voi- makkaiden kapitalistikoplain voiton kohoittamista.

Mutta entäs Yhdysvallat? vastataan meille. Tämä maa on ainoa laatuaan, sen oloja ei voida verrata mei- dän oloihimme. Korkealle kehittynyt teollisuusmaa, joka itse tuottaa yltäkyllin tärkeimpiä lämpimän kuten leudon-

kin ilmanalan raaka-aineita, jolla on yltäkyllin mitä halvimpia elintarpeita ja vie ulos etupäässä elintarpeita ja raaka-aineita, jossa on vielä tavattomat alat viljelemättöntä maata sekä 90 miljoonaa henkeä käsittävä väestö, joka on älykkäintä, sivistyneintä, ripeintä ja työkykyisintä koko maan päällä, väestö, joka on vapaa militarismiin, virkavallan ja maa-aateliston rasituksista, — todella sellainen maa voi rankaisematta astua monta kauppapoliittista harha-askelta ja antaa korkeiden tullien suojelemain trustiensä nylkeä itseään tuntematta heikontumista.

Mutta tässäkin olosuhteiden näin tavattomasti suuromassa maassa on yksi teollisuudenhaara, jonka suojelelullit ovat ajaneet nurin: se on laivanvarustusliike. Vuoteen 1860 saakka oli Amerikan kauppalaivaston suuruus lakkaamatta kasvamassa. Siitä lähtien, korkeatullisuoje-luksesta alkaen, on se herkeämättä taantunut. *Ulkomai- sessa* kaupassa käytettyjen merilaivain (purje- ja höyry- laivain) tonnipitoisuus oli Yhdysvalloissa:

1840	763,000	tonnia
1850	1,440,000	”
1860	2,394,000	”
1870	1,449,000	”
1880	1,314,000	”
1888	919,000	”
1909	879,000	”

Yhdysvaltain ulkomaisesta kaupasta meritse oli amerikkalaisten laivain hallussa:

1860	66.5	pros.
1870	35.6	”
1880	17.4	”
1890	12.9	”
1900	9.3	”
1909	9.5	”

Siis suurin osa amerikkalaisten tavarain lähettämiskustannuksilla täytyy amerikkalaisten maksaa ulkomaille, ennen kaikkea Englannille ja Saksalle. V. 1909 käsittivät Yhdysvaltain satamiin saapuvat merilaivat 30 milj. tonnia, siitä brittiläiset 15 milj., saksalaiset lähes 4 milj., amerikkalaiset vähän päälle 4 milj. Kun Yhdysvaltain kauppatasapaino on niin „edullinen“ niin on tämä katsottava johtuvan osaksi tuosta laivanvarustusliikkeen taantumisesta. Osa niistä tavaroista, joita Yhdysvallat vievät ulos, menee rahtikustannusten maksamiseen ulkomaalaisille laivanvarustajille. Toisaalta vaikuttavat juuri mahtavat laivanvarustajain edut suuresti Englannin pidättämiseksi vapaakaupassa. Myöskin Saksalle on laivanvarustusliikkeen ja kauttakulkukaupan tuloilla painava merkitys, vaikuttaen suuresti kaupan helpottamiseksi mahdollisimman paljon.

Vaikka Yhdysvalloissa tähän asti on suojelusjärjestelmästä kärsinyt miltei yksinomaan vain laivanvarustusliike, niin näyttää tämä järjestelmä jatkuessaan käyvän vaaralliseksi muillekin tuotannonhaaroille. Korkeiden suojelustullien johdosta ovat Amerikassa trustit kehittyneet enemmän kuin missään muussa maassa, kaikki hinnat kohonneet tavattoman korkealle ja koko taloudellinen elämä ahdettu kireälle.

Tähän katsoen ei ole ihme, että Amerikassa kuuluu yhä enemmän ääniä, jotka selittävät Amerikan teollisuudenkin etujen välttämättä vaativan nykyisen suojelustullipolitiikan lieventämistä.

Tuloksia ei kuitenkaan tarvitse kovin herkkäuskoisesti odotella. Tosin maan teollisuuden kokonaiskehityksen edut vaativat sen johtamista vapaakauppaa kohti, mutta suurten monopolistien edut käyvät toiseen suuntaan; nämä taas hallitsevat hallitusta, kongressia ja sanomalehtiä. Voimakasta sosialidemokratiaa, joka voisi niitä tehokkaasti vastustaa, ei Amerikassa valitettavasti vielä ole.

Kuitenkin on merkillepantavaa, miten tullisuojeleksen

poistamisen tai lieventämisen tarve tuossakin „akateemisiilta teorioilta“ niin säilyneessä ja kuivan järkevässä dollarien maassa silminnähtävästi vahvistuu. Mutta merkillepantavaa on myös, että voimakkaan itsenäisen työväenliikkeen puute auttaa suojelustullien elinijän pidentämistä.

5. Kauppapolitiikka ja luokkataistelu.

On miehiä, jotka kehittyneissä teollisuusvaltioissa vaativat suojelustulleja työväenluokan etujen nimessä, esittäen tämän luokan samaksi kuin „tuottajain“ luokka. He esittävät meitä vastaan väitteen: kuluttajain etu voi vaatia vapaakauppaa, tuottajain etu vaatii suojelustullia, ja tämä jälkimäinen etu on tärkeämpi kuin edellinen. Jätämme tässä ratkaisematta sen kysymyksen, palveleeko tuotanto kulutusta vaiko kulutus tuotantoa, teemmekö työtä elääksemme, vai elämmekö työtä tehdäksemme. Joka tapauksessa ovat ne erityistä lajia „tuottajia“, joiden edut kehittyneissä teollisuusvaltioissa vaativat suojelustullia. Etuoikeutettujen kapitalistikerrosten etu, *ylimääräisen voiton* saanti, se on suojelustullin tarpeessa. Ken ei ole tarpeeksi realipolitikko pitääkseen tätä etua samana kuin koko kansan etua, vaan pitää kansallisetuna ennen kaikkea tuotantovoimain ja työväestön kehittämistä omassa maassa, hän käsittää, että uusi suojelusjärjestelmä korkealle kehittyneissä teollisuusmaissa on keino ulkomaiden tuotantovoimain kehittämiseksi ja oman kansan tuotantovoimain surkastuttamiseksi. Sitä vaatii yksityisten „kansallisten“ kapitalistiryhmäin etu, jotka tällä tavoin tekevät verovelvollisikseen sekä omat työntekijänsä että muut kapitalistiryhmät kotimaassa ja mikäli vievät ulos pääomiaan, myöskin ulkomaiden työläiset; mutta varmaa on ettei sitä vaadi itse asianomaisen maan työväenluokan etu. Työläiset eivät käsitäkään kansallisia velvollisuuksiaan sellaisiksi, että heidän on avustettava omia riistäjiään näiden taistelussa toisia kapitalistikerroksia ja

itse kansaa vastaan, eikä kansainvälisiä velvollisuuksiaan sellaisiksi, että ne vaatisivat heitä surkastuttamaan omia työnsaannin mahdollisuuksiaan ja ottamaan kantaukseen rasituksia, jotta heidän riistäjänsä voisivat riistää myöskin ulkomaita ja vetää ulkomaiden työläisiä oman kansan työläisten kilpailijoiksi.

Jollei tuottajilla käsitetä kapitalisteja, vaan työntekijöitä, silloin täytyy pitkänäköisemmän politiikan juuri tuottajain edun vuoksi vastustaa uudenaikaista suojelustullijärjestelmää.

On uskottu, että ainakin ulkomaiden suhteen olisi pääomalla ja työllä yhtäläiset edut ja että kansallisen työn suojelujärjestelmä olisi omansa aikaansaamaan kauan kaivatun etujen sopusoinnun niiden kesken. Sen sijaan nyt osoittautuu, että kauppapolitiikassakin työväen ja kapitalistien edut yhä enemmän eroavat toisistaan; mutta osoittautuu myöskin, että tällöin yhä enemmän työväen edut käyvät yhteen koko kansan taloudellisen kehityksen etujen kanssa, kun taas kapitalistien edut yhä enemmän jäävät yksityisten koplain erikoiseduiksi, jotka vahingoittavat yhteiskunnan eteenpäin kehittymistä.

Tässäkin on tärkeä erotus vanhan ja uuden suojelustullijärjestelmän välillä.

Niin kauan kun kapitalistinen tuotantotapa ei ollut täysin kehittynyt, eikä teollisuus pääoma vielä selvästi osoittanut riistoluonnettaan, kannattivat kaikki luokat yksimielisesti merkantiilijärjestelmän politiikkaa, nekin luokat, jotka siitä kärsivät, työväki, talonpojat ja pikkuporvarit. Itsevaltaiset ruhtinaat tavallisesti merkantiilijärjestelmän käytäntöön saattoivat; mutta kun Englannin suuri vallankumous 17-vuosisadan puolivälissä asetti kuningasvallan sijaan tasavaltaisen hallitusjärjestyksen, jossa olivat vallassa pikkuporvarit, talonpojat ja työväki, niin osoittautuivat nämä vielä tarmokkaammiksi ja häikäilemättömämmiksi sovelluttaessaan suojelujärjestelmän periaatteita, jotka tarkoittivat keinotekoista kapitalistien

kasvattamista, kuin mikään kuninkaallinen, rahaylimystöä palveleva hallitus.

Niin pidettiin Saksassakin 19-vuosisadan ensimmäisillä vuosikymmenillä tullisuojelusta itsestään selvänä asiana, jota ei mikään luokka tahtonut horjuttaa.

Mutta asianlaita muuttuu, kun teollisuus on kehittänyt tarpeeksi pitkälle tullakseen toimeen ilman tullisuojelusta, kun tämä suojeleminen lakkaa olemasta välttämätön kansan tuotantovoimain kehitykselle ja muuttuu yhä enemmän keinoksi, jolla keinotekoisesti koroitetaan yksityisten riiistäjäkerrosten voittoa yhteiskunnan tai muiden riiistäjäkerrosten kustannuksella.

Tällöin tulee kauppapolitiikasta sisäisten luokkataistelujen esine, joissa taisteluissa intohimot usein leimuvat korkealla. Neljäkymmenluvulla oli taistelu kauppapolitiikasta yksi niitä syitä, jotka saattoivat Englannin kansalaissodan partaalle; kaksi vuosikymmentä myöhemmin oli tämä taistelu yksi niitä syitä, jotka Amerikassa todella saivat kansalaissodan pubkeamaan, ja jälleen kaksi vuosikymmentä myöhemmin se oli yhtenä syynä, joka saattoi Bismarckin julistamaan Saksan työväenluokan pannaan ja lakien ulkopuolelle. Saksan työväenluokka oli se päävastustaja, joka piti maahan lyödä, ennenkuin voitiin ryhtyä kansan taskujen tyhjentämistä tarkoittavaan suureen yritykseen.

Työväkeä vastaan suuntasi hankkeensa ennen kaikkea silloinen kuristajain ja leipänylkyriä yhdistys, työväkeä vastaan se nykyäänkin suunnataan. Taistelu tulleja vastaan on siitä lähtien osa työväen luokkataistelua.

Tämä näkyy silminpistävimmin taistelussa viljatulista.

VII. Maataloustullit.

1. Elintarpeiden ostajat ja myyjät maaseudulla.

Uudenaikaisen suojelustullipolitiikan ytimenä ovat, kuten jo olemme huomauttaneet, maataloustullit, maanviljelystuotteiden hintain koroittamista tarkoittavat tullit, siis ensi sijassa viljatullit, mutta niiden jälkeen myös karjatullit, voitullit, puutullit y. m. s. Niistä pääasiassa käydäänkin nyt taistelua.

Tässä esiintyy ennen kaikkea kysymys: *Ketä* niillä pitäisi autettaman? Nähtävästi maanviljelysväestöä.

V. 1907 käsitti tämä väestö Saksassa, mikäli se harjoitti maataloutta pääammattinaan, 17,681,176 henkeä. Näistä oli itsenäisiä maanviljelijöitä perheenjäsenineen 7,795,398. Muut, lähes 10 miljoonaa, olivat palkkatyöläisiä ja niiden perheenjäseniä, joista ainoastaan harvat myyvät elintarpeita, useimmat niitä ostavat taikka eivät osta eikä myy, vaan saavat niitä luontaispalkkana.

Itsenäisistäkään maanviljelijöistä — joita ilman perheenjäseniä oli 2,500,000 — eivät kaikki myy elintarpeita sen enempää kuin he niitä ostavat. Monet näistä tuottavat elintarpeita etupäässä omiksi tarpeikseen; he myyvät joitakin, esim. siipikarjaa, munia ja maitoa, mutta heidän täytyy taas toisia ostaa, esim. leipää, lihaa ja voita (tai margariinia). Tarvittavat käteiset varat veroihin, teollisuustuotteiden ostoon y. m. s. he saavat palkkatyöllä tai muulla ansiolla. Jos siis katsotaan ammattitilastoa, niin huomataan jo sen perusteella, ettei maatalousväestön enemmistöllä ole etua korkeista elintarpeitten hinnoista. Samaan tulokseen johdutaan liiketilaston perusteella.

Kaikkiaan oli Saksassa 1907 5,736,082 maatalousliikettä, joista kuitenkin 3,378,509 oli alle kahden hehtaarin kokoisia viljelmiä. Viimemainitut kuuluvat muutamia poikkeuksia lukuunottamatta siihen luokkaan, joka ostaa elintarpeita enemmän kuin myy, siis joka niiden hintain

koroituksista kärsii yhtä suoranaisesti kuin enin osa kymmenmiljoonaisesta maatalouden työväestöstä.

Sellaisia viljelmiä, joiden ala oli 2—5 hehtaaria, laskettiin 1907 olevan 1,006,277. Näistä voidaan keskimäärin sanoa, että niillä ei ole etua yleisestä elintarpeiden hintain koroituksesta, vaikka eivät siitä kärsikään. Mitä ne toisaalta, esim. karjan tai eläintuotteiden myyjinä siitä voittavat, menettävät ne toisaalta esim. leivän ja rehuaineiden ostajina. Samaa voidaan sanoa sellaisista maatyöläisistä, joita korkeammat elintarpeiden hinnat eivät suorastaan vahingoita. Ne maatyöläiset taas ovat jo miltei tyyten hävinneet, jotka voittavat korkeammista viljanhinnoista, koska saavat niin suuren osan palkkaansa viljassa, että voivat myydä siitä tuntuvan määrän.

Niiden maatalousliikkeiden luku, joilla voisi olla etua maataloustuotteiden hintain koroituksesta, nim. yli 5 hehtaarin suuruiset viljelmät, on 1,351,296. Niiden omistajat perheenjäsenineen edustavat noin 5—6 miljoonaa henkeä.

Se on korkeintaan *kolmasosa* siitä väestöstä, jolla maatalous on pääelinkeinona; ja ainoastaan *kymmenesosa* Saksan koko väestöstä. Täytyisi olla jo tuntuvat tulokset kysymyksessä ja koko isot edut sen kautta saavutettavissa, jos muiden yhdeksän kymmenesosan pitäisi tuon yhden kymmenesosan tähden ottaa kantaakseen suuria uhrauksia, semminkin kun on huomioonotettava, että enin osa noista yhdeksästä kymmenesosasta on varattomia ja köyhiä, kun taas tuon yhden kymmenesosan keskuudessa on sängen hyvinvoipaa ja upporikasta väkeä.

2. Maatalouden ahdinkotilla.

Tuo suuri kansallisetu pitäisi olla maatalouden etu. Tosin ainoastaan 1,350,000 viljelmällä on etua maataloustulleista; mutta tämä maatalousliikkeiden vähemmistö käsittää miltei koko Saksan maatalouden; sen ohella

oleva enemmistö on kääpiöviljelmii, joilla ei ole merkitystä kansan elintarpeiden hankinnassa. Alle kahden hehtaarin kokoiset viljelmät, joita on 3,378,000, käsittävät yhteensä ainoastaan 1,731,000 hehtaaria, ja 2—5 hehtaarin kokoiset viljelmät, joita on yksi miljoona, käsittävät 3,305,000 hehtaaria, kun sitävastoin suuremmat viljelmät, joita on 1,350,000, käsittävät kokonaista 26,800,000 hehtaaria.

Nämä ne — agraarien selitysten mukaan — toimittavat Saksan kansalle sen leivän ja lihan; jos ne joutuvat rappiolle, riippuu kansan elatus ulkomaista ja jokainen sota, vieläpä jokainen tullisota voi sitä arveluttavasti häiritä. Miten ikinä kansan taloudellinen suhde naapurikansoihin muodostuneekin, miten suuresti se riippuneekin myös vientiteollisuuden kasvamisesta, täytyy sen maatalouden pysyä kukoistavassa tilassa, sillä muuten kansan menestys riippuu ilmassa ja jokainen voimakas tuulenpuuska ulkoapäin voi sen kumoon puhaltaa.

Näissä huomautuksissa on paljon perää. Varsinkin sosialidemokratialla, joka on nykyisen yhteiskunnan perijä, on syytä koettaa, missä voi, estää maatalouden rappeutumista; sillä kansan elättäminen ulkoa ostetuilla eikä itse tuotetuilla elintarpeilla, teollisuus- ja maatalousvaltion välinen työnjako, on tila, joka ei voi kestää eikä tule kestävään.

Toiselta puolen emme suinkaan tahdo kieltää, ettei maatalous nykyään ole tavallaan pulassa. Mutta tämä pula on aivan toista lajia, kuin se, joka oli aiheena maataloustullien käytäntöön ottamiseen. Olemme nähneet, että aiheena siihen oli viljan hintain aleneminen, mikä johtui kulkuneuvojen parannuksista, jotka päästivät tulemaan Venäjältä, Rumanianasta ja varsinkin Amerikasta joukottain halpaa viljaa Länsi-Eurooppaan.

Tämä hintain aleneminen pysähtyi jo joku aika sitten. Se saavutti syvimmän asteensa viime vuosisadan 90 luvun puolivälissä, ja sensijaan alkoivat hinnat juuri sinä aikana, kymmenkunta vuotta sitten, jolloin syttyi

taistelu nykyisestä tullijärjestelmästä, pyrkii jatkuvasti *kohoamaan*, tosin horjuen maailmansadon vaihteluja vastaavalla tavalla.

Niin merkittiin esim. Saksan valtakunnan tilastollisessa vuosikirjassa seuraavat keskimäärähinnat:

	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
	<i>Tuhat kiloa, markkoissa</i>									
Vehnä, New-Yorkissa	121	123	129	159	153	181	150	163	184	170
Ruis, Riiassa . . .	96	104	100	102	112	118	152	152	134	118

Vehnä maksoi siis vuosikymmenen viitenä ensimmäisenä vuonna New-Yorkissa keskimäärin 137 mk., mutta viitenä viimeisenä vuonna keskimäärin 159 markkaa, siis 22 markkaa enemmän. Rukiista, Riiassa, olivat vastaavat luvut 103 ja 135 mk. Tässä on erotus kokonaista 32 markkaa. Vielä kiinteämpi oli samaan aikaan karjan ja lihan hintain nousu. Wienissä nousivat hinnassa galizialaiset syött härät vuodesta 1901—1910 557:stä 713 markkaan 100 kilolta elävää painoa, siat 70.5:stä 117.6 markkaan.

Tämä hintaliike maailmanmarkkinoilla vaikutti tietysti takaisin Saksan hintoihin, missä vielä tulli koroitti hintoja maailmanmarkkinain tasoa korkeammalle.

Niinpä merkitään edellämainitussa vuosikirjassa esim. seuraavat keskimäärähinnat (markkoissa):

	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
	<i>Vehnä, 1,000 kg:</i>									
Berlin . .	163.6	163.1	161.1	174.4	174.8	179.8	206.8	211.2	233.9	211.5
Mannheim	177.0	174.0	175.7	184.0	180.2	196.2	223.5	236.9	257.1	228.6
	<i>Ruis, 1,000 kg:</i>									
Berlin . .	140.7	144.2	132.8	135.1	151.9	160.8	193.2	186.5	176.5	152.3
Mannheim	147.8	150.3	146.8	145.1	158.7	172.5	199.0	194.8	179.5	164.1
	<i>Nautakarja, 100 kg teuraspainoa:</i>									
Berlin . .	117.3	121.4	129.0	131.5	137.5	147.7	146.8	139.0	131.6	145.0
	<i>Siat, 100 kg teuraspainoa:</i>									
Berlin . .	112.0	118.8	99.7	98.0	128.1	133.8	110.5	116.3	133.2	128.0

Jos vertaamme näitä lukuja viisivuotiskausittain, jolloin vuosittaisten lukujen vaihtelu esiintyy tasoittuneempaa, niin huomaamme:

Vuotuinen keskimäärä:

	1901—1905	1906—1910
Vehnä, 1,000 kg:		
Berlin	167.4	208.4
Mannheim	178.2	228.4
Ruis, 1,000 kg:		
Berlin	140.8	173.8
Mannheim	149.7	183.0
Nautakarja, 1,000 kg teuraspainoa:		
Berlin	127.3	142.0
Siat, 100 kg teuraspainoa:		
Berlin	111.3	122.3

Nämä luvut riittänevät osoittamaan, että elintarpeiden kalleus, joka rasittaa kansanjoukkoja niin hirveästi, ei ole ohimenevä ilmiö.

Sittenkin valittavat maanviljelijät hätätilaansa, ja tyytymättä siihen että vastustavat jokaista yritystä kamalan puutteen lieventämiseksi tullien poistamisella, vaativat he yhä uusia maataloustulleja ja vanhain korottamista. Eikä todellakaan heidän valituksissaan kaikki ole pelkkää kylläntymätöntä voitonhimoa.

Mistä johtuu, että hintain kohoamisesta huolimatta maatalous yhä vain tuntee olevansa ahtaalla?

Se kärsii kahdesta haitasta: *työntekijäin puutteesta* ja korkeista *maatilain hinnoista* tai maanvuokrasta.

Samalla kun teollisuus ja kauppa nopeasti vetävät puoleensa yhä suurempia ihmisjoukkoja, käy maatalou-

delle yhä vaikeammaksi kiinnittää itseensä niin paljon työntekijöitä, kuin se tarvitsee voidakseen saada täyden tuotantovoimansa käyntiin. Saksan valtakunnassa laskettiin olevan

Ansiotyössä olevia ja niiden perheen jäseniä¹

	1882	1895	1907
Maataloudessa	19,225,000	18,501,000	17,681,000
Teollisuudessa	16,058,000	20,253,000	26,387,000
Kaupassa	4,531,000	5,967,000	8,278,800

Maatalousväestö on vuoden 1882 jälkeen vähentynyt lähes 2 miljoonaa, kun taas teollisuudesta ja kaupasta elävä väestö on samaan aikaan lisääntynyt 14 miljoonaa.

Tämä johtuu siitä, että työntekijät kaupungissa helpommin saavat paremmat työehdot kuin maalla. Maalla he ovat hajallaan, heidän on vaikea järjestyä, Saksassa sitäpaitsi laitkin asettavat heidät huonompaan asemaan kuin kaupunkilaistyöläiset. Kaupungissa he työskentelevät suurissa joukoissa, voivat helpommin järjestyä ja yhtyneinä valvoa etujaan. Mitä enemmän nykyaikaiset liikeneuvot kehittyvät, sitä helpommin oppivat maalaiset tuntemaan kaupunkien oloja ja sitä pikemmin he pake-nevat kotiturpeeltaan.

Mutta nykyaikaisen tuotantotavan kehitys tuo mukanaan toisenkin ilmiön, joka vaikuttaa samaan suuntaan: työnjaon lisääntymisen. Ennen aikaan talonpoika valmisti itse lähes kaikki mitä tarvitsi. Kirves talossa, sanoo Schillerin Tell, korvaa puusepän. Maataloudelliset

¹ On laskettava perheenjäsenetkin ansiotyössä olevain mukana. Ansiotyössä olevia koskevat luvut yksinään antaisivat väärän kuvan maataloudesta, koska 1907 tämän elinkeinon alalla laskettiin ansiotyössä oleviksi monet, jotka aikaisemmissa tiedusteluissa oli laskettu perheenjäseniksi tai kotitaloudessa palveleviksi.

suurliikkeetkin valmistivat itse suuren osan niistä tavaroista, joita tarvitsivat. Sitäpaitsi oli koneiden käyttö maataloudessa vielä kehittymätöntä. Monet työt, jotka nyt suoritetaan muutamassa päivässä, vaativat useita viikkoja, esim. puiminen. Molemmat seikat vaikuttivat, että maamiehellä oli talvella riittävästi työtä taloudestaan.

Asia muuttui kapitalismin edistyessä. Toinen työ toisensa perään, jota maamies ennen teki maatalouden ohella, muuttuu erityiseksi teollisuusammattiksi. Maamies jää yhä enemmän pelkästään kasvinviljelyksen ja karjanhoidon varaan. Mutta edellinen on ainoastaan sesonki-työtä, joka talvella on kokonaan tukossa eikä kesälläkään tarvitse joka aika yhtä paljon työvoimaa, vaan ajoittain suuria joukkoja, varsinkin korjuuaikana, ja muuloip ainoastaan vähän. Tätä töiden kasaantumisen ja työnpuutteen jyrkkää vaihtelua lisää vielä koneiden käytäntöön tuleminen, josta jo edellä huomautettiin.

Täten häviää maatyöläiseltä työn vakinaisuus. Teollisuus tarjoaa hänelle, silloinkin kun se ei maksa korkeampia päiväpalkkoja, kuitenkin suuremman vakinaisuuden työssä ja sen johdosta suuremman vuositulon. Maatyöläiset siirtyvät yhä enemmän ja enemmän teollisuuteen. Sikäli kuin heidän tilalleen toisia tulee, ovat ne ulkopaikkakuntain kulkevia työläisiä, jotka ovat alemmalla sivistysasteella ja tekevät huonompaa työtä.

Tämä koskee kovimmin suurviljelyksiin, jotka käyttävät enimmäen palkkatyöväkeä ja harjoittavat enimmäen kasvinviljelystä kuin karjanhoitoa. Ne ovat juuri niitä viljelyksiä, jotka pikimmin käyttävät uudenaikaista tekniikkaa ja voivat saada työn tuottavimmaksi. Paljon vähemmän kärsivät siitä pienviljelykset, joissa ei ole palkkatyöläisiä ja jotka harjoittavat enimmäen karjanhoitoa. Ne ovat juuri tuottamattomimpia, enimmäen takapajulla olevia viljelyksiä. Mutta nekään eivät pysty kiinnittämään sen vertaa työvoimia kuin tarvitsevat. Sillä niiden talous vaatii sellaista työvoiman alinomaista jän-

nittämistä, jota teollisuustyöläisen ei tarvitse tehdä. Pikkotalonpojan pojat ja tyttäret siirtyvät senvuoksi niinkään halulla teollisuuteen. Maataloudessa työskentelee paljon enemmän lapsia ja vanhuksia kuin teollisuudessa, jossa on enemmän täysvoimaista väkeä, 20–40 vuoden iässä.

Jokaisesta 10,000 ansiotyössä olevasta oli Saksassa molempain elinkeinojen alalla eri ikäryhmiin kuuluvia:

	alle 14 v.	14–16 v.	16–20 v.	20–40 v.	40–50 v.	yli 50 v.
Maataloudessa	221	675	1,284	3,769	1,628	2,423
Teollisuudessa	55	567	1,488	5,118	1,491	1,281

Vielä enemmän kuin puute tarvittavain työvoimain *luvusta* on nykyajan maatalouden haittana työvoiman *laatu*. Paikkakuntalaisten, vakinaisten ja kehittyneiden työntekijäin sijaan tulee kulkevia työläisiä takapajulla olevilta seuduilta. Täysvoimaisten työntekijäin sijaan jää lapsia ja vanhuksia.

Tämä kehitys tapahtuu yhtäläillä pienviljelys- kuin suurviljelysseuduilla. Niin oli maaseutupaikkakunnilla

asukkaita

	1895	1907	Vähennys:
Württembergissä	1,237,107	1,208,576	28,531
Badenissa	943,472	914,104	29,368
Hessenissä	541,681	512,745	28,936
Bayerissa	3,813,521	3,765,215	48,306

Työvoimain lisääntyvän puutteen ohella ahdistaa maataloutta vielä samaan aikaan tapahtuva *maanhintain* kohoaminen, joka joutuu *maakoron* kohoamisesta, joka se taas on seurauksena maataloustuotteiden hintain kohoamisesta. Kun nämä hinnat ovat pysyvästi korkealla, niin että niistä pysyvästi jää ylijäämää tuotantokustannusten ja keskimäärävoiton lisäksi, ei tämä yli-

jäämä jää maanviljelijälle, vaan muuttuu maakoroksi, joka joutuu maanomistajalle. Maanhinta taas ei ole muuta kuin kapitalisoitua maakorkoa. Jos jonkin maan viljeleminen tuottaa vuodessa esim. 800 markan ylijäämän ja keskimääräinen pääomankorko on 4^oo, niin katsotaan se maa-ala 20,000 markan arvoiseksi.

Voitaisiin nyt arvella, että siellä, missä ei vuokrajärjestelmä ole vallalla, missä maanomistaja ja maanviljelijä on sama henkilö, joutuu kohoava maakorko maanviljelijälle. Mutta tämä pitää paikkansa ainoastaan seuraavaan omistajan vaihdokseen asti. Tilan seuraava perijä tai ostaja saa ottaa sen korkeammasta hinnasta, saa maksaa korkeamman ostohinnan tai korkeamman lunastuksen toisille perillisille; ja ellei hänellä ole tarvittavia varoja, on hänen otettava hypoteekkilaina.

Maakoron kasvaminen merkitsee siis vuokrajärjestelmän vallitessa maanvuokrain kohoamista, oman tilan hoidossa hypoteekkirasitusten kohoamista. Niinsanotun maapääoman korkeampi korkotuotto, joka aluksi on seuraus maanviljelijäin korkeammista tuloista, muuttuu nyt korkeammaksi menoksi, joka hänen on joka tapauksessa suoritettava, olivatpa hinnat kulloinkin mitkä tahansa. Hän laskee sen *tuotantokustannuksiin*, jotka hänen on saatava takaisin korkeammista hinnoista. Se mikä on korkeiden hintain seuraus, tulee tällä tavoin jälleen korkeiden hintain syyksi, *jotka vahingoittavat kuluttajaa, ilman että tuottojalle sen parimmin käy*. Ainoastaan hypoteekkilvelan antajalla on etua siitä.

Maanviljelijä on tässä sitäkin huonommassa asemassa, kun maan hintaa määrätessä lasketaan mukaan, ei ainoastaan todella saavutettu, vaan myös *odotettu* ylijäämä, se minkä tuotteiden hinnat ovat luvanneet antaa tuotantokustannusten ja voiton lisäksi.

Enimmän kärsivät tästä pieneläjät, jotka eivät osta maapalstoja niillä keinoitellakseen, vaan ainoastaan sadakseen tilaisuuden käyttää työvoimaansa hyväkseen. Kapitalistinen maanviljelijä ostaa tilan ainoastaan siinä

tapauksessa että se tuottaa hänelle keskimääräisen kapitalistisen voiton. Pieneläjät, jotka useimmiten ovat entisiä maatyöläisiä ja käyttävät säästöjään päästäkseen itsenäiseksi, ovat jo tyytyväisiä, jos talonpidollaan saavat maasta irti niukan elantonsa, joka vastaa työpalkan korkeutta. Maamonopolistien peli on heidän suhteensa paljon helpompi, kuin suurten kapitalistien suhteen. Sekä maanvuokrat että maiden hinnat ovat pientiloille paljon korkeammat kuin suurilla. Niin tekivät esim. Rotkegelin mukaan maatilain keskimääräiset hinnat Preussissa vuosina 1895 — 1906 (markoissa, yhdeltä hehtaarilla):

alle 2 ha	2 5 ha	5 - 20 ha	20 100 ha	yli 100 ha
2,695	1,929	1,355	1,144	862

Siis juuri pienimmät maapalstain vuokraajat ja ostajat kärsivät enimmään maanhintain korkeudesta.

Miten maiden hinnat ja pääoman korot vaikuttavat tuotteiden hintoihin, osoitettakoon yhdellä esimerkillä. Tunnettu Maggi liike Sveitsissä harjoittaa maataloutta, josta se pitää tarkkaa kirjaa ja jonka tuloksista se on äskettäin julkaissut kertomuksen. Se on laskenut siinä muun muassa yhden maitolitrin tuotantokustannukset 19 senttimiksi (tarkalleen 18.9). Esimerkiksi otetaan lehmä, joka antaa maitoa 2,956 ltr. vuodessa; tuotantokustannukset nousevat 559 frangiin¹⁾. Näissä kustannuksissa taasen mukaanluettuna, paitsi niistä töistä johtuvat menot, jotka lehmän ravitseminen ja hoito vaatii, ynnä karjanvakuutukseen ja eläinlääkärille menevät menot ja karjan arvon poistot, myöskin korko sille maalle, joka on tarpeen lehmän ravinnon tuottamiseen. Hinnan ollessa 1,000 frangia juhartilta tekee tämä korko, siis maakorko, 100 frangia vuodessa, koska lehmää kohti on tarpeen 2 1/2 juhartia niittyä. Lisäksi tulee korko lehmän hankkimiseen tarvitusta 750 frangin pääomasta, joka tekee

¹⁾ Ranskalainen rahayksikkö frangi vastaa Suomen markkaa ja sentimi penniä.

4¹/₂ % mukaan 33:75 fr., kuin myös vuokra (jossa piilee myöskin maakorkoa ja pääoman korkoa) tallista 60 frangia. Vihdoin ostetaan lehmälle olkia 65:70 frangin edestä vuodessa. Siitä voinemme pitää maakorkona viidennen osan, mikä tekee 13:14 fr.

Siis maakorko ja pääomakorko yhteensä tekevät 207 frangia. Tuotantokustannusten kokonaissummasta, jonka mainittu liike laskee 559 frangiksi, on tämän mukaan ainoastaan 359 fr. todellisia tuotantokustannuksia, loppu on menoja maahomistukselle ja rahapääomalle. Litralta tekevät maidon todelliset tuotantokustannukset nykyisissä tuotanto-oloissa, sellaisissa kuin Maggin liikkeessä, 12 sentiimiä, eikä 19.

Jos eläisimme sosialistisessa yhteiskunnassa, missä maa ja muutkin tuotannonvälineet ovat yhteiskunnan omaisuutta, voisivat siis yhteiskunnan liikkeet toimittaa maitoa tuntuvasti halvemmalla kuin nykyään kapitalistiset, ja tällöin pystyisivät ne vielä saattamaan maataloudessa työskentelevät henkilöt entistä parempaan asemaan. Olettakaamme, että kuluttuja saa maitoliträn 15 senttimillä, siis paljoo helpommalla kuin nykyään, niin jäisi maataloustyövoimain palkkain parannuksiin vielä 3 sentiimiä litralta, siis 88:68 fr. lehmältä. Työmenot karjanhoidossa laskee Maggin liike 232 frangiksi lehmää kohti vuodessa. Nämä menot voitaisiin nyt koroittaa 320 frangiin.

* Palkat kohoaisivat ja elintarpeiden hinnat alenisivat, työläiset siis voittaisivat kaksinkerroin — siinäkin tapauksessa että teknilliset tuotantosuhteet pysyisivät ennallaan. Teknilliset parannukset muuttaisivat tuloksen vielä suotuisammaksi.

3. Maatalouden ahdinkotilan tehokas vastustaminen.

Tiedämme nyt mistä ne ilmiöt johtuvat, jotka selitetään maatalouden ahdinkotilaksi. Kun tämä ahdinkotila ennen oli yhteydessä maataloustuotteiden hintain

alenemisen kanssa, niin ei nyt, kalliin ajan vallitessa, voi enää olla puhuttakaan siitä. Kun maataloustullit silloin jo olivat tuottajille riittämätön, kuluttajille ja yhteiskunnan kokonaisuudelle varsin vahingollinen keino tuota ahdinkotilaa vastaan, niin ovat ne nyt menettäneet kaiken merkityksensä sen tilan auttamiseksi, joka nykyään esiintyy maatalouden ahdinkona.

Olemme nähneet, että yhtenä sen syynä ovat korkeat maanhinnat, joita maataloustullit suuresti edistävät ja joita niiden jatkuva laajentaminen ja koroittaminen kiskoo yhä korkeammalle, kaikkien tilakeinottelijain ja palstotajain iloksi ja yhä suuremmaksi rasitukseksi kansan laajoille kerroksille sekä kaikille niille maalaisväestön jäsenille, jotka elävät kättensä työstä eikä lähimmäistensä riistämisestä.

Tätä pulaa ei auteta maataloustulleilla, vaan ainoastaan sillä, että maan yksityisomistuksen sijaan tulee yhteiskunnan omistus, että poistetaan pääomien ja hypoteekkien korko-orjuus. Olemme nähneet, että tästä voivat voittaa todelliset tuottajat yhtä lailla kuin kuluttajatkin, eli paremmin sanoen, että kansa siitä voittaa sekä tuottajan että kuluttajan ominaisuudessaan, siis kaksinkerroin. Sosialidemokratia on nykyään ainoa puolue, joka ajaa tätä päämäärää.

Korkeiden maanhintain ohella olemme tulleet tuntemaan vielä toisenkin mahtavan syyn, joka asettaa maatalouden kehityksen tielle yhä suurempia esteitä: se on lisääntyvä väen puute, siirtyminen maataloudesta teollisuuteen. Se voidaan seisauttaa ainoastaan poistamalla tuon maaseudulta pakenemisen perimmäinen syy, teollisuuden ja maatalouden erottaminen toisistaan, toisin sanoen sijoittamalla teollisuus jälleen maaseudulle, niin että teollisuustyöläiset tulevat olemaan samalla maatyöläisiä ja päinvastoin.

Tätä jo nykyään monasti yritetään, mutta kapitalistisissa muodoissa, ja niissä se ei auta kohottamaan maalaisväestöä, vaan painamaan sitä alas. Kapitalistinen

teollisuus kohtaa maalla joukon haittoja ja vaikeuksia. Kapitalisti senvuoksi sijoittaa teollisuutensa maalle ainoastaan silloin, kun hän on varma, että löytää siellä elämäntahtimuksia vaille olevaa ja avutonta työväestöä, jota kireästi riistämällä hän voi saada riittävästi korvatuksi nuo haitat ja vaikeudet. Teollisuuden sijoittaminen maalle, tapahtukoonpa se kotityön tai tehdastyön muodossa, edistää siis nykyään vain maalaisväestön saattamista vielä pahempaan orjuuteen kuin missä se jo on, sen sitomista uusiin kahleisiin, mutta ei edistä uusien aineiden toimittamista sen keskuuteen teollisuuspiireistä. Vasta sosialistinen yhteiskunta, jossa tuotannonvälineet ovat työväenluokan omaisuutta, kykenee toteuttamaan teollisuuden ja maatalouden yhdistämisen sellaisissa muodoissa, joissa se on tähänastisille teollisuustyöläisille mieleisempää enemmän kuin yksipuolinen teollisuustyö. Ainoastaan sellainen yhteiskunta voi saada maataloudelle yltäkyllin työvoimia, joita se tarvitsee, niin että se sitten pystyy mahdollisimman tehokkaasti tehtävänsä täyttämään, ja siten tehdä ainiaaksi lopun kaikesta maatalouden ahdingosta.

Sosialidemokratia ei kuitenkaan tahdo odotella siihen hetkeen saakka, kunnes se saa vallan käsiinsä, toimeenpannaksen kaikki nämä muutokset maatalouden auttamiseksi. Se hylkää maataloustullit, mutta se on kuitenkin aina valmis todellisiin uudistuksiin jo nykyään kaikkien niiden aseman parantamiseksi, jotka työstään elävät, ei ainoastaan teollisuudessa, vaan myöskin maataloudessa, josta kansa saa jokapäiväisen leipänsä, ja sekä maatalouden tuottavaisuuden kohottamiseksi valtion toimenpiteillä.

Työväki ei menettäisi mitään, jos tähän tarkoitukseen käytettäisi sama summa, joka siltä nykyään jo kiskotaan esim. viljatulleilla.

Viiden markan viljatulli, puhumattakaan muista maataloustulleista, merkitsee jo, kuten vielä tulemme näkemään, Saksan valtakunnan väestölle yli puolen miljaardin

markan (noin 650 miljoonan) vuotuista veroa. Jos tämä summa käytettäisiin vuodesta toiseen maalaisväestön kohoittamiseksi, ei meillä olisi mitään sitä vastaan muistuttamista. Mutta meidän täytyy selittää vastustavamme sitä, että tämä tapahtuu tullin kautta; ensiksikin koska tämä on henkilövero, joka rasittaa yhtäläillä jokaista, olkoonpa rikas tai köyhä, vieläpä köyhempiä enemmänkin kuin rikkaita, koska edelliset syövät enemmän leipää, vähemmän lihaa; toiseksi taas sentakia, että tuolla tavoin koottu summa, kuten olemme nähneet, ajan pitkään ei koidu ahdingossa olevan maatalouden hyväksi, vaan joutuu hypoteekkivelan antajille, tilakeinottelijoille ja sukutilain omistajille, rikkaammille ja hyödyttömimmille kansan osille.

Mutta meillä ei olisi mitään sitä vastaan, että nuo kuusisataa miljoonaa kootaan asteettain ylenevällä tuloverolla ja käytetään maatalousväestön suuren emmistön ja maatalouden eduksi, niin että esim. otetaan valtion kannettaviksi koulukustannukset, rakennetaan uusia kouluja, lisätään opettajia, laajennetaan maataloudellisia opetuslaitoksia, rakennetaan maatyöläisiä varten ihmisarvon mukaisia työväenasuntoja, joissa he saavat elää vapaina kaikelta työnantajain mielivallalta, rakennetaan riittävä verkko pikkuratoja, valtateitä ja muita teitä, otetaan valtion huostaan köyhäin hoito ja terveydenhoito ja korjataan ne paremmalle kannalle, käytetään myös varoja järkipärisen vesitalouden harjoittamiseen, jolla poistetaan tulvain vaarat ja hankitaan kastelulaitoksia sekä vesivoimaa, ja loppujen lopuksi, jos varoja vielä riittää, ostetaan yksityisiä tiloja vararikon partaalla olevilta aatelisherroilta ja laitetaan niistä mallitaloja — eikä ainoastaan teknillisessä, vaan myös sosialisessa suhteessa.

Jos tähän vielä lisätään militarismin poistaminen, joka riistää maataloudelta joka vuosi niin paljon työvoimia, hiilikaivosten pakkoluovuttaminen, jotta koko kansa, siis myöskin maamiehet saisivat käyttää halpaa

lämmitysainetta, — johon kaikkeen olisi vielä lisättävä finanssitullien ja rautatullien poistaminen, — niin edistettäisiin tällä tavattomasti Saksan maatalouden tuotantokustannusten vähenemistä ja sen kilpailukyvyn kohoamista kotimaan markkinoilla, vieläpä maailmanmarkkinoillakin, sekä samalla maatalousväestön syvien rivien henkistä ja aineellista kohoamista.

Tällaista valtioapua maataloudelle me vaadimme maataloustullien vastapainoksi.

4. Työväen rasittaminen elintarvetulleilla.

Jos meidän jo maatalouden tuotantovoimain kohottamista silmällä pitäen täytyy vastustaa viljatulleja, niin vielä jyrkemmin työväenluokan etuja silmällä pitäen.

Maataloustullit merkitsevät työväelle mitä raskainta elintarpeiden hintain koroitusta.

Tätä ei agrarien taholta myönnetä, vaan sanotaan, että tullin saavat maksaa ulkomaat. Mutta tätä väitettä ei voida puolustaa enää viimeisten vuosikymmenien tulosten jälkeen. Saksassa otettiin 1879 käytäntöön 10 markan viljatulli 1,000 kilolta vehnää, ruista ja kauraa. V. 1885 se jo koroitettiin vehnältä ja rukiilta kolminkertaiseksi ja 1887 se kiristettiin 50 markkaan. Se sietämätön tila, jonka tämä tullimäärä synnytti, painosti sen alentamista. Se alennettiinkin 90-luvun alulla 35 markkaan, mutta pian vaativat suurtilalliset jälleen tullin koroitamista ja ajoivat tahtonsa läpi, kun keskuspuolue ja kansallisivapaamieliset pettivät kansan ja kaikki vastustus röyhkeästi estettiin. Valtiopäivillä v. 1912 vastoin sosialidemokratian tarmokasta vastarintaa piiskattiin läpi uusi tullitariffi, joka 1906 astui voimaan. Se määrää vehnälle vähimmäiseksi tulliksi 55 markkaa, rukiille 50 markkaa j. n. e.

Nämä eri tullimäärät ilmenevät viljanhintojen erilaisuudessa koti- ja ulkomailla.

Brentanon kirjoituksessa „Saksan viljatullit“ on perusteellinen ja tarkka vertailu Berliinin ja Amsterdamin viljan hinnoista vuodesta 1878 vuoteen 1895. Kirjoitus on kuitenkin liian laaja tähän kokonaan otettavaksi. Otamme siitä vain muutamia lukuja, toiset osoittavat aivan saman ilmiön. — Luvut ovat:

Rukiinhinnat 1000 kilolta:

	Berlinissä	Amsterdaminissa	Korkeammat Berlinissä	Tulli 1000 kilolta
	Rmk.	Rmk.	Rmk.	Rmk.
1 p. lokak. 1878	115	114	1	tullivapaa
2 ” ” 1882	135	125	10	10
1 ” ” 1885	128	97	31	30
1 ” ” 1889	160	105	55	50
1 ” ” 1894	110	70	40	35

Saksan valtakunnan Tilastollinen Vuosikirja sisältää erinäisten joukkokulutuksessa esiintyvien tuotteiden keskimääräiset vuosihinnat muutamissa kauppapaikoissa vuosina 1901—1910. Tällaiset hintailmoitukset eivät tee vertailua niin tarkaksi kuin päivittäiset hintailmoitukset. Nekin sentään osoittavat tullin aiheuttaman hintain kohoamisen.

Niinpä luettelee Tilastollinen Vuosikirja esim. vehnän keskimääräisen hinnan markkoissa 1000 kiloa kohti seuraavaksi:

	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
Amsterdaminissa	130	137	134	152	171	151	164	176	192	163
Mannheimissä	177	174	176	184	188	196	223	237	252	229
Korkeampi Mannheimissä	47	37	42	32	17	45	59	61	60	66
Berlinissä	164	163	161	174	175	180	206	211	234	212
Korkeampi Berlinissä	34	26	27	22	4	29	42	35	42	49

Näemme että vuodesta 1907 kohoavat Berlinin hinnat saman verran maailmanmarkkinoiden hintoja kor-

keammiksi, kuin tullitkin kohoavat (35 markasta 55 markkaan). Mannheimissä taas hinnat kohoavat vieläkin enemmän kuin tullin aiheuttaman määrän, koska siellä tulevat lisäksi kuljetuskustannukset. Numerot tietysti vaihtelevat koti- ja ulkomaiden satojen mukaan, mutta yleensä kohoaa hinta keskimäärin tullin määrällä.

Saksassa kulutetaan vuosittain ihmisravinnoksi keskimäärin 200 kiloa leipäviljaa henkeä kohti. Jos tulli on 55 tai 50 mk. 1000 kiloa kohti, niin merkitsee se viljan hinnan kohoamista sillä määrällä maailmanmarkkinain hintoja korkeammaksi, siis noin 10 markan koroitusta yhden henkilön vuosikulutukseen, noin 50 markan koroitusta 5 henkiselle perheelle ja 650 miljoonan markan veroa Saksan kansalle! Siihen tulevat vielä lisäksi muut elintarvetullit. Voi ja margariini kohoavat 20 pfennigiä kilolta, sianliha 27 35 pfennigiä, juusto 15, rasva 10, perunat 1 markan (helmik. 15 p. - heinäk. 31 p.) 100 kiloa kohti j. n. e. Jos kulutetaan 30 kiloa lihaa vuodessa henkeä kohti, niin tekee kohoaminen 10 mk. henkeä kohti ja 650 miljoonaa mk. koko kansan osalle.

Lyhyesti, koko se rahataloudellisen rasituksen määrä, joka on maatalouden epämääräisen pelastamisen tähden säilytetty Saksan kansan kannettavaksi, ei paljon puutu kahdesta miljaardista markasta. Köyhimmältäkin työläisperheeltä kiristetään 100—150 mk. vuodessa sentähden, että pieni kuhnurien joukko, rikkaista rikkaimmat, saavat voittonsa kasvamaan.

Mutta, väitetään, työpalkathan kohoavat tullia vastaavalla määrällä. Elleivät ulkomaalaiset suoritakaan näitä tulleja, niin ei niitä suorita myöskään työmiehet, vaan teollisuuskapitaali ja se kyllä kykenee tällaisen rasituksen kestämaan.

On kuitenkin hyvin epäiltävää, kohoavatko työpalkat tullien kohotessa. Ne jotka tätä väittävät, voivat perustella väitettään rautaisella palkkalailla. Mutta sekään ei todista, että palkat mekaanisesti seuraavat elinkustannusten mukana. Tämä laki pikemminkin väitti, että elin-

tarvehintain kohotessa ilmeni työläisten keskuudessa niin suurta kurjuutta, että heidän lukumääränsä kuolevaisuuden ja maastamuuttojen lisääntymisen sekä solmittujen avioliittojen vähenemisen tähden alenee siksi, kunnes työvoiman puutteen johdosta palkat taas kohoavat. Siis rautainen palkkalakikin omaksuu hädän ja kurjuuden työväenluokan keskuudessa lisääntyvän elintarvehintojen noustessa.

Mutta nyt me tiedämme, että rautainen palkkalaki ei pidäkään paikkaansa. Palkkojen vaihtelut tapahtuvat paljon lyhyemmin väliajoin, kuin rautainen palkkalaki otaksui.

Vaihteluja aiheuttaa osaksi kysynnän ja tarjonnan muuttuminen, kuten hyvien aikojen ja pulakausien vaihtelemiset osoittavat, osaksi taas muutokset työn ja pääoman välisissä voimasuhteissa, kuten ammatilliset järjestöt, työväensuoieluslait, työnantajain liitot ja muut sellaiset osoittavat.

Ei missään näissä vaiheissa elintarvetullit paranna työtätekevien luokkien asemaa. Ne eivät myöskään edistä tuotantoa, ne päinvastoin sitä ehkäisevät, kuten tulemme huomaamaan; eivätkä ne myöskään kohota työväestön voimaa. Elintarvetullit ovat paisuneet koko suojelustullijärjestelmän yhteydessä, jota, kuten jo olemme havainneet, juuri yrittäjälijitto suosii asettuen vihamielisesti vastustamaan työväestöä ja vaatii valtiota auttamaan riistäjäluokkia työväestöäkin vastaan. Juuri nämä leivästä korkea kiskovat ryhmät ovat sen politiikan innokkaimpia edustajia, joka politiikka hankki Saksan työväenluokalle sosialistilait, ja joka uhkasi työväkeä kuritushuonelainsäädännöllä. Tämä maanomistajaluokan voimanlisäys merkitsee työväenluokan voiman heikennystä.

Mutta toiselta puolen on Saksan teollisuus vientiteollisuutta; sen on puolustettava asemaansa maailmanmarkkinoilla, sen on otettava huomioon maailmanmarkkinain hintasuhteet. Se tulee sentähden vastustamaan jokaista palkankorotusta, jota työläiset elintarvetullien

koroittamisen johdosta vaativat. Tässäkin johtaa maataloustulli siihen, että kaikki ne teollisuudenharjoittajat, jotka tähän tulliin suostuvat, ovat yhä äänekkäämmin pakotetut vaatimaan, että valtio ehkäisisi työväen järjestäytymisen.

Miltä puolin tarkastanemmekin maataloustulleja, niin aina ne katselevat työväestöä vihaisin kasvoin.

e) Teollisuuden rasittaminen maataloustulleilla.

Mutta maataloustullit eivät uhkaa työväkeä ainoastaan kuluttajina, vaan myöskin tuottajina, sillä, kuten jo huomasimme, ne ehkäisevät tuotannon kehitystä. Ne eivät pitemmän päälle edistä maanviljelystä, kuten jo tiedämme, ne vain lopuksi maanvuokraa ja maanhintaa kohottamalla lisäävät maatalouden tuotantokustannuksia maailmanmarkkinoiden määräämiä hintoja korkeammiksi. Ne siis suoranaisesti ehkäisevät teollisuuden kehitystä, toisaalla kohottamalla monen teollisuusalan raaka-ainehintoja — puu-, humala-, mallas- ja tupakkatullit — ja kaikkialla vähentämällä inhimillisen työvoiman, tuotannonvälineistä tärkeimmän, suorituskykyä kaikilla teollisuuden aloilla.

Jos Saksan työmiesten rahapalkkaa niin paljon koroitettaisiinkin, että se vastaisi sitä määrää, minkä elintarpeiden hinnat ovat maailmanmarkkinain hintoja korkeammat, niin silloin se merkitsisi teollisuuskapitalistien rasittamista jota ei voi pitää minään etuna työläisille. Jos palkat taas eivät nouse, kuten säännöllisesti on asiantaita, siinä määrin kuin elintarpeiden hinnat tullien kautta kohoavat, niin se merkitsee työläisille joko enemmän, työtä, jotta vajeus peittyisi, tahi sivistyksen lisäämiseen tarvittavien varojen säästämistä, joita menoja etukädessä rajoitetaan, tai usein myöskin huonompaa ravintoa, mutta joka tapauksessa heidän työkykynsä vähennystä.

Nyt muistamme, mitä edellä olemme Saksan työväen luokasta sanoneet. Kun Saksan teollisuus 1860- ja 1870-

luvulla vähäisen suojelustullin turvaamana kykeni niin nopeasti kehittymään mahtavan englantilaisen teollisuuden tasalle, niin sai se siitä kiittää etupäässä työläistensä ylivoimaista sivistystä ja elintarpeiden halpuutta.

Maanomistajia suosiva hallitussuunta on nyt parhailaan laskemassa Saksan teollisuuden kukoistukseen juuria kuivumaan. Meidän kansakoululaitoksemme on jo kauan sitten menettänyt etevämyytensä, ja jos tehtäisiin maanomistajiemme mielen mukaan, niin se taantuisi. Heidän mielestäänhän jo nykyinen koulupakko on liian pitkäaikainen ja heidän työläistensä nykyinen sivistys liian korkea. Elintarpeiden halvempuus Saksassa on jo kauan sitten hävinnyt. Joskin elintarpeet Saksassa aina 70-luvulle asti olivatkin halvemmat kuin Ranskassa ja Englannissa, niin ovat nyt jo Lounais-Saksassa elintarpeiden hinnat ei vain korkeammat kuin Englannissa, vaan myöskin ajoittain korkeammat kuin Ranskassa, vaikka Ranska saakin iloita vielä korkeammasta vehnätullista kuin Saksa. Ne ovat paljo korkeammat kuin Ameriikassa, joka on meidän vaarallisin kilpailijamme maailmanmarkkinoilla.

Saksan tilastollinen vuosikirja ilmoittaa vehnän keskihinnaksi 1000 kiloa kohti

	1909	1910
	mk.	mk.
Frankfurt am Mainissa	237	213
Mannheimissä	252	229
Münchenissä	245	222
Parisissa	198	213
Lontoossa	186	157
New-Yorkissa	184	170

Ei edes rukiin tullihelpetus suuriakaan helpota Saksan työläisen elintarpeita. Ruis maksoi v. 1910 Mannheimissä 164 mk., Lontoossa sitä vastoin vehnä maksoi silloin 157 mk., kuten edellä oleva taulukko osoittaa.

Tämä maanomistajain etu, joka täten maataloutta hyödyttämättä, tekee teollisuuden raaka-aineet kalliimmiksi ja joka korooittaa ruumiillisen työn hintaa tahi haittaa sen suorituskykyä, tämä sama maanomistajain etu uhkaa vielä teollisuutta tullisodilla, joiden täytyy siihen lyödä syvimmat haavat!

Tarkastanemmepa siis elintarvetulleja kuluttajain tahi tuottajain kannalta, tuottavien voimien kehittymisen tai työväenluokan edistymisen kannalta, niin aina ne osoittautuvat yhtä hyödyttömiksi, yhtä vahingollisiksi.

f) Maataloustullit ja teollisuustullit.

Mutta elintarvetullit ovat, kuten jo on mainittu, koko uudemman suojelustullijärjestelmän pääkohta. Vienti-teollisuuden valtiosta, kuten Saksa, ei voida poistaa elintarvetulleja ja säilyttää teollisuustulleja, kuten rautatulli. Ei ainoastaan yksityisten luokkien väliset voimasuhteet niiden poistamista salli, vaan olisi niiden poistaminen myöskin raskas rasitus maataloudelle. Jos ajjotaan säilyttää maataloutemme kilpailukyky vapailla maailmanmarkkinoilla, niin on mitä tarmokkaimmin koetettava vastustaa sitä maatalouden rasitusta, josta se enimmänkärsii, nimittäin korkeita tuotantokustannuksia. Jos maatalous pantaisiin alttiiksi vapaalle kilpailulle ja samalla keinotekoisesti koroitettaisiin sen tuotantokustannuksia maanviljelyskalujen ja -koneiden hintaa koroittamalla, niin olisi sillä täysi oikeus valittaa vääryyttä kärsineensä. Se merkitsisi ulkomaiden maatalouden suosimista kotimaisen kustannuksella. Ja se kostaisi pian katkerasti itsensä.

Joka huutaa: Pois viljatullit, älköön myöskään säikähtäkö huutoa: Pois rautatullit. Edellisiä ei voida poistaa ilman jälkimmäisiä.

Taistelun rajoittaminen suojelustullijärjestelmän yksityistä osaa vastaan on käytännöllisesti yhtä riittämätöntä kuin teoreettisesti väärää. Joka paremmin syventyy

asiaan ja huomaa, kuinka nykyaikaisen suojelustullijärjestelmän yksityiset osat välttämättömästi kuuluvat yhteen ja kuinka koko järjestelmä vaikuttaa työväenluokkaan yhtä vahingollisesti, kuin tuotantovoimien kehittämiseenkin, sen täytyy taistella koko järjestelmää vastaan.

8. Kauppasopimukset.

a) Tie vapaakauppaan.

Sosialidemokratien periaatteellinen kauppapoliittinen kanta on siis edelläesitetty. Sosialidemokratia ei kannata vapaakauppaa siinä mielessä, kuin porvarilliset vapaakaupan suositajat ihmisijän ajan takaperin. Vapaakauppa, tahi laajemmassa mielessä vapaa kilpailu, ei ole sosialidemokratian taloudellisten pyrkimysten alku ja loppu, se ei sanalla sanoen ole sosialidemokratian tärkein pyrkimys. Taistelu yhdistymisvapaudesta, valtiollisten ja ammatillisten järjestöjen kehittämisestä ja vahvistamisesta sekä työväensuojeluksesta pysyy aina sosialidemokratialle tärkeimpänä. Vapaakauppa ei myöskään ole sosialidemokratian lopullinen periaatteellinen päätös. Vapaakauppa samoinkuin suojelustullitkin edellyttävät kapitalistista tuotantojärjestelmää, jota vastaan taistelemine ja jonka voittaminen on sosialidemokratian suuri historiallinen tehtävä. Mutta suojelustullista on nyt tullut keino kehittää huippuunsa kapitalistisen järjestelmän pyrkimys koota voittoa yli senkin määrän, minkä se voisi saada vapaan kilpailun, vapaan kaupan vallitessa. Samoin on suojelustullista tullut taloudellisen kehityksen ehkäisemisväline. Mutta kapitalistisen tuotantotavan edullisin muoto köyhälistölle samoinkuin koko yhteiskunnallekin on sen mitä nopein kehittyminen. Suojelustulli siis joka suhteessa rajoittaa kapitalistisen yhteiskunnan köyhälistölle edullisia puolia ja kehittää epäedullisia.

Vapaakauppa kapitalistisen tuotantotavan yhteydessä ei siis ole sosialidemokratialle mikään taivas maan päällä.

Se on vain pienempi paha suojelustulleihin nähden selaisissa teollisuusmaissa kuin Saksa, Ranska, Yhdysvallat ja Englanti. Sosialidemokratia kannattaa vapaakauppaa samoista syistä, joita se, kun oli valittavana äänestää joko taantumuksellisten ehdokkaita tahi porvarillisdemokraattisten ehdokkaita, äänesti jälkimäisiä, silti kuvittelematta liikaa porvarillisesta demokratiasta.

Mutta jos sosialidemokratia onkin selvästi ilmaissut kauppapoliittisen päämääränsä, niin ei sillä vielä ole saatu keinoja pyrkiä tähän päämäärään. Suojelustullijärjestelmä on helppo saada aikaan, vaan sitä ei ole yhtä helppo poistaa, kun se kerran on juurtunut ja kun siihen on sidottu koko taloudellinen toiminta. Ei missään ole ollut innokkaampaa ja edesvastuuttomampaa vapaakauppapuoluetta kuin Englannissa. 1842 alkoi suojelustullien vähenteleminen, 1846 kärsi järjestelmä ratkaisevan tappion, mutta vasta 1860 lakkasivat viimeiset merkittävämät suojelustullit, silloin jäi vielä voimaan joitakin pienempiä, jotka vasta myöhemmin lakkasivat, niin että Englannissa nyt ei enää ole muita tulleja kuin finanssituloja.

Kuinka innokkaasti siis pyrittäneekin suojelustullijärjestelmää poistamaan, niin *ei kuitenkaan heti alussa voida niin menetellä, että yhdellä vedolla pyyhkäistäisiin pois kaikki tullit, vaan enintään niin, että tullirojat vähitellen poistetaan, jonka tapahtuessa hätätilassa kyllä voidaan menetellä niinkin, että muutamat erikoisen rasittavat tullit, erikoisesti elintarvetullit, pysyväisesti tai väliaikaisesti kokonaankin poistetaan.*

b) Itsenäinen tullipolitiikka.

Tähän poistamiseen on avoinna kaksi tietä: *Itsenäisen tullipolitiikka*, se tahtoo sanoa yksipuolinen tullitariffien vahvistaminen lainlaadintatietä ulkomaita huomioonottamatta; ja *kauppasopimukset*.

Aluksi näyttää kuin edellinen tie veisi nopeammin ja helpommin päämäärään. — Kun toivomme vapaa-

kauppaa, niin toivomme sitä Saksan työläisten tähden, Saksan tuottavien voimien kehityksen tähden, emmekä ulkomaiden hyödyksi. Meidän ei siis tarvitse tehdä tulleja vähentämällä tapahtuvaa tullien asteettaista poistamista ulkomaiden hyvästä tahdosta riippuvaksi.

Niin todistelivat myöskin Englannin vapaakaupan kannattajat ja heidän vaikutuksestaan alkoi Englanti omin päin repiä tullirajojaan.

Mutta se tilanne, jossa Englanti silloin oli, ei enää palaa. Englannin teollisuus hallitsi silloin rajoittamattomasti maailmanmarkkinoita. Samaan aikaan olivat vapaakaupalliset harrastukset ja taipumukset Englannin ulkopuolella niin voimakkaat, että tarvitsi vain näyttää hyvää esimerkkiä saadakseen toiset tärkeimmät valtiot tekemään samoin.

Toisin ovat nyt asiat. Nyt on olemassa kokonainen sarja teollisuusvaltioita, jotka ovat toistensa kanssa tasaväkisiä, eikä yhtään sellaista, joka olisi toisia siinä määrin ylivoimaisempi, että sen ei tarvitsisi peljätä kilpailua. Toisaalta ovat teollisuuskapitalistien ja vanhoissa teollisuusmaissa myöskin maanomistajain suojelustulliharrastukset niin voimakkaat, että yksipuolinen vapaakaupan siirtyminen ei saisi seuraajia. Me emme siis kaipaa vapaakauppaa *yksinomaan meillä*, vaan myöskin muualla. Toiselta puolen tulee tullitariffi yksityisissä teollisuusvaltioissa voimakkaasta suojelustulliharrastuksesta huolimatta laskemaan vähemmän itsenäisen tullipolitiikan vallitessa, kuin solmimalla kauppasopimuksia. Sillä itsenäisen tullipolitiikan vallitessa pääsevät vain oman maan kapitalistit määräämään, vain oman maan suojaaminen ulkomaista kilpailua vastaan tulee otetuksi huomioon ja silloin ei ole juuri paljon luottamista voitonhimoisiin kapitalisteihin. *Kauppasopimusta solmitessa sitävastoin ei ole vaikuttamassa ainoastaan tuonnin torjuminen, vaan myöskin viennin helpottaminen, mutta tämä voidaan saavuttaa vain molemminpuolisilla myönnytyksillä.* Kauppasopimustariffi tulisi sentähden nyt alenemaan aina alem-

maksi kuin itsenäinen tariffi. Joskin siis itsenäinen tullipolitiikka on ennen ollut vapaakauppaan pyrkijäin ihanne, koska se vei nopeimmin päämäärään, niin on se nyt päinvastoin korkeiden suojelustullien kannattajain ihanne. Äärimmäisen suojelustullijärjestelmän maat, kuten Ranska ja Yhdysvallat, ovat myöskin itsenäisen tullipolitiikan maita. Siihen pyrkivät Saksan maanomistajatkin. Tottakai he tietävät, että kauppasopimusta solmittaessa on sille ainakin viljatullit uhrattava.

Nyt ovat kauppasopimukset paras keino suojelustullijärjestelmän heikontamiseksi ja rajoittamiseksi. Pitkääaikaiset kauppasopimukset, jotka eivät rajoitu määräyksiin suosituimmasta kansallisuudesta, vaan jotka molempuolin määräävät tärkeimpien tullien suuruuden, ovat myöskin, kuten jo tiedämme, välttämättömiä turvataksaan teollisuudelle tarpeellisen varmuuden ja vapauttaakseen sen tariffimuutosten aiheuttamista häiriöistä ja tullisodista.

Pitkääaikaisuuden ja sopimusmaiden tärkeimpien tullien suuruuden määrittelemisen ohella on ehto *suosituimmasta kansasta* kauppasopimuksia tehtäessä ennen muuta tärkeä, se merkitsee, että jokainen kauppapoliittinen etu, minkä jompikumpi sopimusmaista myöntää kolmannelle maalle, ilman muuta tulee myös toiselle sopimusmaalle myönnettyksi. Kun siis Saksa solmii esim. Venäjän kanssa sellaisen sopimuksen, niin ei Venäjällä ole oikeutta määrätä sanokaamme vaikka Englannin konetuonnille alemmaa tullia kuin Saksankaan. On kouraartuntuva, miten tärkeä tällainen määräys on Saksan koneteollisuudelle ja yleensä vientiteollisuudelle.

Mutta joltakin ulkovallalta voidaan saada suosituimmän kansan oikeus vain silloin, kun tällekin sellainen myönnetään. Se tekee vaikeammaksi sopimusmaan mahdollisen tullisodan meitä vastaan, mutta myöskin meidän tullisodan sitä vastaan. Sentähden eivät kauppasopimukset saakaan väkivaltaisen kauppapolitiikan kannattajain suosiota. Mutta koska meillä ei ole vähin-

täkään aihetta helpottaa tullisotien syttymistä ja tarjota niihin tilaisuuksia; ja koska suosituimman kansan periaatteen hylkääminen ennenkaikkea tekisi elintarpeet kalliimmiksi ja vaikeasti vahingoittaisi vientiteollisuutta, niin on meidän pyrittävä siihen, että kauppasopimukset solmitaan ei ainoastaan pitkäaikaisiksi tärkeimpien tullien suuruuden määrittelemisineen, vaan myöskin niin, että niissä noudatetaan suosituimman kansan periaatetta.

c) Caprivin kauppapolitiikka.

Se kauppapolitiikka, jonka ministeri Caprivi Saksassa pani alulle, vastasi jotakuinkin edellä esitettyjä vaatimuksia; sitä oli sentähden iloisesti tervehdittävä ja siihen palaaminen olisi ensimmäinen askel suojelustullipolitiikan asteettaiseen murtamiseen.

Caprivin kauppapolitiikan syyt olivat osaksi taloudellisia, osaksi valtiollisia. Bismarck oli aina seitsenkymmenluvulta saakka ajanut suojelustullipolitiikkaa ja tulos oli, että yhtäältä Saksan viljatullit kasvoivat yhä korkeammiksi ja toisaalta ulkomaat suljettiin yhä korkeammilla tullimuureilla. Se johti yhä sietämättömämpiin olosuhteisiin, jotka varsinkin v. 1891 ilmenivät erikoisen ankarina. Lyhyen nousuajan jälkeen alkoi silloin kauppapula. Vaikka teollisuuskapitalistit olivatkin vuoden 1874 jälkeisenä aikana pitäneet hintojen laskemisen syynä kotimaan vapaakauppaa, joka salli ulkomaiden tuotteiden täyttää kotimaan markkinat liikatarjonnalla, ja sentähden kirkuivat suojelustulleja, niin selittivät he nyt taas hintojen laskemisen syyksi ulkomaiden suojelutullit, jotka estivät liikatuotannon pääsemästä ulkomaille. Samaan aikaan sattui katovuosia, jotka nopeasti kohoittivat viljanhinnat. Preussissa oli vehnä maksanut vv. 1886—1890 175: 30 mk. tonni, 1891 se maksoi 218: 75 mk. Ruis kohosi 143—204: 50. Korkea viljatulli 5 mk. ei voinut kestää näin korkean hintain nousun aikana. Yksinpä itsepintaisen Ranskankin täytyi silloin alentaa vilja-

tullejaan. Mutta se alensi ne vain toistaiseksi eikä siis saanut vastakorvausta toisilta mailta. Saksa sen sijaan käytti tilaisuutta hankkiakseen viljatullien alentamisella alennusta muutamien naapurien teollisuustulleihin. Mutta tämä kävi päinsä ainoastaan siten, että suostuttiin solmimaan pitkäaikaisia kauppasopimuksia.

Tämä ei olisi ehkä kuitenkaan niin pian tapahtunut, elleivät pula-aika ja leivän hinnan nouseminen olisi niin nopeasti seuranneet Bismarckin järjestelmän kaatumista. Uusi kurssi oli pian joutunut Bismarckin järjestelmän vastakohtaan, joka järjestelmä oli johtanut häviöön (maaliskuussa 1890). Ei siis ihme, että uusi suunta jonkun aikaa piti ohjeenaan tehdä päinvastoin kuin Bismarck oli tehnyt. Bismarck oli ajanut läpi sosialistilain — nyt pääsi päinvastainen suunta valtaan ja hankki itselleen lisää kannatusta sosialistilakien lakkauttamisella. Bismarck oli yksipuolisesti ajanut maanomistajien etuja palvelevaa suojelustullipolitiikkaa. Nyt pyrittiin vastakohtaan, nimittäin kauppasopimusten solmimiseen uhraamalla osan maataloussuojelutulleja. Tällaisia sopimuksia solmittiin lähinnä liittolaisten Itävallan ja Italian sekä myöskin pienten naapurimaiden Sveitsin ja Belgian kanssa (vuoden 1891 lopussa). Myöhäisemmistä sopimuksista on Venäjän kanssa 1894 solmittu tullut tärkeimmäksi.

V. 1903 menee näiden sopimusten aika umpeen. Ei kukaan voi väittää, että ne olisivat mitenkään olleet Saksalle vahingoksi. Niiden vallitessa ei Saksan maatalouden ahdinkotila ole pahentunut, onpa se päinvastoin viimeisinä vuosina parantunutkin — taloudellisen nousuajan vaikutuksesta, josta nousuajasta maatalouskin sai osansa, ja jota nousua kauppasopimukset, joskaan eivät suorastaan aiheuttaneet, niin ainakin suuresti edistivät.

Todistuksena suurteollisuuden kukoistuksesta Caprivin kauppasopimusten vallitessa mainittakoon ulkomaisen spesiaalikaupan vaihtelut. Ne olivat Saksassa seuraavat:

	Tuonti milj. markkoissa	Vienti milj. markkoissa
1889	4,087.0	3,256.4
1890	4,272.9	3,409.5
1891	4,403.4	3,339.7
1892	4,227.0	3,150.1
1893	4,134.0	3,244.6
1894	4,285.5	3,051.5
1895	4,246.1	3,424.1
1896	4,558.0	3,753.8
1897	4,864.6	3,786.2
1898	5,439.7	4,010.6
1899	5,783.6	4,368.4
1900	5,833.3	4,555.3

Aivan toisin kulki kehitys Ranskassa, joka juuri samaan aikaan, jolloin Saksa pyrki vähentämään tulleejaan, asettui yhä jyrkemmin suojelustullien kannalle.

Vastaavat luvut Ranskassa ovat:

	Tuonti milj. markkoissa	Vienti milj. markkoissa
1889	4,317	3,704
1890	4,437	3,753
1891	4,768	3,570
1892	4,188	3,401
1893	3,854	3,236
1894	3,850	3,078
1895	3,720	3,374
1896	3,799	3,401
1897	4,005	3,676
1898	4,527	3,555
1899	4,518	4,153
1900	4,409	4,078

Ranskassa kuten Saksassakin laski vienti alimpaan määräänsä pulan aikana v. 1894. Mutta Saksassa se

heilahti jo v. 1895 ylemmäksi kuin se oli ollut v. 1890, sen sijaan kun se Ranskassa lisääntyi vain hitaasti ja vaivaloisesti, kohoten vasta v. 1899 ylemmäksi kuin v. 1890. Ja kun Saksassa nousu vielä v. 1900 jatkui, niin Ranskassa silloin jo taas ilmeni laskua.

Seuraavat luvut osoittavat, kuinka suuri osansa kauppasopimuksilla on viennin lisääntymiseen. Vienti Saksasta oli (spesiaalikaupassa) sopimusmaihiin eri vuosina (vertailun vuoksi myös prosentteissa kokonaisviennistä):

	1890		1893		1896		1899	
Itävalta-Unkari	351.0	10.3	420.5	13.0	477.3	12.7	466.0	10.7
Venäjä	206.5	6.1	184.6	5.7	364.1	9.7	437.3	10.0
Sveitsi	179.6	5.3	187.4	5.8	244.0	6.5	284.7	6.5
Belgia	150.8	4.4	147.8	4.5	168.0	4.5	207.7	4.7
Italia	94.7	2.8	85.4	2.6	85.6	2.3	116.0	2.7
Yhteensä	982.6	28.9	1,025.7	31.6	1,339.0	35.7	1,514.7	34.6

Näiden sopimusmaiden osuus on siis kohonnut vuodesta 1890 vuoteen 1899 28.9 prosentista 34.6 prosenttiin koko viennistä, niiden osuus on kasvanut paljon nopeammin kuin kokonaisvientä, nimittäin 54 % koko muun viennin kohotessa vain 18 %.

Niin erikoisesti moitittu kauppasopimus Venäjän kanssa on vaikuttanut sängen edullisesti, kuten edelläolevat luvut osoittavat. Se hyödytti pääasiassa metalliteollisuutta. Viennin arvo Venäjälle tämän teollisuuden alalla oli (miljoonissa markkoissa):

	1895	1899
Kulmarautaa	2.9	5.9
Hienoä rautatavaraa	2.2	5.2
Karkeata	9.1	21.7
Koneita	16.6	44.1
Ompelukoneita	1.4	3.8
Rautatievetureja	2.4	6.2

Me näemme, että Saksan suurteollisuus oli jo huomattavasti voittanut siitäkin epäröivästä askeleesta vapaa-kauppaa kohti, jota Caprivin kauppasopimukset edustavat. Kaikki syyt olisivat puhuneet sen puolesta, että olisi pyritty edelleenkin saman suuntaiseen kehitykseen uudistamalla nämä sopimukset niiden umpeenmennessä. Valitettavasti eivät voimasuhteet olleet siihen edulliset. Uusi suunta oli taas muuttunut vanhaksi suunnaksi. Eikä ihmekään, sillä sehän nojautui samoihin luokkiin kuin Bismarckin hallitussuuntakin. Caprivin jälkeinen valtiokansleri kohteli maanomistajia aivan toisin kuin „manttaaliton“ kansleri (der Kanzler ohne Ar und Halm). Toisekseen ei maanomistajain hyökkäysvoimaa uuden tariffin vahvistamisen aikana ollut heikentämässä suhteettoman korkeat elintarpeiden hinnat, jotka olisivat voineet kouraantuntuvasti osoittaa väestölle elintarvetulien turmiollisuuden. Hinnat olivat hyvien aikojen valitessa nousseet, mutta sen jälkeen taas laskeneet.

Conradin tietojen mukaan olivat keskihinnat Saksassa 1,000 kiloa kohti:

	1889—93	1894	1897	1898	1899
Vehnän (15 hinnoittelusta)	190: 93	163: 03	175: 61	198: 30	160: 83
Rukiin (14 hinnoittelusta)	168: 29	127: 53	129: 53	148: 38	144: 13

Porvaristo oli hajaantunut ja erimielinen. Heidän vahvin joukkonsa, rengastuneet kapitalistit, suosivat vilkkaasti tullipolitiikkaa ja köyhälistö oli vielä liian heikko yksin voittaakseen hallitsevat luokat.

Seurauksena oli tullimuurien uudelleen koroittaminen v. 1902.

Senjälkeen olemme tulleet uuteen kohoavien hintojen aikakauteen. Hinnat kohoavat jöskus niin korkeiksi, että mitä peloittavin hätä painaa kansan suuria joukkoja. Tullimuurin murtaminen muodostuu nyt mitä pakotta-

vimmaksi välttämättömydeksi koko Saksan kansalle — tietenkin lukuunottamatta sen riistäjiä, maan, vuorikavosten ja suurten tehtaiden yksinomistajia. Heille osoitetaan tullimuuri yhä enemmän varustukseksi, jonka turvissa he pakottavat kansan pysymään hädänalaisessa asemassaan. Mitä suuremmaksi hätä ja katkeruus kansan keskuudessa kehittyi, sitä suuremmaksi myöskin kehittyi sen riistäjien väkivaltainen uhkamielisyys. Tullimuurin murtamisesta tai edes sen alentamisesta eivät he halua kuulla puhuttavankaan. Siten antavat he suojelutulleja vastaan käytävälle taistelulle yhä enemmän sellaisen luonteen, että se muodostuu kansanjoukkojen taisteluksi elinehtojensa puolesta yhtyneitä suurkapitalistisia ja maata omistavia riistäjiä vastaan.

d) Kaksoistariffi. Tullisota. Rajan sulkeminen. Tuontiluvat.

Jos me pyrimme siihen, että Saksan kauppapolitiikka sidotaan pitkäaikaisiin kauppasopimuksiin ja että elintarvetullien poistaminen muodostuu näitä solmitessa tärkeimmäksi vastikkeeksi, niin on meidän vielä pyrittävä myöskin siihen, ettei Saksan kauppapolitiikka olisi väkivaltaista ja ettei se koettaisi saavuttaa väkivalloin vastustajalta sitä, mikä voidaan saavuttaa ystävällisellä sopimuksella.

Porvarillinen vapaakauppa on periaatteeltaan rauhallinen. Tosin se nojautuu kapitalistiseen voittoon kuten suojelustullikin, ja siis käyttää hyväkseen niitä yhteiskunnallisia ja kansallisia vastakohtia, joita kapitalistinen järjestelmä synnyttää. Mutta vapaakaupan kannattajat pitävät taloudellisten olosuhteiden vaikutusvoimaa tarpeeksi vahvana auttaakseen kapitalistisia etuja selviytymään ilman ulkonaista pakkovaltaakin. Suojelustullijärjestelmä sitävastoin selittää ennenkaikkea valtiovallan sekaantumisen välttämättömäksi kapitaalivoiton säilyttämisessä, se vaatii perustettavaksi uusia järjestöjä, joiden tulisi valtiovallan ohella väkivaltaisesti sekaantua tuotan-

non ja vaihdon kulkuun — yrittäjäliitot. Se pyrkii väkivaltaisella sekaantumisella edistämään taloudellisten olosuhteiden voiman kehittymistä sitä vahvemmaksi, mitä suurempi valtiovalta on, mitä voimakkaampia yrittäjäliitot ovat ja mitä suurempi näiden liittojen vaikutus valtiovaltaan on. Mutta ulospäin ovat valtiovalta ja yrittäjäliitot sitä voimakkaampia — ja siis myös taipuvaisempia väkivaltaan — mitä suurempi ja rikkaampi on valtio ja sen kautta myöskin kotoiset markkinat, joiden nylkemiin liitot suojelustullien turvissa saavat etuoikeuden.

Yhdysvaltojen ohella on Saksa suuressa vaarassa joutua vallassa olevien luokkiensa tähden väkivaltaisen kauppapolitiikan tielle. Ja tämä vaara suurenee sen kautta, että hallitus asetetaan tämän politiikan välikappaleeksi.

Väkivaltaisen kauppapolitiikan valittu keino on *kaksoistariffi*. Olemme jo edellä osoittaneet, että itsenäinen tullipolitiikka, jonka vallitessa toinen asianomainen yksin ja mielin määrin sanelee tullien määrät, erikoisesti edistää suojelustullien kohoamista, kun sen sijaan kauppasopimukset, jotka syntyvät molemmin puolin myönnetyksin, vaikuttavat päinvastaiseen suuntaan. Kauppasopimukset ovat teollisuudelle niin tärkeitä ja hyödyllisiä, että suojelustullien kannattajatkin ovat pakotettuja niitä tavoittelemaan ja yhtä mieluisia kuin heistä suojelustulli onkin omassa maassa, yhtä mieluisia on vapaakauppa heistä ulkomailla. Kaksoistariffin tarkoitus on saavuttaa sekä itsenäisen tullitariffin että kauppasopimusten edut, nimittäin oman maan suojelustullien kohoaminen ja ulkomaisten suojelustullien aleneminen. Vahvistetaan kaksi itsenäistä tariffia, alin tariffi ja ylin tariffi.

Alimmassa tariffissa säädetään ne tullimäärät, jotka asianomaiset joka tapauksessa säilyttävät suojakseen. Kun tavallista kauppasopimusta tehtäessä sopimuskumppanit eivät ole mihinkään sidotut, niin on tässä tapauksessa jo etukäteen määrätty raja, jonka alapuolelle sopimuskumppanit eivät voi tehdä myönnetyksiä ja kun tämä

raja on yksipuolisesti, toista sopimuskumppania kuulematta määrätty, niin on se tavallisesti niin korkea, että neuvottelut ovat etukäteen tuomittu tarkoituksettomiksi. Silloin auttaa vain ylin tariffi pehmittämään vastustajan. Joka ei tahdo tehdä sopimusta alimman tariffin pohjalla, sitä vastaan käytetään ylintä tariffia, joka on tavattoman korkea. Tämä on sangen viekas ajatus, mutta se on käytännössä usein aiheuttanut mitä turmiollisimpia seurauksia sille valtiolle, joka on sitä käyttänyt. Se ei merkitse sen enempää, kuin että valtio julkeaa sanella toiselle rauhanehdot jo ennenkuin on ollut edes yhtään taistelua. Tulos ei tietenkään ole rauha, vaan tullisota, eräs sodan laji, joka on molemmille sotiville turmiollinen, koska siitä hyötyy vain partaansa naurava sivustakattelijä. Ranska on kaksoistariffien ja siitä aiheutuvien tullisotien luvattu maa. (Sveitsin, Italian ja Espanjan kanssa.) Missään näistä sodista se ei ole laakereja näyttänyt. Italian kanssa kesti tullisota kymmenen vuotta v:sta 1889 v:teen 1898 ja tuotti molemmille puolille mitä raskaimpia vaurioita. Italian vienti Ranskaan, joka vv. 1881—1885 oli vielä keskimäärin 371 miljoonaa frangia vuodessa, aleni vv. 1891—1895 129 miljoonaan frangiin ja Ranskan vienti Italiaan 187 miljoonasta 124 miljoonaan. Viimein täytyi Ranskan kuitenkin tehdä muutamia myönnytyksiä. Sveitsin kanssa kesti tullisota lyhyemmän ajan, nim. 1888—1895. Ranskan vienti Sveitsiin oli v. 1891 250 milj. frangia, 1892 173, 1893 105 ja 1894 enää vain 97¹/₂ miljoonaa. Lopuksi täytyi Ranskan tehdä tullisopimus Sveitsin kanssa, jossa sopimuksessa se alitti omaa alintatariffiaan. Mutta ne haavat, jotka sen vienti Sveitsiin oli sodan aikana saanut, jäivät pitkiksi ajoiksi pysymään. Ei ole sen parempaa saanut Saksakaan kokea. Saksan tullisodan aikana Kanadan kanssa, joka sota helmikuussa v. 1910 monta vuotta kestettyään viimein loppui, aleni Saksan vienti Kanadaan, vaikka Kanadan kokonaistuonti samaan aikaan huomattavasti kohosi.

Se oli miljoonissa markkoissa:

	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
Kokonaistuonti	852	982	1,056	1,057	1,190	1,049	1,478	1,211	1,553
Tuonti Saksasta	39	36	23	22	25	30	20	25	37

Tullisodan ohella on vielä muita keinoja juonitella ulkomaiden kanssa. Useita näistä käytettiin Saksassa suurella taituruudella. Ne saivat viimein vieläkin suuremman merkityksen kuin itse tullit. Niin kävi esim. niiden toimenpiteiden, joiden tarkoituksena ilmoitettiin olevan kuluttajain suojeleminen epäterveellisiltä ravinto-aineilta ja kotimaisen karjakannan ulkomaisilta kulkutaudeilta. Ne ovat itse asiassa hyvin oikeutettuja toimenpiteitä. Yhtäältä yritetään kapitalismin kehittyessä kuluttajain terveyden kustannuksella lyödä voittoja vahingollisten tai väärennettyjen ravintoaineiden kaupalla. Toisaalta kasvaa karjan kulkutautien vaara nykyaikaisessa maataloudessa yhä enemmän, osaksi sentähden, että karjaa yhä enemmän pidetään navetoissa, sensijaan että sitä ennen on pidetty enemmän laitumella raittiissa ilmassa, osaksi taas sentähden, että karjan kehittämässä ja kasvattamisessa etupäässä pidetään päämääränä suurinta voittoa, siis mahdollisimman aikaista kypsyttä ja suurinta mahdollista maito- tai lihamäärää eikä karjan vastustuskykyä. Siten kadottaa karja yhä enemmän luonnollisen voimakkuutensa, se tulee yhä herkemäksi ja tarjoaa yhä parempaa maaperää kulkutaudeille. Sitä välttämättömämpää onkin vastustaa niitä hävittämällä armotta sairastuneet eläimet ja eristämällä kulkutaudin saastuttamat seudut. Jokaiselle hallitukselle on annettava siihen oikeus, samoinkuin kulutuksenkin suojelemiseen kelvottomilta ravintoaineilta. Mutta maanomistajahallituksen käsissä muuttuu hyvä työkin vitsaukseksi. Saksassa käytetään tätä tarkoitusta tavoittelevia lakeja siten, ettei estetä maahan tuomasta ainoastaan sairasta karjaa ja lihaa määrättyiltä kulkutautien saastuttamilta seuduilta, vaan kaikellainen liha kokonaisista valtioista.

Nykyään on esim. elävän karjan maahan tuonti sallittu ainoastaan Itävallasta, Tanskasta ja Sveitsistä. Tuoreen lihan tuonti on sellaisten ehtojen alainen, että ne tekevät lihan tuonnin Saksaan useimmista valtioista mahdottomaksi. V:n 1910 kauppatilasto osoittaa, että tuotetta lihaa Saksaan ovat tuottaneet vain Tanska, Hollanti, Itävalta ja Venäjä, kaksi viime mainittuakin vain mitättömässä määrässä. Merentakaisen lihan tuonti, joka juuri tulisi kaikkein halvimmaksi, on mahdotonta.

Nämä rajan sulkemiset ovat enemmän kuin tullit vaikuttaneet lihan hintain korkeuteen Saksassa.

Erikoisesti koskee tämä naudan ja lampaan lihan hintoja. V:sta 1897 vuoteen 1907 on Saksan väkiluku kohonnut 53,600,000 hengestä 62,000,000 henkeen, eli lähes 16 prosenttia (15.68 %). Nautojen luku sensijaan on kohonnut vain 18,500,000:sta 20,000,000:aan, eli hiukan yli 10 prosenttia (10.37 %). Lampaiden luku on huomattavasti alentunut, nimittäin 10,900,000:sta 7,700,000:een, eli noin 30 prosenttia. Siitä huolimatta ei nautakarjan maahan tuonti ole juuri ollenkaan nousut, se oli 1897 197,000 päätä, 1907 199,000 ja 1910 203,000. Lampaiden tuonti on jäänyt miltei olemattomiin. Ja myöskin lihan tuonti on huomattavasti *vähentynyt*, vaikka sitä siihen astikin koetettiin kaikilla rettelöimisillä estää, niin ettei se koskaan voinut saavuttaa suurinta määräänsä. Se oli 1898 836,000 kaksoisentneriä, jota vastoin 1909 vain 328,000 ja 1910 enää vain 201,000 kaksoissentneriä!

Maanomistajat selittävät tähän, että kallistuminen on kansainvälinen ilmiö, joten rajojen avaaminen ei mitään hyödytä. Mutta tämä selitys ei todellakaan mitään hyödytä. Tosin on kallistuminen nykyään yleinen ja jatkuva ilmiö, mutta se ei vallitse kaikkialla samassa määrässä, ja mitä enemmän se vallitsee, sitä enemmän täytyy koettaa kaikki mitä voidaan sen lieventämiseksi, ja koettaa välttää kaikkea mikä sitä voisi lisätä. Mutta maanomis-

tajat ajattelevat, että elintarpeiden kalleus on se, jossa Saksan täytyy olla kaikkien maiden edellä.

Englanti todistaa, että kallistumisesta huolimatta ulkomailta voidaan tuoda runsaasti karjaa ja lihaa. Englantiin tuotiin 1908 382,820 elävää nautaa ja 79,000 lamasta sekä lisäksi 19,654,000 sentneriä tuoretta ja suolattua lihaa.

Saksaan tuodaan 400,000 sentneriä lihaa ja Englantiin 20 miljoonaa sentneriä! Ei ihme, että englantilainen työmies saa paljon halvemmalla lihaa kuin saksalainen. Eivätkä maanomistajatkaan rohkene väittää, että Englannin karjakanta kärsisi enemmän kulkutaudeista tai Englannin työmies epäterveellisestä lihasta kuin Saksankaan.

Maataloudelliset vientipalkkiot eli *tuontiluvut* vaikuttavat vieläkin vahingollisemmin kuin nykyinen rajan sulkeminen karjalta ja lihalla terveystodellisten määrysten varjolla. Tuontiluvat ovat eräs vientihyvitysten laji. Sellaisten ei sinänsä tarvitse olla epäoikeudenmukaisia. Niitä taataan esim. vientiä harjoittaville tehtaille hyvittämään niitä rasituksia, joita raaka-ainetulli tai kotimainen vero aiheuttavat. Tuotanto maailmanmarkkinoita varten saa täten nauttia vapaakaupan etuja tullista huolimatta. Mutta ei ole aina helppo määrätä tehdastuotteeseen sisältyvän raaka-aineen laatua ja määrää. Jos lasketaan tuotteen sisältävän raaka-ainetta enemmän kuin se todella sisältää, ja sehän voi teollisuusmenettelytapojen edistyessä ennemmin tai myöhemmin helposti tapahtua, niin muodostuu vientihyvyitys *vientipalkkioksi*, joka rasittaa kotimaista veronmaksajaa ja kiihottaa ulkomaista kostamaan enemmän kuin mikään muu menettelytapa, koska se on valtion puolelta suoranaista lokakilpailun avustamista. Tässä valtio suoraan pyrkii siihen, mitä renkaat epäsuorasti tavoittelevat.

Mihin mielettämiin olosuhteisiin sen kaltaisten vientihyvitysten kautta voidaan joutua, osoittivat *sokeripalkkiot*, jotka vasta 1902 Brüsselin sokerisopimuksen kautta lak-

kasivat ja jotka olivat maksaneet Saksalle 2 miljaardia markkaa — lahjana rikkaille sokeritehtailijoille.

Tuontiluvat ovat erikoisen huono vientihyvityksen muoto, varsinkin senjälkeen kun samanlaisuustodistukset lakkautettiin. Kun joku toi viljaa Saksaan, maksettiin hänelle tulli takaisin heti, kun hän oli vienyt maasta samanlaatuista viljaa tai siitä jauhettuja jauhoja. Tämä oli voimassa aina vuoteen 1894. Tänä vuonna saivat maanomistajat aikaan samanlaisuustodistusten lakkauttamisen. Senjälkeen sai jokainen, joka vei ulos vähintään 500 kiloa viljaa, todistuksen joka oikeutti hänet tullivapaasti tuomaan maahan vastaavan viljamäärän. Vuodesta 1906 otettiin todistus tullin maksuksi muustakin maahan tuodusta viljalajista kuin siitä mitä oli maasta viety. Rukiin todistuksilla voi maksaa myöskin vehnän ja kauran tuontitullin. Niin, vieläpä useiden muidenkin tavarain kuin viljan, kuten esim. kahvin ja petroleumin tullin maksuun voidaan todistuksia käyttää. Tämä todistus voidaan myydäkin, jota usein tehtiinkin ja ne kävivät puhtaasta rahasta. Niitä ostettiin miltei samasta arvosta, minkä tulli teki. Tästä määräyksestä hyötyivät Elben itäpuolen junkkarit, jotka tuottivat suuret määrät viljaa yli oman tarpeen. Ennen samanlaisuustodistusten lakkauttamista oli heille ollut useimmiten hyödytöntä myydä viljaa ulkomaille. Heidän täytyi päästä siitä kotimaassa. Mutta kun kuljetuskustannukset Länsi-Saksaan, jossa korkeat viljanhinnat vallitsivat, olivat kalliit, niin ei Idän ylijäämä virrannut Länteen siinä määrin kuin junkkarit olisivat halunneet, eivätkä viljan hinnat näin ollen Itä-Saksassa aina kohonneet täyteen tullin aiheuttamaan määrään. Nyt sitä vastoin toimivat tuontiluvat Elben itäpuolella vientipalkkioina. Vienti Itä-Saksasta nimittäin kasvaa helppoa vesitietä Tanskaan, Hollantiin, Norjaan ja Venäjälle, samalla kuin leivällä kiskominen ja rehunpuute maassa kasvavat. Mitä korkeampi tulli, sitä korkeampi vientipalkkio, joka maksetaan tuontiluvalla. Täten kasvoi juuri viime vuosina

— kauheimman puutteen vuosina — rukiin maasta vienti.

Rukiin tuonti ja vienti oli tonneissa:

	Tuonti	Vienti	Viennin enemmyys	Tuonnin enemmyys
1901	887,000	105,000	782,000	—
1902	991,000	143,000	848,000	—
1903	834,000	222,000	612,000	—
1904	465,000	360,000	105,000	—
1905	590,000	332,000	258,000	—
1906	665,000	260,000	406,000	—
1907	619,000	248,000	371,000	—
1908	355,000	596,000	—	241,000
1909	280,000	655,000	—	375,000
1910	403,000	825,000	—	422,000

Tämän lisäksi *jauhojen* tuonti ja vienti:

	Tuonti	Vienti	Viennin enemmyys
1901	45,083	91,530	46,447
1902	36,580	89,484	52,904
1903	37,555	123,192	96,637
1904	28,011	158,126	130,115
1905	24,880	207,577	182,737
1906	27,346	138,665	111,317
1907	29,428	162,947	133,219
1908	24,267	229,452	205,185
1909	18,280	277,406	259,128
1910	20,092	362,113	342,020

Vuoden 1906 jälkeen on siis jauhojen viennin enemmyys kasvanut 111,317 tonnista 342,020:een ja rukiin tuonnin enemmyys on muuttunut nopeasti kasvavaksi viennin enemmyydeksi.

Näemme, kuinka uuden 5 markan tullin vaikutuksesta vienti — kiitos tuontiluvulle — lisääntyy. Tuonti-

luvat kohottavat viljan hintoja kotimaassa, lisäävät väestön rasituksia ja vähentävät samalla valtion tullituloja. Ne rasittavat samalla valtiota sekä kansaa junkkarien hyödyksi. Valtion suoritukset junkkareille kasvavat samassa mitassa kuin viljan vienti ja kansan hätä lisääntyvät. V. 1894 nousi valtion lahja junkkareille tuontilupien muodossa vain noin 6,800,000 markkaan ja v. 1902 vielä vain 15¹/₂ miljoonaan. Senjälkeen on tämä „lemmenlahja“ kasvanut hirveästi. Tuontilupien raha-arvo oli:

1907	55,400,000 mk.
1908	102,200,000 „
1909	100,300,000 „
1910	123,500,000 „

Saksan valtakunta siis maksaa jo nykyään junkkareille paljon *yli satamiljoonaa* vuodessa palkkioksi kansan nälkiinnyttämisestä. Ei voi keksiä mitään enemmän mieltä kiihoittavaa kuin tällainen kauppapolitiikka.

e) Suojelustulli ja poliittinen turmelus.

Pitkäaikaisten kauppasopimusten avoin ja rehellinen politiikka, jossa koetetaan saavuttaa ja säilyttää suositumman kansan asemaa, politiikka, jolla koetetaan saada vastapuolelta mahdollisimman paljon myönnytyksiä siten, että vastustajallekin niitä itaroimatta myönnetään, politiikka, jota alimmat tariffit eivät ole rajoittamassa ja jossa koetetaan välttää avoimiin tullisotiin ärsyttämistä, samoinkuin hiljaista etuoikeuksien antamista muutamille tuottajaryhmille kaikenlaisin pikkukeinoin — siinä se kauppapolitiikka, jota meillä nyt kaivataan.

Tämän kirjasen puitteissa ei käy päinsä käsitellä sitä, miten näitä periaatteita meidän oloissamme olisi sovelutettava niihin eri maihin, joiden kanssa olemme kauppasuhteissa. Se vaatii myöskin sarjan erikoistietoja, joita tekijältä puuttuu. Ja loppujen lopuksi olisi sellainen

erittelemisen tarkoituksetontakin, koska kauppasopimusten yksityiskohtiin ei hallituksen ulkopuolella olevilla politikoilla ole mitään vaikutusvaltaa. Kauppasopimukset on kokonaisuudessaan joko omaksuttava tai hyljättävä ja asianosaiset pitävät aina niiden kautta saavutettuja etuja liian kalliisti ostettuina. Tullisodissa häviävät molemmat vastapuolet, kun sen sijaan kauppasopimuksessa, jos se vaan on jonkun verrankin ymmärtäväisesti ja kunnollisesti tehty, molemmat puolet voittavat. Siitä huolimatta katsoo kumpikin puoli sitä vastapuolelle liian edulliseksi, sillä kumpikin huomaa vain vastapuolensa voiton. Sopimustietä vahvistetussa, samoin kuin kaikissa tullitariffeissa, voi kyllä yksi tai toinen teollisuus kärsiä vahinkoa, yksi tai toinen taas saada liian suuria etuja. Sitä ei koskaan voida kokonaan poistaa ja se muodostaakin yhden suojelustullijärjestelmän välttämättömän pahan. Koko taloudellinen elämä liikkuu mitä läheisimmässä yhteisvaikutuksessa ja jokainen tullitariffin asenne ei vaikuta ainoastaan suorastaan sen alaiseen teollisuuteen, vaan myös useaan muuhun teollisuuteen, toista suojaten ja toista taas rasittaen. Kaikkien siitä aiheutuvien vastavaikutusten torjuminen on mahdotonta. Mutta jo etukäteen voidaan sanoa, että teollisesti kehittyneessä valtiossa juuri heikoimmat teollisuudenhaarat, jotka ilmeisesti enimmäkseen olisivat tullin tarpeessa, kuitenkin parhaiten menestyvät vapaakaupan vallitessa. Sillä tullisuojaus on poliittinen toimenpide, valtiiovallan aikaansaama voiton lisäys. Sentähden pääsevät sen eduista osallisiksi etupäässä ne elinkeinonhaarat, jotka ovat lähimpänä lainsäädännöllisiä elimiä, joilla on suurin vaikutusvalta hallitukseen, mutta sellaisia ovatkin juuri voimakkaimmat teollisuudenhaarat.

Mutta tullisuojaus muodostaa tämän lisäksi etuoikeuden, jota hallitus voi käyttää suoritettujen palvelusten palkkana. Hallituksen suosion saavuttaminen onkin sentähden tullitariffin muutoksia tavoittelevien yrittäjäjärjestöjen ja -kikkien tärkeimpiä tehtäviä. Siten muodostuu

kin taistelu tulleista mitä vastenmielisimmäksi poliittiseksi shakkipeliksi. Suojelustullijärjestelmä kehittää siis taloudellisten turmiollisuuksiensa ohella myöskin poliittisia. Se muodostuu poliittisen turmeluksen pesäpaikaksi. Niin hyvin hallituksille jätettyinä verotusvälineinä kuin myöskin sinä vaikutusvaltana, jonka se jättää niille ja eduskunnille kapitalistiluokkien välisessä voitonjaossa. Voimakkaimmin ilmenee sen turmeleva vaikutus itsenäisen tullipolitiikan maissa.

Vieläpä niinkin kunnianarvoinen kokous kuin Saksan valtiopäivät, muodostui epäilyttävien näytösten näyttämöksi, kun vuoden 1879 tariffia valmisteltiin. Läpeensä hillitty Lotz sanoo siitä kirjassaan Saksan kauppapolitiikasta: „Edustaja Flügge teki tunnetuksi ne keskustelut, jotka johtivat enemmistön ja tullisuojeluksen vahvistamiseen, seuraavilla hyvin tunnetuksi tulleilla sanoilla: „Kun tämän talon herrat kulissien takana keskustelivat ennen rautatullien käsittelyä, niin vaikutti se minuun kuin olisin katsellut rehellisiä vaihtajia. Eräs pyytää: myöntäkää te 50 rukiille, niin minä myönnän täyden rautatullin, tai hyljätkää te Wedellin ehdotus, niin annan minä teille rukiit j. n. e.“ Hyvät herrat, kesken kaiken aloin epäillä ja väkisinkin aloin miettiä, oltiinko Leipzi-
gin kaduilla vai muuten^ohyvinkin kunnianarvoisessa kokouksessa Linnakadulla“.

Esityksensä silloisista keskusteluista lopettaa Lotz sanoin: „Silminnäkiäjät vakuuttavat, että runoilijain ja ajattelijain maassa silloin meneteltiin hyvin ameriikkalaisesti. Vahvistaakseen koko tullitariffia puolustavaa enemmistöä jaeltiin suojelustulleja hyvin anteliaasti, kunhan vaan voimakkaimpien eturyhmien toiveet rajattomasti täytettiin. Täydellä syyllä on vastakkaiselta taholta sanottu, että saksalaisesta Hamletista tuli silloin Richard III. Mutta sellaisia tullipoliittisia tilapäislahjoja jaellaan *kaikkien maiden* lakia säättävien laitosten tämäntapaisissa neuvotteluissa.“

IX. Maailmankauppa ja sosialismi.

1. Taistelu suojelustullijärjestelmää vastaan.

Tulevilla valtiopäivillä vahvistetaan Saksan tulevan kauppapolitiikan suuntaviivat päätyvien kauppasopimusten määräaikojen umpeen kuluttua. Jos tämä olisi yksin hallituksen asia, niin voitaisi maanomistajien ja väkivaltapolitikoitsijain yhtymä pelin. Hallitus on sille jo antautunut ja keskusta samoinkuin kansallisvapaamieliset ovat siihen jo sitoutuneet.

Mutta Saksan valtakunnassa on vielä yksi tekijä, jonka ääni ei bukkaan kaiju, jos sen vaan tarpeellisella painolla annetaan kuulua: *Kansan joukot*. Näiden liikkeen kannalle nostattaminen suojelustullipuolueita ja niiden etupolitiikkaa vastaan, siinä ainoa kaikkien niiden menestymisen mahdollisuus, jotka vastustavat leivästä riistäjiä sekä seikkailevaa ja väkivaltaista kauppapolitiikkaa.

Mutta ne, jotka periaatteessa ovat samaa mieltä kuin maanomistajat, mutta jotka tinkivät ainoastaan yhden tai toisen tavaralajin suojelustulleista enemmän tai vähemmän, eivät voi tehdä loppua maanomistajien selvästä, päättäväisestä ja häikäilemättömästä agitationista. Maanomistajien agitationin vastapainoksi on asetettava taistelu koko järjestelmää vastaan, johon tämä agitationi on erottamattomasti yhdistetty ja jonka järjestelmän kaurein kukka tämä agitationi vain on. Järjestelmältä on riisuttava kansallisen työn suojelemisen naamari, se täytyy polttomerkillä leimata siksi, miksi se on Saksan-laiselle teollisuusvaltiolle muodostunut, kansallisen työn yksityisten ryhmien riistovälineeksi, keinoksi lisätä juuri mahtavimpien ja voimakkaimpien riistäjien valtaa ei ainoastaan ulkomaita, vaan myös omia työläisiään ja koko kansaa vastaan, keinoksi rajoittaa kansan yhteisten tuotantovoimien kehitystä muutamien elinkeinonhaarojen tulevan edistämisen tähden, jatkuvan poliittisen turmeluksen kylvämiskeinoksi, joka turmelus seuraa kaikkea etuoikeuksia

suosivaa talouspolitiikkaa, hallituksen vallan vahvistamisen ja kansanedustuksen heikontamisen keinoksi, koska tullit tuottavat hallitukselle useita satoja miljoonia parlamentin suostumuksesta riippumattomia varoja, militarismien lisäämisen keinoksi ja lopuksi keinoksi vyöryttää valtion kustannukset varakkaiden niskoilta varattomien luokkien kannettavaksi, välikappaleeksi, joka asettuu jyrkästi vastakkain etupäässä kansanvaltaista työtätekevää luokkaa vastaan ja joka sentähden luonnollisesti on mitä läheisimmässä yhteydessä tätä luokkaa vastaan käytettävien voimakeinojen kanssa.

Ja vielä täytyy osoittaa, että hallituksen ja väkivalta-politikoitsijain liitto junkkarien kanssa ei johdu edellisten väärinkäsityksestä tai tietämättömyydestä, vaan siitä, että he viljatullien synnyttämästä järjestelmästä hankkivat itselleen valtaa ja etuja, että viljatulleista vasta siten tehdään loppu, kun koko se järjestelmä lopetetaan, jonka ärsyttävin ilmiö nämä tullit ovat, että leivänriistäjien hillitsemisen mahdollisuudet ovat sitä suuremmat, mitä heikompi on ei vain junkkarien, vaan myöskin hallituksen ja yrittäjäjärjestöjen valta.

Siten muodostuu taistelu suojelusjärjestelmää vastaan köyhälistön taisteluksi samoja vastustajia vastaan, jotka se joka askeleella kohtaa. Mitä voimakkaammin se tätä taistelua käy, mitä suurempi sen menestys tässä taistelussa on, sitä enemmän se parantaa asemaansa ei ainoastaan kuluttajana, vaan myöskin tuottajana. Tässäkin pitää paikkansa:

Leipä on vapautta, vapaus leipää!

Jos taistelevan köyhälistön onnistuisi hyökkäyksillään saada valtiopäivät pakotetuksi edes ottamaan käytäntöön Capriviin kauppapolitiikka ja kumoamaan kaikki jälkeen vuoden 1892 voimaan astuneet tullikoroitukset, vientirajoitukset ja junkkarien etuoikeudet, niin se olisi sillä tehnyt suuren palveluksen ei ainoastaan luokkaeduilleen, vaan myöskin yleiskansallisille eduille.

Me olemme joutuneet hintain kallistumisen aikakau-

teen, joka kuormittaa työtätekevät luokat mitä vaikeimilla kärsimyksillä. Sitä ei voi välttää, sillä kapitalistisen tuotantotavan kulku synnyttää sen. Jos ajkotaan kokonaan estää kallistuminen, niin on poistettava koko kapitalistinen tuotantojärjestelmä. Mutta nykyaikaisen valtiotaidon voimakeinot ovat niin suuret, ettei sen tarvitse aivan avuttomana katsella joukkojen hätää. Nykyaikainen valtio voi aivan hyvin asiaan puuttumalla lievittää tätä hätää.

Mutta me huomaamme ettei sitä ole tehty. Meidän koko valtiotaitomme näyttää pikemminkin pyrkivän kallistumista lisäämään. Olemme jo nähneet, miten se saa sitä aikaan *kauppapolitiikkansa* kautta. Samassa mielessä vaikuttaa valtion finanssipolitiikkakin. Se on aivan äskettäin finanssiuudistuksellaan pannut kansan kannettavaksi useita satoja miljoonia markkoja uusina veroina. Ja näitä satoja miljoonia se ei käytä työttömyyden lieventämiseen eikä maan sivistyksen lisäämiseen, vaan uusiin sotavarustuksiin, jotka ovat aivan tarkoituksettomia ja jotka vaan tekevät maailmansodan yhä välttämättömämmäksi, sodan joka ei kansoille voi muuta tuoda kuin kurjuuden kukkuran.

Ei voi olla isänmaallisempaa tekoa, kuin tehdä tämänlainen „kansallisen työn suojelus“ mahdottomaksi.

b) Maanviljelysvaltion ja teollisuusvaltion työnjaon lähestyvä loppu.

Saksan maa yhtä hyvin kuin sen työväenluokkakin tarvitsee nyt kauppasopimuksiin perustuvaa rauhallista kauppapolitiikkaa, joka vähitellen johtaisi Saksan ja ne maat joihin sillä on vaikutusvaltaa, vapaakauppaan tai jos mieluummin tahdotaan sanoa, vapaaseen liikeyhteyteen.

Mutta silti emme mitenkään antaudu sellaisen kuvitelun valtaan, että täten kaikki kauppapoliittiset tehtävät saisivat ainaiseksi ratkaisunsa. Päinvastoin ilmenee pian

uusia tehtäviä, jotka eivät ole niin helposti ratkaistavissa.

Vapaakaupan teoria, sellaisena kuin se Englannissa perustettiin, johtui kansainvälisestä teollisuusvaltion ja maanviljelysvaltion välisestä työnjaosta, teollisuustuotteita maasta vievän ja maanviljelystuotteita maasta vievän valtion välisestä työnjaosta. Tämä teoria on tässä englantilaisessa erikoismuodossaan kärsinyt haaksirikon. Tässä muodossaan se lähti siitä edellytyksestä, että Englanti olisi maailman työpaja ja kaikki muut valtiot toimisivat vain maanviljelysvaltioina. Englannin ohella on kehittynyt myöskin muita teollisuusvaltioita, ja miten lieneekään sen kautta suojelustullijärjestelmä uudessa muodossaan kehittynyt, niin täytyy jokaisen teollisuusvaltion kuitenkin jossakin muodossa taas kehittää myöskin vapaakauppaa, joka johtuu teollisuusvaltion ja maanviljelysvaltion työnjaosta. Tämä vapaakaupan uudistus käy kyllä sen kautta monimutkaisemmaksi, ettei nyt ole yhtään valtiota, jolla olisi yksinoikeus olla maailman työpajana, vaan että on useita työpajoja vierekkäin. Mutta teollisuusvaltioiden kauppapolitiikan perusajatus jää ennalleen: ne uskottelevat, että he yksin ovat valitut kehittämään vientiteollisuutta ja että toiset ovat aineiksi määrättyt hankkimaan heille elintarpeita ja raaka-aineita.

Mutta se on kuvitelma, jonka täytyy yhtä varmasti ja ehkäpä yhtä nopeastikin sortua, kuin Cobdeniin¹⁾ luottavien vapaakaupan kannattajien kuvitelmat. Olemme jo viitanneet siihen, että maanviljelysvaltio on alistetussa asemassa teollisuusvaltioon nähden, joten sen mukaan kaikki maat, jotka ovat maanviljelysvaltion asemassa, sittemmin pyrkivät ja niiden täytyy pyrkiä kohoamaan teollisuusvaltion asemaan. Tämä kehitys tapahtuu alituisesti, lakkaamatta ja yhä nopeammin, koska sitä edis-

¹⁾ Cobden, rajatonta vapaakauppaa ajanut englantilainen valtiomies.

tää kasaantuvien pääomien lisääntyvä siirtyminen ja kasvava tuotannonvälineiden vienti vanhoista teollisuusmaista. Tämän asiaintilan ansiosta kehittyi teollisuutta nykyään sellaisissakin maissa, kuten Brittiläinen India ja Kiina, jotka eivät voi iloita mistään suurista tullisuojeuksista.

Kotimaisten pääomien ja suojelustullien puute ei enää muodosta estettä tuotantokykyisen suurteollisuuden syntymiselle. Tämä otaksuma kuuluu kansantalouden romukoppaan. Tärkein este mikä on suurteollisuuden tiellä vielä moninkertaisena, on *kykenevien työläisten puute*, lukuisan, omistamattoman, mutta samalla sivistyneen ja työhön pystyvän palkkatyöväestön puute. Missä tämä puuttuu, siellä eivät suojelustullit auta mitään, missä taas sitä on saatavissa, siellä voi teollinen kehitys ilman suojelustullejakin jatkua. Työväkeänsä saavat Japani ja ja Yhdysvallat kiittää teollisuutensa nopeasta kehityksestä ja se tulee pian Kiinallekin luomaan voimakkaan suurteollisuuden, sikäli kuin se joutuu maailmanliikenteen yhteyteen.

Me kuljemme siis sitä ajankohtaa kohti, jolloin työnjako teollisuus- ja maanviljelysvaltion välillä yhä enemmän sen kautta vähenee, että ensinmainitut käyvät yhä lukuisammiksi kuin viimeainitut. Heti kun niin moni maanviljelysvaltio on muuttunut teollisuusvaltioksi, etteivät jäljelle jääneet enää kykene ottamaan vastaan teollisuusvaltioiden koko vientiä eivätkä vuorostaan näille hankkimaan riittäviä elintarve- ja raaka-ainemääriä, silloin on tämä työnjako saavuttanut huippukohtansa.

Elköön luultako, että tämä koskee hämärää tulevaisuutta. Ameriikka on jo astunut teollisuustuotteita vievien maiden joukkoon. Venäjän nähdään pian joutuvan niin pitkälle, että se kykenee tyydyttämään oman teollisuustuotteidensa tarpeen, joskaan se ei voi, niinkauan kun yksinvaltiut vallitsee, ajatella kilpailua maailmanmarkkinoilla. Japani, Itä-Intia, Austraalia ja Kanada ponnistelevat teollisuusvaltioiksi. Vieläpä Meksiko, Ar-

gentina, Chile ja Etelä-Brasilia toimivat siihen suuntaan ja Kiinasta lupaa muutamissa vuosikymmenissä kehittyä paljon suurempi teollinen mahti, kuin mikä Venäjä nyt on. Mutta kun tätä teollisuusvaltioiden joukkoa vastaan jää maanviljelysvaltioiksi toistaiseksi enää vain Etu-Aasia, Afriika, Keski-Ameriikka ja Etelä-Ameriikan trooppiset osat, niin on maanviljelysvaltion ja teollisuusvaltion työnjaon tukikohta käynyt aivan liian kapeaksi.

Tavarain vaihdon ohella syntyy kyllä toinen kansainvälisen kaupan tekijä, nimittäin pääomien vienti, kansainvälinen lainaaminen. Rikas kapitalistinen maa voi ulkomaiden luotonantajana vielä viedä tavaroita maasta (myöntämiensä lainojen arvona) ja tuoda maahan (lainojensa korkomaksuina, jotka se saa nostaa), vaikka tavarain vaihto tavaroita vastaan onkin lakannut. Tosiasiallisesti jää jälkimmäinen vientimuoto vankooissa teollisuusmaissa, kuitenkin aina tärkeämmäksi kuin edellinen. Mutta tämäkin viennin lähde kuivuu lopulta, kun kaikki uudet teollisuusmaat ennemmin tai myöhemmin pääsevät niin pitkälle, että vapautuvat ei ainoastaan teknillisestä, vaan myöskin taloudellisesta riippuvaisuudesta ja että voivat ei ainoastaan itse tuottaa tarvitsemansa joukkotarpeet, vaan myöskin maksaa velkansa ulkomaille.

Yhdysvallat, joka vielä joku aika sitten oli Euroopan velallisenä, alkoi pian näytellä saamamiehen osaa kansainvälisessä luotonvaihdossa. Jätämme kokonaan huomioonottamatta sen seikan, että on olemassa muitakin koronmaksusta vapautumisen muotoja, kuin velkojen maksaminen. Kun kaikki edistyvät teollisuusvaltiot ennemmin tai myöhemmin joutuvat maksamalla vapautumaan veloistaan, niin joutuvat maanviljelysasemaansa sidotut maanviljelysvaltiot ehkä saavuttamaan veloista vapautumisensa *valtion vararikon* kautta. Viimeisiksi maanviljelysvaltioiksi äsken mainitut maa-alueet ovat jo osoittaneet tarpeeksi taipumusta ja kykeneväisyyttä siihen.

On odotettavissa, ettei kansainvälisistä velkasuhteista aiheutunut tavaravaihto tule kauan elämään teollisuus-

valtion ja maanviljelysvaltion työnjaosta aiheutuneen tavaravaihdon jälkeen.

Mutta täten kaatuvat ne perustukset, jotka tähän asti ovat tehneet jokaisen teollisuustuotteiden viennin nopean lisääntymisen mahdolliseksi, ja josta on tullut kehittyneen kapitalistisen teollisuusvaltion elinehto.

Mitä sitten?

Sitten täytyy ehdottomasti sen hetken koittaa, jolloin nykyinen kauppajärjestelmä samalla tavalla kukistuu, kuin manchesterijärjestelmä 1860-luvun loppupuolella kukistui.

Porvarilliset taloustieteilijämme ja valtiomiehemme tietävät sen itsekkin. Sentähden katselevatkin he nyt jo keinoja, joilla ehkä voisivat edes lykätä romahduksen hetkeä ainakin omassa maassaan. Mutta kaikilla näillä keinoilla pyritään kehittämään sitä suuntaa, mille uusi suojeluspolitiikka on astunut. Tämä suunta tähtää kotimaisten markkinain monopoliseeraamiseen suurille teollisuudenhaaroille valtiovallan avulla. Vieläpä pitäisi valtiovallan avulla laajemmat ulkomaisetkin markkinat monopoliseerata näille suurille teollisuudenhaaroille. Kun uudempi suojeluspolitiikka hyvittää vain rengastunutta suurteollisuutta yhteiskunnan ja pienten teollisuudenhaarojen kustannuksella, niin on tämän politiikan uusin suunta vain teollisuuden suurvalloille, Amerikalle, Englannille, Ranskalle ja Saksalle mahdollinen.

c) Uusia tulliliittopyrkimyksiä.

Joukko ihantelijoita on ehdottanut ulkomaisten markkinain monopoolin rauhalliseksi saavuttamiskeinoksi tulliliittoa. Siten syntyivät Yhdysvalloissa Suur-Ameriikan suunnitelmat. Pyrkimys yhdistää kaikki Pohjois- ja Etelä-Ameriikan valtiot yhteen tulliliittoon, jossa Yhdysvallat tietysti näyttelisi teollisuusvaltion osaa, toisten saadessa tyytyä vaatimattomaan maanviljelysvaltion osaan. Samanlaiset pyrkimykset muodostivat pohjan myöskin „suurem-

man Britannian" luomis-suunnitelmille, tulliliiton joka käsittäisi Englannin siirtomaineen. Saksalle taas pitäisi Keski-Euroopan tulliliiton luoda suuremmat ulkomaiset markkinat, josta se voisi karkoittaa englantilaisen ja ameriikkalaisen kilpailun.

Nämä suunnitelmat tuntuvat ensi silmäyksellä varsin lumoavilta ja tämän kirjoittajan täytyy tunnustaa, että on ainakin ameriikkalaisten ja englantilaisten suunnitelmiin jonkun aikaa uskonutkin. Mutta lähemmin tarkastettaessa osoittautuvat ne täydellisiksi utopioiksi.

Viittaus 1833 perustettuun Saksan tulliliittoon on aivan aiheeton. Sillä oli aivan toiset tehtävät ja se syntyi aivan toisista edellytyksistä, kuin nykyiset tulliliittosuunnitelmat. Se oli tulos Saksan erikoislaatuudesta valtiollisesta rikkinaisyydestä: Saksahan oli sitä ennen hajonnut lukemattomiin kirjavasti pilkottuihin maakappaleihin, jotka kaikki yhdessä muodostivat yhtenäisen taloudellisen alueen, mutta jotka hajallaan ollen eivät kyenneet mihinkään itsenäiseen valtiolliseen eikä taloudelliseen toimintaan.

Nykyiset tulliliittosuunnitelmat sitävastoin koettavat sitoa yhteen tulliryhmään valtioita, joista jokainen elää itsenäistä valtiollista ja taloudellista elämäänsä, jotka ovat mitä erilaisimmissa kehitysasteissa ja joista jokainen sentähden pyrkii erilaiseen kauppapolitiikkaan. Kaikki kauppapoliittiset vastakohtat, jotka voivat yhden valtion sisäpuolella ilmetä luokkavastakohtina, ilmenevät tässä valtioiden välisinä vastakohtina. Vastakkaisten luokkien kesken syntyy pakostakin yhtenäinen kauppapolitiikka sen kautta, että joku vallitseva luokka omistaa valtiovallan. Itsenäisten valtioiden tulliliitto voi saavuttaa kauppapolitiikkansa yhtenäisyyden vain vapaaehtoisella sopimuksella. Koetettakoon sitä kerran saada aikaan suojelustullin kannattajien ja vapaakaupan kannattajien välillä sekä toiselta puolen tilanomistajien ja toiselta puolen elintarpeita maahan tuovien ja teollisuustuotteita maasta vievien välillä.

Nykyisten suurten kauppapoliittisten vastakohtien valitessa johtaa valtiollinen itsenäisyys aina myöskin itsenäiseen kauppapolitiikkaan ja valtiollinen yhteenkuuluvaisuus ja alamaisuus yhteisen valtiovallan alaisena merkitsee tulliyhteyden edellytystä eikä päinvastoin, kuten vanhassa Saksan tulliliitossa oli asianlaita. Saksalaisten ihantelijoiden unelmoidessa Keski-Euroopan valtioiden välisen tullimuurien kaatumista on uusien tullien asettaminen ainoa yhä lähestyvä muutos näissä tullimuureissa.

Mutta ei ole sen paremmin kilpailijoidemmekaan laita. Suurameriikkalaiset suunnitelmat, jotka parikymmentä vuotta takaperin olivat niin vilkkaat, ovat senjälkeen taas jääneet unhoon. Ameriikan eri maat eivät osoita olevansa ollenkaan halukkaita pitämään Yhdysvaltoja ainoana työpajanaan ja itseään ainoastaan tämän työpajan hankkijoina.

Ja samoin on suuremman Britanniankin laita. Viime vuosisadan viimeisellä vuosikymmenellä harjoitettiin Englannissa vilkasta toimintaa koko valtakuntaa ja sen siirtomaita käsittävän tulliliiton hyväksi. Mutta se ei ole siirtomaissa löytänyt mitään voimakasta vastakaikua. Kun siirtomaiden pääministerit sattumalta kuningattaren riemujuhlassa 1897 kaikki olivat Lontoossa, esitti Chamberlain heille tämänlaisen suunnitelman, mutta siirtomaiden ministerit eivät katsoneet sitä edes komiteaan hautaamisen arvoiseksi, vaan hylkäsivät sen heti. Senjälkeen on brittiläisen valtakunnan tulliliiton aate käynyt perin hiljaiseksi.

Väärinymmärrysten välttämiseksi mainittakoon tässä, että Keski-Euroopan maiden yhdistämisellä yhdeksi tulliliitoksi ei ole mitään tekemistä sen minun kerran sattumalta lausumani otaksuman kanssa, että Euroopan Yhdysvaltain perustaminen olisi maailmanrauhan varmin tuki. Pintapuolinen arvostelu on sekoittanut nämä kaksi otaksunaa, joilla ei ole vähintäkään yhteyttä keskenään. Euroopan tulliliiton ehdottajain tarkoitus on pidentää

kapitalismin valtakautta. Nykyisten hallitusten on koettava sitä toteuttaa. Euroopan valtioiden yhteenliittyminen on mahdollinen ainoastaan silloin, kun nykyään vallassa olevat hallitukset on syrjäytetty, se voi olla ainoastaan yhteiskunnallisen vallankumouksen tulos. Eurooppalaista tulliliittoa toivotaan kauppapolitiikan tähden. Euroopan Yhdysvallat näyttää minusta olevan sosialismin välttämätön valtiollinen perusta Euroopassa, koska olen tullut siihen vakaumukseen, että puhtaasti kansalliset valtiot eivät Euroopan laajalla alueella voi jäädä entiselleen. Kansalliset valtiot eivät voi muodostua sosialistisen yhteiskunnan perusteiksi, kuten vielä muutama vuosikymmen takaperin näytti. Euroopan kansallisuuskysymykset, joita sosialistisen yhteiskunnankin alkuaikoina tulee esiintymään, voidaan ainoastaan yleiseurooppalaisen tasavallan väljissä rajoissa kivuttomasti ratkaista.

Nämä lyhyet huomautukset riittävät torjumaan kahden niin erilaisen aatteen toisiinsa sekoittamisen, kuin ovat Euroopan Yhdysvaltain aate ja eurooppalaisen tai vain keski-eurooppalaisen tulliliiton aate. Tässä ei ole oikea paikka ensinmainitun aatteen enempään kehittämiseen.

d) Maailmansota vaiko sosialismi.

Jos siis suurvaltain pyrkimykset maailmanmarkkinain eri osien monopoliseeraukseen itsenäisten valtioiden rauhallisen tulliliiton kautta ovatkin viime aikoina joutuneet taka-alalle, niin sitäkin suuremman merkityksen on saanut ajatus saavuttaa sama päämäärä maanviljelysmaiden *valloittamisen, laajennuspolitiikan*, väkivaltaisen imperialismin kautta. Ameriikka on antanut suurameriikkalaisen politiikkansa raueta, mutta anastanut Kuban, Portorikon ja Filippiinit. Valtakunnan tulliliiton agitationi ei saanut Englantia liikkeelle, mutta Buuritasavaltojen valloittaminen teki sen ja Saksa on lähtenyt maailman- ja laivastopolitiikan tielle, joka lupaa johtaa samanlaisiin päämääriin. Tällä tiellä ei voi pysähtyä, jos sille kerran

on astuttu. Pääoma ja työ kasvavat omassa maassa, kilpailevien teollisuusmaiden luku kasvaa, samalla kuin maanviljelysmaiden luku vähenee. Pian ovat nämä jo jaetut, sikäli kuin ne vielä ovat vapaita ja silloin ei monopoliseerattujen alueiden enemmälle laajentamiselle ole muuta kuin *yksi tie*: Ei enää taistelu teollisuus- ja maanviljelysvaltion välillä, vaan suurten teollisuusvaltioiden keskeinen verinen taistelu, siis *maailmansota*.

Tämä on nykyisen maailmanpolitiikan välttämätön tulos. Siihen eivät johda yksityisten vallanpitäjien mieli-johteet, vaan taloudellisten tarpeiden rautainen välttämättömyys, joka ajaa nykyaikaisia teollisuuskansoja turmiotaan kohti, vaikkapa ne sen huomaisivatkin. Myöskin sellaiset taloustieteilijät ja politikot, jotka näkevät, että maailmansodan täytyy tuoda mukanaan arvaamatonta kurjuutta, että sen täytyy sivistyneelle ihmiskunnalle uudistaa 30-vuotisen sodan olotilan, hekin painostavat varustuskilpailuun ja laajennuspolitiikkaan ja heidän täytyy niin tehdä, *koska he toimivat kapitalistisen yhteiskunnan pohjalla*.

Sillä ainoastaan nykyisen tuotantotavan tähden, joka rakentuu teollisuusvaltioiden ja maanviljelysvaltioiden työnjaolle ja sille seikalle, että ensinmainituista vietävien teollisuustuotteiden ja viimeainituista vietävien maanviljelystarvikkeiden määrä alituisesti kasvaa, on maailmansota välttämätön.

Mutta se ei ole välttämätön köyhälistön eikä sosialismin kannalta. *Maailmansota* on vain nykyisen, romahdustaan kohti kiitävän maailmankauppajärjestelmän toinen vaihtoehto, toinen on *sosialistinen yhteiskunta*.

Kaikki ne vastakohtat, jotka nykyisessä yhteiskunnassa vievät maailmansotaan, lakkaavat sosialistisessa yhteiskunnassa.

Sosialistisessa yhteiskunnassa ei ole välttämätöntä alituisesti lisätä teollisuustuotteiden maasta vientiä ja maanviljelystuotteiden maahantuontia, jonka välttämättömyyden kapitalistinen järjestelmä tuo tullessaan kaikille

teollisuusvaltioille. Pääoman alituinen kasautuminen ja leviäminen on se, joka nyt synnyttää tämän välttämättömyyden. Tuotannon käyttövoiman muodostaa kapitalistisessa järjestelmässä pyrkimys pääomavoittoon. Pääomavoiton lisäämisen himo on määrätön ja sen johdosta myös kapitalistinen pyrkimys tuotannon ja markkinain lisäämiseen. Mutta tuotannon lisääminen pyrkii aina menemään edelle markkinain lisäämistä, koska pääomaa ja työvoimaa on riittävästi saatavissa. Tämä taas vie alituisesti uudistuviin pulakausiin.

Sosialistisessa yhteiskunnassa sitävästoin muodostaa yhteiskunnan jäsenten tarve eikä voitto tuotannon käyttövoiman. Tuotannon laadun ja määrän määrää vain tarve. Tuotantoa lisätään vain sikäli, mikäli yhteiskunnan jäsenten tarve kasvaa. Kotimaiset markkinat — jos sosialistisessa yhteiskunnassa sellaisista voi puhua — tulevat antamaan leimansa tuotannolle. Ei ole tarvetta valmistaa liikaa teollisuustuotteita maanviljelysmaihin tunnettavaksi. Yhtä vähän on tarpeen teollisuusmaiden ja maanviljelysmaiden työnjako. Vastakohtat vientiteollisuuden välillä yhtäältä ja kehitysasteessaan olevan teollisuuden välillä toisaalta, samoin kuin kotimaisen ja ulkomaisen maatalouden välillä lakkaavat. Nämä vastakohtathan vuorostaan synnyttävät nykyään niin jyrkkiä kansallisia vastakohtia. Näiden vastakohtien mukana poistuvat nykyään merkitsevimmät sotien syyt. Suuren maailmansodan välttämättömyys poistuu.

e) Tavarain vaiko ihmisten maastavienti.

Valitettavasti on henkilöitä, jotka ovat sitä mieltä, että nykyisen kauppajärjestelmän aiheuttajana eivät ole yhteiskunnalliset, vaan luonnolliset syyt. Meidän väestömme muka kasvaa liian nopeasti ja sentähden ei Saksan maatalous ole riittävä ruokkimaan väestöä. Saksalla on muka valittavana vain, joko viedä *teollisuustuotteita* maasta, ostaakseen niillä elintarpeita sikäli, mikäli se ei itse ky-

kene niitä tuottamaan, tai viedä maasta *ihmisiä*. Lyhyesti sanoen, nykyisen maailmankauppajärjestelmän aiheuttajana ei ole *kapitalismi*, vaan *liikakansoitus*.

Jos tämä käsitys — sen pahempi Saksalle — olisi oikea, niin ei mikään yhteiskunnallinen muutos voisi Saksaa auttaa. Sille ei jäisi mitään muuta mahdollisuutta hankkia lisääntyvälle väestölleen jalansijaa, kuin juuri — maailmansota, ei mitään muuta ulospääsyä, kuin Englannin, Ranskan tai Ameriikan kustannuksella monopoliseerata teollisuustuotteidensa kuluttajiksi suurempi määrä raaka-aineiden ja elintarpeiden tuottajia.

Mutta onneksi on mainittu otaksuma yhtä väärä, kuin se on laajalle levinnytkin.

Saksan maatalous on *nykyisessä* muodossaan joka tapauksessa kykenemätön täydellisesti ravitsemaan Saksan kansan. Mutta älköön unohdettako, että Saksan elintarpeiden maahantuonnin rinnalla on olemassa vakituinen, valtion edistämä maataloustuotteiden maasta vienti. Jos tämä, *kapitalististen* tarpeiden synnyttämä vienti lakaisi, ja siten vapautuva maa-alue käytettäisiin elintarpeiden tuottamiseen Saksan väestön kulutukseen, niin voitaisiin yksin tällä muutoksella viljellä huomattavia elintarvemääriä kotimaista kulutusta varten.

V. 1910 vietiin maasta 195 miljoonan markan arvosta sokeria ja 119 miljoonan markan arvosta ruista.

Mutta vielä enemmän voitaisiin tuottaa järkiperaisella maanviljelyksellä. Kukaan ei tahtone kieltää, että Saksan nykyinen maataloustuotanto on vielä sangen kehittymätön ja että työtekniikkaa parantamalla voitaisiin saavuttaa paljon parempia tuloksia. Yksinomaan suurten rämeiden kuivaamisella voitettaisiin maalle 27,500 neliökilometriä viljelysmaata, siis enemmän kuin vehnänviljelykseen nykyään käytettävä, noin 20,000 neliökilometriä, käsittävä maa-alue.

Mutta kaikki nämä maatalouden parannukset vaatisivat paljon pääomaa ja työvoimaa, ja niitä on maatalouden nykyään vaikea saada, koska maakorko rasittaa sitä

ja koska vientiteollisuuden kasvaminen luonnon välttämättömyydellä pidättää siltä pääomia ja riistää työvoimaa. Maataloustullit vain pahentavat asiaa maakorkoa kohottamalla.

Vasta sosialismi voi tässä saada aikaan perinpohjaisen muutoksen poistamalla maakoron, tasoittamalla kaupungin ja maaseudun välistä vastakohtaa, tuomalla maataloudelle uutta työvoimaa ja lopuksi poistamalla teollisuuden liikatuotannon ja teollisuustuotteiden maastaviennin alituisen lisäämisen välttämättömyyden. Meidän ei nimittäin täydy viedä teollisuustuotteita maasta sentähden, että tuomme maahan elintarpeita ja raaka-aineita, vaan meidän täytyy päinvastoin tuoda maahan viimeainittuja sentähden, että viemme maasta ensinmainittuja.

Kun Saksan nyt täytyy tuoda maahan elintarpeita, niin on se *yhteiskunnallinen* eikä *luonnollinen* välttämättömyys, joka kestää vain niin kauan, kuin nykyiset yhteiskunnalliset olosuhteet vallitsevat.

Samaan lopputulokseen päästään toistakin tietä: Kapitalistinen suurteollisuus ja sen mukana teollisuustuotteiden maasta viennin välttämättömyys lisääntyy Saksassa nopeammin kuin väestö.

Kun Saksan kokonaisväestö lisääntyi vv. 1882—1907 noin 36.4 prosenttia, niin lisääntyi ansiotyötä tekevien luku noin 59.5 prosenttia, ansiotyötä tekevien luku *teollisuudessa* kasvoi aina 75.9 prosenttia, *palkkatyöläisten* noin 121.2 prosenttia ja suurteollisuuden työläisten luku 217.6 prosenttia. Samassa ajassa lisääntyi vienti 153.2 prosenttia. Nähdään, että väestön lisääntyminen ei ollenkaan riitä selittämään suurteollisuuden ja sen kautta myöskin teollisuustuotteiden maasta viennin kasvamista.

Asianlaita on aivan päinvastoin. Suurteollisuuden kasvaminen synnyttää suurteollisuudessa työskentelevän väestön lisääntymisen. Ja kun sen luonnollinen lisääntyminen ei riitä hankkimaan kasvavalle pääomalle riittävästi työvoimaa, niin vetää se puoleensa työvoimaa vielä muistakin väestöryhmistä.

Kun koko väestö lisääntyi 36.4 prosenttia, niin lisääntyi pikkuelinkeinoissa (kaupassa ja teollisuudessa) työkentelevien luku noin 23.5 prosenttia. Voidaan siis hyvinkin sanoa, että lisääntyvä suurteollisuus on vaatinut noin *kolmannenosan* pikkuelinkeinojen luonnollisesta väenlisäyksestä. Mutta maanviljelysväestö on suorastaan vähentynyt 19,225,000:sta 17,681,000:een. Kun ei ole mitään syytä olettaa, että maalaisväestön luonnollinen lisääntyminen olisi keskitasoa pienempi, päinvastoin on se varmasti ollut suurempi, niin on tämä lisääntyminen vv. 1882—1907 tehnyt vähintään 7 miljoonaa henkeä. Mutta koska maanviljelysväestö samaan aikaan on vähentynyt 1,544,000 hengellä, niin on maanviljelys 25 vuoden kuluessa saanut luovuttaa muille elinkeinoille noin 8¹/₂ miljoonaa henkeä ja siitä suurteollisuudelle varmasti suurimman osan.

Mutta tämäkään ei tyydyttänyt suurteollisuuden ihmisenälkää. Ulkomaalaisia täytyi sen vielä vetää maahan, osaksi tyydyttääkseen saalistamistarvettaan ja osaksi täyttääkseen niitä aukkoja, mitä se maalaisväestössä oli tehnyt. Ulkomaalaisten luku Saksassa teki v. 1871 206,755 henkeä, 1895 486,190 ja 1905 1,030,816. Luku on siis lisääntynyt lähes viidenkertaiseksi, samaan aikaan kuin kokonaisväkiluku on lisääntynyt vain noin *neljännellä osalla*.

Ja sitten väitetään, että vientiteollisuuden kasvaminen olisi väestönlisääntymisen luonnollinen seuraus!

Jos niin olisi, niin mistä johtuu, että kaikissa kapitalistisissa teollisuusmaissa havaitaan pyrkimystä vientiteollisuuden kasvamiseen, kokonaan siitä riippumatta, missä suhteessa keskenään ovat väestön luonnollinen lisääntyminen ja kotimaassa tuotettujen elintarpeiden määrä? Tämän pyrkimys on havaittavissa ei ainoastaan Saksassa ja Englannissa, vaan myöskin Ranskassa, jonka väestö ei lisäännny, vaan ajoittain väheneekin, vieläpä Yhdysvalloissakin, joka kuitenkin tuottaa elintarpeita huomattavan ylijäämän.

Caprivin lause, että meillä olisi valittavana vain joko viedä maasta teollisuustuotteita tai sitten ihmisiä, on siis perinpohjin väärä. Kun se pidetään puhtaana totuutena, niin todistaa se vain vapaamielisten ajatusjuoksua, joka mielellään pitää yhteiskunnallisia lakeja luonnonlakeina.

Välttämättömyys viedä maasta teollisuustuotteita maataloustuotteisiin vaihdettavaksi, on pääoman lisääntyvän kasaantumisen tulos, joka häviää kapitalistisen tuotantotavan mukana.

Silti ei kuitenkaan koko maailmankauppa häviä. Nykyisessä yhteiskunnassakin on teollisuus- ja maanviljelysvaltion työnjaon, samoin kuin pääomien maasta viennin synnyttämä maailmankauppa vain osa koko maailmankaupasta. Sen rinnalla säilyy ja kasvaa maailman liikennevälineiden parantuessa ja levitessä sellainen maailmankauppa, joka ei riipu yhteiskunnallisesta, vaan luonnollisesta työnjaosta, sekä ilmaston, maanlaadun ja maan rikkauden erilaisuudesta. Tämän laatuinen maailmankauppa tulee sosialismin hallitessa vielä lisääntymään, koska silloin sivistys kasvaa ja tarpeet muodostuvat useammanlaisiksi. Mutta se ei synnytä mitään kauppakateutta, mitään kansallisia vastakohtia eikä mitään kauppasotia. Tämä maailmankauppa ei tyrkytä ulkomaille sellaisia tavaroita, joita tämä itse voi valmistaa, sen ei tarvitse pyrkiä ehkäisemään ulkomaiden teollista kehitystä, sillä ulkomaiden tuotantovoimien kasvaminen on silloin myöskin oman maan etujen mukaista.

Maailemanrauha ja yhteiskunnallinen rauha, jonka porvarillinen vapaakauppa luulee maailmaan tuovansa, muuttuu silloin todellisuudeksi.

Säästymmekö vai emme yhden maailmansodan tai maailmansotien sarjan kauhuista, pula-ajoista ja katastrofeista, riippuu siitä hetkestä, jolloin köyhälistö valloittaa valtiollisen vallan ja siten avaa tien sosialistisen yhteiskunnan kehitykselle. Lähimpien vuosikymmenien yhteiskuntakehityksen laatu riippuu siitä, vahvistuuko luokkatietoinen, järjestynyt köyhälistö nopeammin kuin taiste-

levan pääoman voimakeinot, onnistuuko työväenluokan tehdä valtiotalta itsestään riippuvaiseksi, ennenkuin nykyinen väkivaltainen laajennus- ja kauppapoliittinen järjestelmä on ehtinyt ajaa sivistyskansat liian pitkälle arvaamattomaan sekasortoon, eripuraisuuteen ja häviytykseen.

Sosialismi on tuleva ja sen täytyy tulla. Mutta yhteiskunnallinen kehitys tulee olemaan aivan toisenlainen, onnellistuttavampi ja kivuttomampi, jos se on seurauksena vahvistuneen köyhälistön valtiollisesta voitosta luokkataistelussa eikä nykyisen taloudellisen järjestelmän romahduksesta maailmansodassa, jos sosialismin uusi elämä ei ala raunioista, vaan nykyajan suurimman sivistysvoiman, taistelevan köyhälistön voittamattomasta voimasta.
